

ИЛЬИ ФРАНКА

МЕТОД
ОБУЧАЮЩЕГО
ЧТЕНИЯ

ВКН

Учим язык, читая
ИНТЕРЕСНЫЕ КНИГИ!

ЯПОНСКИЕ СКАЗКИ

СНЕЖНАЯ
ЖЕНА

雪にようぼう

Yuki nyōbō

Японские сказки

СНЕЖНАЯ ЖЕНА

Пособие подготовила Юлия Колтышева

ВКН

Москва

2019

УДК 811.521'27
ББК 81.2Япо-93
Я70

Редакторы
Елена Денисова, Илья Франк

Я70 Японские сказки. Снежная жена = 雪にようぼう.
Yuki yōbō / пособие подгот. Юлия Колтышева. — М.:
Издательство ВКН, 2019. — 272 с. — (Метод обучаю-
щего чтения Ильи Франка).

ISBN 978-5-7873-1496-0

Это интересное и несложное чтение поможет читателю войти в мир японского языка.

Традиционные сказки, представленные в сборнике, адаптированы по методу Ильи Франка: снабжены транскрипцией, дословным переводом на русский язык и необходимым лексико-грамматическим комментарием (без упрощения текста оригинала). Уникальность метода заключается в том, что запоминание слов и выражений происходит за счет их повторяемости, без заучивания и необходимости использовать словарь. Кроме того, читатель привыкает к логике японского языка, начинает его «чувствовать».

Пособие способствует эффективному освоению языка, может служить дополнением к учебной программе. Для широкого круга лиц, изучающих японский язык и интересующихся японской культурой.

***Внимание! Дополнительные аудиоматериалы к изданию
доступны на сайте издательства
www.east-book.ru
www.muravei.ru***

© И. Франк, 2019

© ООО «Издательство ВКН», 2019

Как читать эту книгу

Уважаемые читатели!

Перед вами — НЕ очередное учебное пособие на основе исковерканного (сокращенного, упрощенного и т. п.) авторского текста.

Перед вами прежде всего — ИНТЕРЕСНАЯ КНИГА НА ИНОСТРАННОМ ЯЗЫКЕ, причем на настоящем, «живом» языке, в оригинальном, авторском варианте.

От вас вовсе не требуется «сесть за стол и приступить к занятиям». Эту книгу можно читать где угодно, например, в метро или лежа на диване, отдыхая после работы. Потому что уникальность метода как раз и заключается в том, что запоминание иностранных слов и выражений происходит ПОДСПУДНО, ЗА СЧЕТ ИХ ПОВТОРЯЕМОСТИ, БЕЗ СПЕЦИАЛЬНОГО ЗАУЧИВАНИЯ И НЕОБХОДИМОСТИ ИСПОЛЬЗОВАТЬ СЛОВАРЬ.

Существует множество предрассудков на тему изучения иностранных языков. Что их могут учить только люди с определенным складом ума (особенно второй, третий язык и т. д.), что делать это нужно чуть ли не с пеленок и, самое главное, что в целом это сложное и довольно-таки нудное занятие.

Но ведь это не так! И успешное применение Метода чтения Ильи Франка в течение многих лет доказывает: НАЧАТЬ ЧИТАТЬ ИНТЕРЕСНЫЕ КНИГИ НА ИНОСТРАННОМ ЯЗЫКЕ МОЖЕТ КАЖДЫЙ!

Причем
НА ЛЮБОМ ЯЗЫКЕ,
В ЛЮБОМ ВОЗРАСТЕ,
а также С ЛЮБЫМ УРОВНЕМ ПОДГОТОВКИ (начиная с «нулевого»)!

Сегодня наш Метод обучающего чтения — это почти триста книг на пятидесяти языках мира. И более миллиона читателей, поверивших в свои силы!

Итак, «как это работает»?

Откройте, пожалуйста, любую страницу этой книги. Вы видите, что текст разбит на отрывки. Сначала идет адаптированный отрывок — текст с вкрапленным в него дословным русским переводом и небольшим лексико-грамматическим комментарием. Затем следует тот же текст, но уже неадаптированный, без подсказок.

Если вы **только начали** осваивать японский язык, то вам **сначала нужно читать текст с подсказками, затем — тот же текст без подсказок**. Если при этом вы забыли значение какого-либо слова, но в целом все понятно, то не обязательно искать это слово в отрывке с подсказками. Оно вам еще встретится. Смысл неадаптированного текста как раз в том, что какое-то время — пусть короткое — вы «плывете без доски». После того как вы прочитаете неадаптированный текст, нужно читать следующий, адаптированный. И так далее. Возвращаться назад — с целью повторения — НЕ НУЖНО! Просто продолжайте читать ДАЛЬШЕ.

Сначала на вас хлынет поток неизвестных слов и форм. Не бойтесь: вас же никто по ним не экзаменует! По мере чтения (пусть это произойдет хоть в середине или даже в конце книги) все «утрается», и вы будете, пожалуй, удивляться: «Ну зачем опять дается перевод, зачем опять приводится исходная форма слова, все ведь и так понят-

но!» Когда наступает такой момент, «когда и так понятно», вы можете поступить наоборот: **сначала читать неадаптированную часть, а потом заглядывать в адаптированную.** Этот же способ чтения можно рекомендовать и тем, кто осваивает язык не «с нуля».

Язык по своей природе — средство, а не цель, поэтому он лучше всего усваивается не тогда, когда его специально учат, а когда им естественно пользуются — либо в живом общении, либо погрузившись в занимательное чтение. Тогда он учится сам собой, подспудно.

Для запоминания нужны не сонная, механическая зубрежка или вырабатывание каких-то навыков, а новизна впечатлений. **Чем несколько раз повторять слово, лучше повстречать его в разных сочетаниях и в разных смысловых контекстах.** Основная масса общеупотребительной лексики при том чтении, которое вам предлагается, запоминается без зубрежки, естественно — за счет повторяемости слов. Поэтому, прочитав текст, не нужно стараться заучить слова из него. «Пока не усвою, не пойду дальше» — этот принцип здесь не подходит. Чем интенсивнее вы будете читать, чем быстрее бежать вперед, тем лучше для вас. В данном случае, как ни странно, чем поверхностнее, чем расслабленнее, тем лучше. И тогда объем материала сделает свое дело, количество перейдет в качество. Таким образом, все, что требуется от вас, — это просто почитать, думая не об иностранном языке, который по каким-либо причинам приходится учить, а о содержании книги!

Главная беда всех изучающих долгие годы какой-либо один язык в том, что они занимаются им понемножку, а не погружаются с головой. Язык — не математика, его надо не учить, к нему надо привыкать. Здесь дело не в логике и не в памяти, а **в навыке.** Он скорее похож в этом смысле на спорт, которым нужно заниматься

в определенном режиме, так как в противном случае не будет результата. Если сразу и много читать, то свободное чтение по-японски — вопрос трех-четырёх месяцев (начиная «с нуля»). А если учить помаленьку, то это только себя мучить и буксовать на месте. Язык в этом смысле похож на ледяную горку — на нее надо быстро взбежать! Пока не взбежите — будете скатываться. Если вы достигли такого момента, когда свободно читаете, то вы уже не потеряете этот навык и не забудете лексику, даже если возобновите чтение на этом языке лишь через несколько лет. А если не доучили — тогда все выветрится.

А что делать с грамматикой? Собственно, для понимания текста, снабженного такими подсказками, знание грамматики уже не нужно — и так все будет понятно. А затем происходит привыкание к определенным формам — и грамматика усваивается тоже подспудно. Ведь осваивают же язык люди, которые никогда не учили его грамматику, а просто попали в соответствующую языковую среду. Это говорится не к тому, чтобы вы держались подальше от грамматики (грамматика — очень интересная вещь, занимайтесь ею тоже), а к тому, что приступать к чтению данной книги можно и без грамматических познаний.

Эта книга поможет вам преодолеть важный барьер: вы наберете лексику и привыкнете к логике языка, сэкономив много времени и сил. Но, прочитав ее, не нужно останавливаться, продолжайте читать на иностранном языке (теперь уже действительно просто поглядывая в словарь)!

Отзывы и замечания присылайте, пожалуйста,
по электронному адресу frank@franklang.ru

雪にようぼう

Yuki nyōbō

Внимание!

***Дополнительные аудиоматериалы к изданию
доступны на сайте издательства***

www.east-book.ru

www.muravei.ru

へっぴりよめご

Heppiri yomego

(Никчемная невеста)

むかし、ある家に、おっかあとむすこがくらしていました。 **Mukashi** (в старину), **aru ie ni** (в одном доме; *aru* — *некий, какой-то*), **okkā to musuko ga kurashite imashita** (мать и сын жили; *te-форма глагола + iru* — *длительный вид, /зд./ указывает на протяженное во времени действие*).

そのむすこがおよめさんをもりましたが、およめさんはたいそうなはたらき者で、朝からばんまでくるくるとよくはたります。 **Sono musuko ga** (этот сын) **o-yome-san wo moraimashita ga** (невесту = молодую жену взял, и; *o-* — *уважительная приставка; -san* — *уважительный суффикс «господин, госпожа»*; *wo* — *частица-показатель винительного падежа*), **o-yome-san wa taisō na hatarakimono de** (невеста очень работающей будучи; *wa* — *частица-показатель темы предложения; hatarakimono* — *трудяга, работающий человек; de* — *срединная форма глагола-связки desu / da «быть, являться»*), **asa kara ban made** (с утра

до вечера; *kara* — частица-показатель исходного надежда; *made* — частица-показатель предельного надежда) **kuru-kuru to** (крутятся) **yoku hatarakimasu** (много работает; для повествования характерно использование форм настоящего времени в значении прошедшего). そのうえ、気だてもやさしいので、むすこもおつかあも、よいよめごをもらったと、大よろこびでした。 **Sono ue** (кроме того), **kidate mo yasashii node** (характер тоже добрый поскольку), **musuko mo okkā mo** (и сын, и мать; частица *mo* — тоже), **yoi yomego wo moratta to** (тому, что хорошую невесту взяли), **ōyorokobi deshita** (очень рады были).

ところが、十日、二十日とたつうちに、よめごはだんだん元気がなくなり、顔色が悪くなって、やせ細ってきました。 **Tokoro ga** (однако), **tōka, hatsuka to tatsu uchi ni** (десять дней, двадцать дней прошло едва), **yomego wa dan-dan** (у молодой жены постепенно) **genki ga naku nari** (бодрость исчезла; *naku nari* — исчезнуть, пропасть, букв. «стало так, что нет»), **kaoiro ga waruku natte** (лица цвет плохим стал), **yasebosotte kimashita** (исхудала; вспомогательный глагол *kiru* указывает на наступление результата действия).

むかし、ある家に、おつかあとむすこがくらしていました。

そのむすこがおよめさんをもらいましたが、およめさんはたいそうなはたらき者で、朝からばんまでくるくるとよくはたらきます。そのうえ、気だてもやさしいので、むすこもおっかあも、よいよめごをもらったと、大よろこびでした。

ところが、十日、二十日とたつうちに、よめごはだんだん元気がなくなり、顔色が悪くなって、やせ細ってきました。

そこで、おっかあが心配して、**Soko de** (тогда), **okkā ga shimpai-shite** (мать, беспокоясь; *shimpai-suri* — волноваться, беспокоиться),

「どこか、体のぐあいが悪いのではないかえ。**“Doko-ka** (где-нибудь), **karada no guai ga warui no de wa nai kae** (самочувствие не плохое ли? = у тебя что-то болит?; *ka* — вопросительная частица). えんりよせずについてごらん。」**Enryo-sezu ni** (Не стесняясь; *sezu* — форма отрицательного деепричастия глагола *suri*) **itte goran** (сказать попробуй; *iu* — говорить)”。

すると、よめごは、**Suru to, yomego wa** (тогда невестка),

「いんや、どこも悪くねえ。**“In’ya** (нет), **dokomo warukunē** (нигде не плохо = ничего не болит). ただ……。**Tada** (только)…” といつて、きまり

悪そうにもじもじして、**to itte** (сказав), **kimari-warusō ni** (смущенно; *kimari ga warui* — чувствовать себя неловко) **moji-moji-shite** (не решаясь; *moji-moji-suru* — стесняться),

「じつは、おらへがひりたくてなんねえ。」**“Jitsu wa** (по правде), **ora he ga hiritakute nannē** (газы испустить хочу; *he wo hiru* — испортить воздух)”.

よめごがいうには、よめ入りしてからずっと、へなんかしてはならないと思って、きょうまでがまんしていたのだそうです。**Yomego ga iu ni wa** (по словам невестки), **yomeiri-shite kara** (с тех пор как /она/ вышла замуж) **zutto** (все время), **he nanka shite wa naranai** (газы уж никак испускать нельзя) **to omotte** (думая), **kyō made** (до сегодняшнего дня) **gaman-shite ita no da sō desu** (терпела, говорит; *gaman-suru* — терпеть; *sō desu* — в конце предложения указывает на передачу информации с чьих-то слов, ссылку на чужие слова).

そこで、おっかあが心配して、

「どこか、体のぐあいが悪いのではないかえ。えんりよせずについてごらん。」

すると、よめごは、

「いんや、どこも悪くねえ。ただ……。と
いって、きまり悪そうにもじもじして、

「じつは、おらへがひりたくてなんねえ。」
よめごがいうには、よめ入りしてからず
っと、へなんかしてはならないと思って、
きょうまでがまんしていたのだそうです。

「なんだ、そんなことか。 “**Nan da (что?), son-
na koto ka** (вот в чем дело)? へなんかだれでもする
わな。 **He nanka dare demo suru wa na** (уж газы-то кто
угодно = все делают). へをがまんして体を悪くし
てはなんにもなんねえ。 **He wo gaman-shite** (газы
терпя = сдерживая) **karada wo waruku shite wa** (организ-
му = здоровью плохо сделать если) **nannimo nannē** (ни-
чего хорошего не будет). さあ、えんりよなくする
がいい。」 **Sā, enryo naku** (итак, без стеснения) **suru ga
ii** (сделать можешь; конструкция «глагол в словарной фор-
ме + *ga ii*» — один из вариантов «дать разрешение, по-
зволить что-то сделать»)).”

「でも、おらのへは、とくべつだ
で……。 “**Demo, ora no he wa** (Но мои газы), **tokubetsu
da de** (особенные)...”

「かまわねえ。 “**Kamawanē** (Не важно). 早くした
らいい。」 **Hayaku shitara ii** (побыстрее сделай лучше)”.

「そうかね。 “**Sō ka ne** (вот как)? そんじゃあま
あ、ごめんなさって。」 **Sonjā mā, go-men nasatte**
(ну, тогда извините)”.

よめごは、いきなりすそをまくって、へをひとつひりました。 **Yomego wa ikinari** (невестка вдруг) **suso wo makutte** (подол закатав; *makuru* — завернуть, закрутить), **he wo hitotsu hirimashita** (газы один раз испустила). そのすごいこと。 **Sono sugoi koto** (Внушительно вышло)!

ブオーツ。 **Bōtsu** (ба-бах)!

大ほうのような音がして、ものすごい風がふきおこり、おっかあは家の外へふきとばされ、むかいの大根畑までとんでいってしまいました。 **Taihō no yō na oto ga shite** (пушке подобный звук раздался), **mono-sugoi kaze ga fukiokori** (страшный ветер поднялся; *okoru* — возникать, случаться), **okkā wa ie no soto e** (мать за пределы дома; *e* — частица-показатель направительного падежа) **fukitobasare** (унесена была; *fukitobasu* — сдувать), **mukai no daikon-batake made** (до дальнего поля с редькой; *mukai* — дальний, противоположный) **tonde itte shimaimashita** (улетела; вспомогательный глагол *shimai* указывает на необратимость, окончательность действия, часто нежелательного).

「なんだ、そんなことか。へなんかだれでもするわな。へをがまんして体を悪くしてはなんにもなんねえ。さあ、えんりよなくするがいい。」

「でも、おらのへは、とくべつで.....。

「かまわねえ。早くしたらいい。」

「そうかね。そんじゃあまあ、ごめんなさって。」

よめごは、いきなりすそをまくって、へをひとつひりました。そのすごいこと。

ブオーツ。

大ほうのような音がして、ものすごい風がふきおこり、おっかあは家の外へふきとばされ、むかいの大根畑までとんでいってしまいました。

そこへむすこが帰ってきました。 **Soko e** (а тут) **musuko ga kaette kimashita** (сын вернулся).

「おっかあ、いったいなにしてるだえ。」

“**Okkā** (мать), **ittai nani shiteru dae** (/ты/ что это делаешь)?”

話を聞くと、むすこはかんかんにおこつて、 **Hanashi wo kiku to** (рассказ выслушал когда), **musuko wa kan-kan ni okotte** (сын разгневался; *okoru* — сердиться; *kan-kan ni okoru* — приходит в ярость, гневаться),

「そんなよめごは、家においとくわけにはいかねえ。」といって、よめごを実家へ帰

すことにしました。“**Sonna yomego wa** (такую невестку), **ie ni oitoku wake ni wa ikanē** (в доме оставить нельзя; *oitoku* — сокращенный вариант *oite oku*)” **to itte** (сказав), **yomego wo jikka e kaesu koto ni shimashita** (невестку в родной дом вернуть решил). よめごは荷物をまとめ、むすこが里に送りとどけようと、いっしょに家を出ました。**Yomego wa nimotsu wo matome** (невестка вещи собрала), **musuko ga sato ni okuritodokeyō to** (сын, /ee/ до деревни проводить собираясь), **issho ni ie wo demashita** (вместе /с ней/ из дома вышел).

すると、とちゅうに大きななしの木がありました。**Suru to** (и вот), **tochū ni** (по пути) **ōki na nashi no ki ga arimashita** (большое грушевое дерево было; *aru* — быть, находиться /о неодушевленных существительных/). 三人の旅の商人が通りかかって、石ころを投げつけて、なしの実をとろうとしていましたが、うまくいきません。**Sannin no tabi no shōnin ga tōrikakatte** (три странствующих торговца, проходя мимо), **ishikoro wo nagetsukete** (камешки бросая), **nashi no mi wo torō to shite imashita ga** (груши плоды достать пытались, но), **umaku ikimasen** (ловко не выходило = не получалось).

そこへむすこが帰ってきました。

「おっかあ、いったいなにしてるだえ。」

話を聞くと、むすこはかんかんにおこって、

「そんなよめごは、家においとくわけにはいかねえ。」といって、よめごを実家へ帰すことにしました。よめごは荷物をまとめ、むすこが里に送りどけようと、いっしょに家を出ました。

すると、とちゅうに大きななしの木がありました。三人の旅の商人が通りかかって、石ころを投げつけて、なしの実をとろうとしていましたが、うまくいきません。

よめごはそれを見て、 **Yomego wa** (невестка) **sore wo mite** (это увидев),

「なんたら、ふがない人たちだべ。 “**Nan tara, fugainai hito-tachi da be** (что за неумелые люди; *-tachi* — суффикс множественного числа). おらなら、へでもそれくらいのものをとってみせるのに。」といいました。 **Ora nara** (а я-то), **he de mo** (га-зами даже; *de* — частица-показатель творительного падежа) **sore kurai no mono wo** (такие вещи = плоды) **totte miseru noni** (сорву) **to iimashita** (сказала). 三人の旅商人はそれを聞いて、 **Sannin no tabi shōnin wa** (трое купцов) **sore wo kiite** (то услышав),

「この女は、わしらをばかにしおった。」とおこりました。“**Kono onna wa** (эта женщина), **washi-ra wo** (над нами; *-ra* суффикс множественного числа) **baka ni shiotta** (насмехалась; *baka ni suru* — дурачить, насмехаться)” **to okorimashita** (рассердились). よめごは、**Yomego wa** (невестка),

「おまえたちがとれというなら、へでとってみせるべえ。“**O-mae-tachi ga** (вы) **tore** (сорви) **to iu nara** (скажете если), **he de** (с помощью газов) **totte miseru bē** (сорву). そうしたらどうするかね。」**Sō shitara** (так если сделаю) **dō suru ka ne** (как поступите)?”

「よしきた。“**Yoshi kita** (ладно). もしおまえがへでなしをとったら、わしらの売っているぬの地を、馬ごとぜんぶやる。」と、三人の商人がいました。**Moshi o-mae ga** (если ты) **he de nashi wo tottara** (газами груши снимешь), **washi-ra no utte iru** (нами продаваемые) **nunoji wo** (ткани), **uma goto** (с лошадьми вместе) **zembu yaru** (все /тебе/ отдадим)” **to, sannin no shōnin ga imashita** (трое купцов сказали). よめごはよろこんで、すそをまくると、**Yomego wa yorokonde** (невестка обрадовавшись), **suso wo makuru to** (подол закатала когда),

「そんなら、ごめんなさって。」と、へをひりはじめました。“**Sonnara** (если так), **gomen nasatte** (извините)” **to, he wo hirihajimemashita** (газы испускать начала).

よめごはそれを見て、

「なんたら、ふがない人たちだべ。おらなら、へでもそれくらいのものをとってみせるのに。」といいました。三人の旅商人はそれを聞いて、

「このおんなは、わしらをばかにしおった。」とおこりました。よめごは、

「おまえたちがとれというなら、へでとってみせるべえ。そうしたらどうするかね。」

「よしきた。もしおまえがへでなしをとったら、わしらの売っているぬの地を、馬ごとぜんぶやる。」と、三人の商人がいました。よめごはよろこんで、すそをまくと、

「そんなら、ごめんなさって。」と、へをひりはじめました。

プ、プ、プンブン、ブンブンブン……。

Pu, pu, pun-pun, bun-bun-bun...

すると、なしの実が、**Suru to** (и тут), **nashi no mi ga** (груши плоды),

ぽ、ぽ、ぽんぽん、ぽんぽんぽん……。

Po, po, pon-pon, bon-bon-bon..... と、みんな落ちてきました。**to, minna ochite kimashita** (все попадали).

ぬの地売りの商人たちはみんな、なしの木の上にふきあげられて、**Nunoji-uri no shōnin-**

tachi wa (тканей продавцы) **minna** (все), **nashi no ki no ue ni** (на грушевое дерево) **fukiagerarete** (подброшены были),

「助けてくれえ。」と、もがいています。
 す。“**Tasukete kurē** (помогите)” **to, mogaite imasu** (корчились). よめごがへを止めると、商人たちは、まっ青になっておりてきました。**Yomego ga he wo tomeru to** (невеста газы остановила когда), **shōnin-tachi wa** (купцы), **massao ni natte** (совершенно зелеными = бледными став) **orite kimashita** (/с дерева/ слезли).

プ、プ、プンブン、ブンブンブン……。すると、なしの実が、ぽ、ぽ、ぽんぽん、ぽんぽんぽん……。と、みんな落ちてきました。

ぬの地売りの商人たちはみんな、なしの木の上にふきあげられて、

「助けてくれえ。」と、もがいています。よめごがへを止めると、商人たちは、まっ青になっておりてきました。

よめごはやくそくどおり、ぬの地ぜんぶと馬を三頭もらいました。**Yomego wa yakusoku dōri** (невестка обещанию согласно = как и договаривались), **nunoji zembu to uma wo san-tō moraimashita** (ткани все

и лошадей трех получила). **むすこ**はこれを見て、よめごを里に帰すのがおしくなり、**Musuko wa kore wo mite** (сын, это увидев), **yomego wo sato ni kaesu no ga** (невесту в деревню возвращать) **oshiku nari** (пожалев),

「こんないいよめごは、やっぱり家にいてもらうべえ。」といって、よめごを家につれて帰りました。**“Konna ii yomego wa** (такая хорошая невеста), **yappari** (все-таки) **ie ni ite morau bē** (в доме будет пусть)” **to itte** (сказав), **yomego wo ie ni tsurete kaerimashita** (невестку в дом обратно повел; *tsureru* — *сопровождать, брать с собой*).

それから、家のおくまったところに「へ屋」というものをこしらえて、よめごがへをしたくなると、ここでやらせることにしました。**Sore kara wa** (после этого), **ie no** (дома) **okumatta tokoro ni** (в глубине; *okumatta* — *задний, удаленный*) **“he-ya”** (/для/ газов помещение) **to iu** (называющуюся) **mono wo koshiraete** (вещь = комнату устроили; *koshiraeru* — *изготавливать, делать, строить*), **yomego ga he wo shitaku naru to** (невестке газы испустить захочется когда), **koko de** (здесь) **yaraseru** (делать разрешить) **koto ni shimashita** (решили).

それが“部屋”というものののはじまりだそうですが.....ほんとうでしょうかね。**Sore ga** (это) **“heya”** (комната) **to iu mono no** (называющейся вещи) **hajimari da sō desu ga** (начало, говорят = отсюда пошло слово «комната»)... **Hontō deshō ka ne** (на самом деле ли)?

よめごはやくそくどおり、ぬの地ぜんぶと馬を三頭もらいました。むすこはこれを見て、よめごを里に帰すのがおしくなり、

「こんないいよめごは、やっぱり家にいてもらうべえ。」といって、よめごを家につれて帰りました。

それから、家のおくまったところに「へ屋」というものをこしらえて、よめごがへをしたくなると、ここでやらせることにしました。

それが“部屋”というものののはじまりだそうですが.....ほんとうでしょうかね。

古屋のもり

Furuya no mori

(Старого дома течь)

山の中の一けん家に、じいさまとばあさまが住んでいました。 **Yama no naka no** (гор в середине = в горах; *naka* — *середина, в, внутри*) **ikken-ya ni** (в одном доме; *-ken* — *счетный суффикс для домов*), **jī-sama to bā-sama ga** (дед и бабка; *-sama, -san* — *уважительный суффикс*) **sunde imashita** (жили). ある雨のばん、おおかみがふたりを食ってやろうと、家にしのびよってきました。 **Aru ame no ban** (одним дождливым вечером), **ōkami ga futari wo kutte yarō to** (/их/ двоих сожрать намереваясь; *kui* — *жрать, поедать*), **ie ni shinobiyotte kimashita** (в дом прокрался; *shinobiyoru* — *подкрадываться*). そうとも知らず、ふたりは、 **Sō to mo shirazu** (этого не зная = ни о чем не подозревая), **futari wa** (двое = они),

「ばあさんよ、この世の中でいちばんこわいものはなにかね。」 **“Bā-san yo (бабка), kono yo no naka de** (в этом мире) **ichiban kowai mono wa** (самая страшная вещь) **nani ka ne** (что = какая)?”

「そりゃ、おおかみがいちばんこわいねえ。」 “**Sorya** (это), **ōkami ga ichiban kowai nē** (волк — самый страшный; *nē, ne* — /в конце предложения/ не правда ли, не так ли)”.

山の中の一けん家に、じいさまとばあさまが住んでいました。ある雨のばん、おおかみがふたりを食ってやろうと、家にしのびよってきました。そうとも知らず、ふたりは、

「ばあさんよ、この世の中でいちばんこわいものはなにかね。」

「そりゃ、おおかみがいちばんこわいねえ。」

それを聞いたおおかみは、 **Sore wo kiita ōkami wa** (это услышавший волк),

(おれは、世の中でいちばん強いからな。) と思って、とくいになりました。 “**Ore wa, yo no naka de** (я в мире) **ichiban tsuyoi kara na** (самый сильный потому что)” **to omotte** (подумав), **tokui ni narimashita** (возгордился).ところが、**Tokoro ga** (однако),

「いんや、ばあさん。 “**In’ya, bā-san** (нет, бабка). わしは、古屋のもりがいちばんこわいのう。」 **Washi wa** (я), **furuya no mori ga** (старого дома течь) **ichiban kowai nō** (самое страшное /думаю/)”.

「そういえば、そうじゃ。 “*Sō ieba, sō ja* (так говорить если, точно = точно, так и есть). 古屋のもりほどこわいものはないわい。」 *Furuya no mori hodo* (старого дома протечке равно; *hodo* — степень) *kowai mono wa nai wai* (страшной вещи нет = нет ничего страшнее, чем течь в старом доме)”.

「あれは、おおかみよりおそろしいぞ。」
“*Are wa* (то), *ōkami yori osoroshii zo* (волка страшнее; *yori* — частица-показатель сравнительного падежа; *zo* — восклицательная частица)”.

それを聞いたおおかみは、
(おれは、世の中でいちばん強いからな。)
と、思って、とくいになりました。ところが、
「いんや、ばあさん。わしは、古屋のもりがいちばんこわいのう。」

「そういえば、そうじゃ。古屋のもりほどこわいものはないわい。」

「あれは、おおかみよりおそろしいぞ。」

これを聞いたおおかみは、 *Kore wo kiita ōkami wa* (это услышавший волк),

「なに、おれよりこわいものがいるのか。」と、びっくりしました。 “*Nani* (что), *ore yori kowai* (меня страшнее) *mono ga iru no ka* (существо

есть)?” **to, bikkuri-shimashita** (испугался; *bikkuri-suru* — удивляться, пугаться).

「もうそろそろ、もりがくるころだろう。」
 といって、ふたりはおそろしそうにてんじょうを見あげました。“**Mō soro-soro** (уже скоро), **mori ga kuru** (течь придет = появится) **koro darō** (время /настанет/, наверное)” **to itte** (сказав), **futari wa osoroshisō ni** (двое в страхе) **tenjō wo miagemashita** (на потолок посмотрели; *miageru* — *смотреть вверх*). おおかみは、**Ōkami wa** (волк),

「こりゃいかん。“**Korya ikan** (так не пойдет). わしより強いもりがくるんじゃ、にげるとしよう。」
 といって、走(はし)りだしました。**Washi yori tsuyoi** (меня сильнее /который/) **mori ga kuru n ja** (течь придет), **nigeru to shiyō** (бежать надо = сбегу-ка я)” **to itte** (сказав), **hashiridashimashita** (бежать бросился).

これを聞いたおおかみは、

「なに、おれよりこわいものがいるのか。」
 と、びっくりしました。

「もうそろそろ、もりがくるころだろう。」
 といって、ふたりはおそろしそうにてんじょうを見あげました。おおかみは、

「こりゃいかん。わしより強いもりがくるんじゃ、にげるとしよう。」
 といって、走りだしました。

ところが、ちょうどそのばん、馬どろぼうもこの家にきていたのです。Tokoro ga (однако), chōdo sono ban (как раз тем вечером), uma-dorobō mo (лошадей вор = конокрад) kono ie ni kite ita no desu (в этот дом пришел). 家の外でなにかが走りだしたので、てっきり馬だと思い、とび乗りました。Ie no soto de (дома за пределами = на улице) nani ka-ga (кто-то; nani — вопросительное слово «что», употребляющееся в отношении неодушевленных предметов и животных) hashiridashita node (побежал поскольку), tekkiri (несомненно) uma da (лошадь) to omoi (подумал и), tobiorimashita (вскочил /на нее/ на ходу). おおかみは、古屋のもりにつかまったかと思い、むちやくちやに走りました。Ōkami wa (волк), furuya no mori ni (/что/ старого дома течью) tsukamatta ka (схвачен) to omoi (подумав), muchakucha ni (сломя голову; muchakucha — абсурдно, неразумно) hashirimashita (побежал). そして、おおかみはせなかの化け物をふり落とそうと、あばれ回ったので、馬どろぼうは、古いどへふり落とされてしまいました。Soshite (затем), ōkami wa senaka no bakemono wo (волк на спине /сидящего/ оборотня) furiotosō to (сбросить собираясь), abaremawatta node (буйствовал), uma-dorobō wa (конокрад), furuido e (в старый колодец; furui — старый) furiotosarete shimaishita (сброшен был).

おおかみは、化け物が古いどの中に身をかくした早わざに、ますますおそろしくなりました。Ōkami wa (волк), bakemono ga furuido no naka ni (как оборотень в старом колодце) mi wo kakushita (спрятался; *mi wo kakusu* — *спрятаться, исчезнуть*) hayawaza ni (от ловкости), masu-masu osoroshiku narimashita (еще больше испуганным стал = испугался). すると、さるがやってきました。Suru to (и тут), saru ga yatte kimashita (обезьяна пришла; *yatte kuru* — *прийти, появиться*).

ところが、ちょうどそのばん、馬どろぼうもこの家にきていたのです。家の外でなにかが走りだしたので、てっきり馬だと思い、とび乗りました。おおかみは、古屋のもりにつかまったかと思い、むちゃくちゃに走りました。そして、おおかみはせなかの化け物をふり落とそうと、あばれ回ったので、馬どろぼうは、古いどへふり落とされてしまいました。

おおかみは、化け物が古いどの中に身をかくした早わざに、ますますおそろしくなりました。すると、さるがやってきました。

「古屋のもりという、世の中でいちばん強いやつが、そのいどの中にかくれている

ぞ。」と、おおかみがいうと、さるは、いどに近よっていき、ようすをさぐろうと、うしろむきになって、長いしっぽをいどの中へおろしてみました。“**Furuya no mori** (старого дома течь) **to iu** (называющийся = по имени), **yo no naka de ichiban tsuyoi** (в мире самый сильный) **yatsu ga** (тип = существо), **sono ido no naka ni kakurete iru zo** (в этом колодце прячется)” **to, ōkami ga iu to** (волк сказал когда), **saru wa, ido ni chikayotte iki** (обезьяна, к колодцу приблизившись), **yōsu wo sagurō to** (обстановку разведать /чтобы/; *saguru* — *выведывать, исследовать, зондировать*), **ushiromuki ni natte** (назад обращенной став = спиной повернувшись), **nagai shippo wo ido no naka e oroshite mimashita** (длинный хвост в колодец опустить попробовала).

いどの中では、馬どろぼうが、上からなにやらひものようなものが下がってきたので、しめたとばかりにつかまりました。**Ido no naka de wa** (в колодце), **uma-dorobō ga** (конокрад), **ue kara nani yara** (сверху что-то) **himo no yō na mono ga** (веревке подобное) **sagatte kita node** (спустилось поскольку), **shimeta to** (здорово) **bakari ni** (чуть ли /не сказав/) **tsukamarimashita** (ухватился).

「助けて！“**Tasukete** (помогите)! 古屋のもりにつかまったあ！」 **Furuya no mori ni tsukamatta-a** (старого дома течью схвачена-а-а)”。

「それみろ、いわんこっちゃない。」“**Sore miro** (на это посмотри = вот видишь), **iwan kotchanai** (не говорил разве? = я же говорил)”.

「古屋のもりという、世の中でいちばん強いやつが、そのいどの中にかくれているぞ。」と、おおかみがいうと、さるは、いどに近よっていき、ようすをさぐろうと、うしろむきになって、長いしっぽをいどの中へおろしてみました。

いどの中では、馬どろぼうが、上からなにやらひものようなものが下がってきたので、しめたとばかりにつかまりました。

「助けて！古屋のもりにつかまったあ！」

「それみろ、いわんこっちゃない。」

さるは、いどに引きこまれまいと、顔をまっ赤にしてふんばります。 **Saru wa** (обезьяна), **ido ni hikikomaremai to** (в колодец не быть втащенной чтобы), **kao wo makka ni shite** (лицо ярко-красным сделал = раскрасневшись) **fumbarimasu** (упиралась).

「うーん、うーん。」“**Ūn, ūn** (y-yx)”.

とうとう、さるのしっぽはちョン切れてしまいました。 **Tō-tō** (в конце концов), **saru no ship-po wa** (обезьяний хвост) **chongirete shimaimashita** (разом

оторвался). それっきり、さるの顔はまっ赤だし、しっぽも短いのだそうです。 **Sorekkiri** (с тех пор), **saru no kao wa makka da shi** (обезьян лица ярко-красные, и), **shippo mo mijikai no da sō desu** (а хвосты короткие, говорят).

古屋のもりとは、古い家の雨もりのことでした。 **Furuya no mori to wa** (старого дома течь — это), **furui ie no** (в старом доме) **ama-mori no koto deshita** (дождевую течь имели в виду).

さるは、いどに引きこまれまいと、顔をまっ赤にしてふんばります。

「うーん、うーん。」

とうとう、さるのしっぽはちょん切れてしまいました。それっきり、さるの顔はまっ赤だし、しっぽも短いのだそうです。

古屋のもりとは、古い家の雨もりのことでした。

もと犬

Moto inu*

(Бывшая собака)

ある神社の境内に一ぴきのまっ白なのら犬がいました。 **Aru jinja no keidai ni** (одного храма на территории) **ippiki no masshiro na nora-inu ga imashita** (одна совершенно белая бродячая собака жила; *-hiki* — *счетный суффикс для небольших животных*). 白は人なつっこく、おとなしい犬でしたので、みんなにかわいがられていました。 **Shiro wa** (Сиро) **hito-natsukkuoku** (дружелюбной), **otonashii inu deshita node** (спокойной собакой был поскольку), **minna ni kawaigararete imashita** (всеми любим был; *kawaigaru* — *любить, баловать*).

ある日、白は、おまいりにきた人に、 **Aru hi** (в некий день = однажды), **Shiro wa** (Сиро), **o-mairi ni kita hito ni** (на поклонение пришедшим человеком),

* *Moto* — начало, исток, основа, прошлое, /зд./ бывший.

「次の世には、人間に生まれかわれよ。」といわれて、考えこんでしまいました。
“**Tsugi no yo ni wa** (в следующей жизни), **ningen ni umarekaware yo** (человеком переродись; *umarekawaru* — *перерождаться, рождаться вновь*)” **to iwarete** (/ему/ сказано было, и /он/), **kangaekonde shimaimashita** (задумался).

「人間にはなりたいけど、死ぬのはいやだし。
“**Ningen ni wa naritai kedo** (человеком стать хочу, но), **sinu no wa iya da shi** (умирать не хочется; *no* — *субстантиватор*). なんとか、死なないで人間になることはできないものか……。」と、毎日毎日おまいりをつづけました。
Nantoka (как-нибудь), **shinanaide** (не умирая) **ningen ni naru koto wa dekinai mono ka** (человеком стать нельзя ли). そうだ、おまいりしよう。**Sō da** (точно), **o-mairi-shiyō** (паломничество совершу = в храм схожу)” **to, mainichi** (каждый день) **mainichi** (каждый день) **o-mairi wo tsuzukemashita** (паломничество продолжал).

 ある神社の境内に一ぴきのまっ白なのら犬がいました。白は人なつっこく、おとなしい犬でしたので、みんなにかわいがられていました。

ある日、白は、おまいりにきた人に、
「次の世には、人間に生まれかわれよ。」
といわれて、考えこんでしまいました。

「人間にはなりたいけど、死ぬのはいやだし。なんとか、死なないで人間になることはできないものか……。そうだ、おまいりしよう。」と、毎日毎日おまいりをつづけました。

すると、ある朝のこと。Suru to (и вот), aru asa no koto (однажды утром). 目がさめてみると、なんだか体がおかしいのです。Me ga samete miru to (проснулся /он/, было; *me ga sameru* — просыпаться), *nandaka* (что-то) *karada ga okashii no desu* (тело странное).

ふわふわしてるような、むずむずしてるような。Fuwa-fuwa shiteru yō na (мягкое как будто), muzu-muzu shiteru yō na (чешется как будто). そこで、そっと自分の体を見ると、Soko de (тогда), sotto jibun no karada wo (украдкой на свое тело) miru to (посмотрел когда),

「あっ。人間だ、人間だ。“A. Ningen da, ningen da. (Ай. Человек, человек). 人間になった。」Ningen ni natta (человеком стал)”.

白は、体じゅうの毛がすっかりなくなって、すべすべの人間の体になっていたのです。Shiro wa, karada-jū no (у Сиро по всему телу) *ke ga sukkari naku natte* (шерсть полностью исчезла), *sube-*

sube no ningen no karada ni natte ita no desu (гладким человеческим телом стало).

「わあっ、はだかのままだ。**“Wā, hadaka no mama da** (o-o-o, /я же/ голый; *tama* — так, как есть). **はずかしい。**」 **Hazukashii** (стыдно)”.

すると、ある朝のこと。目がさめてみると、なんだか体がおかしいのです。

ふわふわしてるような、むずむずしてるような。そこで、そっと自分の体を見ると、

「あっ。人間だ、人間だ。人間になった。」

白は、体じゅうの毛がすっかりなくなって、すべすべの人間の体になっていたのです。

「わあっ、はだかのままだ。はずかしい。」

白があわてて、神社のえんの下にもぐりこむと、そこへ、むさし屋の主人が通りかかりました。 **Shiro ga awatete** (Сиро поспешно), **jinja no en no shita ni** (под храмовую галерею; *shita* — низ, под) **mogurikomu to** (залез когда), **soko e** (там), **Musashi-ya no** (лавки Мусаси) **shujin ga tōrikakarimashita** (хозяин проходил).

「もし。むさし屋のだんなさま。」 **“Moshi** (послушайте)! **Musashi-ya no** (лавки Мусаси) **danna-sama** (хозяин)”.

よばれて、むさし屋の主人はびっくり。**Yobarete** (будучи позванным; *yobi* — звать), **Musashi-ya no shujin wa bikkuri** (лавки Мусаси хозяин удивился).

「なんで、おまえは、はだかなんだい？」

“**Nande** (почему), **o-mae wa hadaka nan dai** (ты голый-то)?”

「じつは、わたしは、犬の白でして……。」と、白はこれまでのわけを話しました。“**Jitsu wa** (по правде сказать), **watashi wa, inu no Shiro deshite** (я собакой Сиро был...)” **to, Shiro wa** (Сиро) **kore made no wake wo** (то, что до сих пор произошло; *wake* — смысл, причина, обстоятельства) **hanashimashita** (рассказал).

「ほう。ふしぎなこともあるものだ。“**Hō** (ого). **Fushigi na koto mo aru mon da** (странные дела тоже есть = чего только не бывает). よし、白や。**Yoshi, Shiro ya** (ладно, Сиро). わしのはおりをかしてやろう。**Washi no haori wo** (мое хаори; *хаори* — накидка прямого покроя, надеваемая поверх кимоно) **kashite yarō** (одолжу /тебе/). これを着て、うちについておいで。**Kore wo kite** (его надев), **uchi ni** (в дом) **tsuite oide** (следуй за мной). わしが、なんとか、仕事をさがしてあげよう。” **Washi ga, nantoka** (я как-нибудь), **shigoto wo sagashite ageyō** (работу /тебе/ найду)”.

白があわてて、神社のえんの下にもぐりこむと、そこへ、むさし屋の主人が通りかかりました。

「もし。むさし屋のだんなさま。」

よばれて、むさし屋の主人はびっくり。

「なんで、おまえは、はだかなんだい？」

「じつは、わたしは、犬の白でして……。」

と、白はこれまでのわけを話しました。

「ほーう。ふしぎなこともあるもんだ。よし、白や。わしのはおりをかせてやろう。これを着て、うちについておいで。わしが、なんとか、仕事をさがしてあげよう。」

はおりを着た白は、大よろこび。 **Haori wo kita Shiro wa** (хаори надевший Сиро), **ōyorokobi** (очень обрадовался).

ところが、むさし屋へいくとちゅうで、木を見るとつい、犬の時のくせで、かた足を上げてしまいます。 **Tokoro ga** (однако), **Musashiya e iku tochū de** (в лавку Мусаси шли когда, по пути), **ki wo miru to** (дерево увидел когда) **tsui** (невольно), **inu no toki no** (собачьего времени) **kuse de** (по привычке), **kataashi wo agete shimaimasu** (одну ногу поднял). 主人はあきれがおで、 **Shujin wa** (хозяин) **akiregao de** (с изумленным лицом; *kao* — *лицо*),

「おいおい、それは、よしとくれよ。」と、たしなめます。“**Oi-oi, sore wa, yoshi to kure yo** (эй-эй, это /ты/ брось; *yo* — восклицательная частица)” **to, tashinamemasu** (сделал замечание).

さて、むさし屋に着くと、主人は、出てきたおかみさんにいいました。**Sate** (итак), **Musashi-ya ni tsuku to** (в лавку Мусаси прибыли когда), **shujin wa** (хозяин), **dete kita o-kami-san ni imashita** (вышедшей хозяйке сказал).

「この人は、むかしのおん人の息子さんだ。“**Kono hito wa** (этот человек), **mukashi no onjin no musuko-san da** (старинного благодетеля сын). 悪いやつに着物をとられて、こまっていられしやる。**Warui yatsu ni** (плохими людьми) **kimono wo torarete** (/у него/ кимоно отобрано было), **komatte irassharu** (/он/ в затруднении находится). わしの着物をかしておあげ。” **Washi no kimono wo kashite o-age** (мое кимоно /ему/ одолжи)”.

はおりを着た白は、大よろこび。

ところが、むさし屋へいくとちゅうで、木を見るとつい、犬の時のくせで、かた足を上げてしまいます。主人はあきれがおで、

「おいおい、それは、よしとくれよ。」と、たしなめます。

さて、むさし屋に着くと、主人は、出てきたおかみさんにいいました。

「この人は、むかしのおん人の息子さんだ。悪いやつに着物をとられて、こまっていらっしゃる。わしの着物をかしておあげ。」

よごれている足のうらをふかせようと、ぞうきんを出すと、白は、それをくわえて、ぶるぶるっとふりました。 **Yogorete iru ashi no ura wo** (загрязненных = грязных ног подошвы; *ura* — *оборотная сторона*) **fukaseyō to** (вытереть заставить хотел когда), **zōkin wo dasu to** (тряпку достали когда), **Shiro wa, sore wo kuwaete** (Сиро ее зубами взяв), **buru-burutto** (из стороны в сторону /ономатопоэтическое наречие/) **furi-mashita** (махал).

「おいおい。もう犬じゃないんだ。 “**Oi-oi. Mō inu ja nai n da** (эй-эй, /ты/ уже собакой не являешься = ты уже не собака). 足のうらは、こうやってふくのだ。」と、主人に教えられて、やっと足をきれいにしました。 **Ashi no ura wa** (ног подошвы), **kō yatte** (так делая = так; *yaru* — *делать*) **fuku no da** (вытирают)” **to, shujin ni oshierarete** (хозяином объяснено было; *oshieru* — *учить, объяснять, преподавать*), **yatto ashi wo kirei ni shimashita** (наконец ноги чистыми сделал = вытер).

ざしきに上がると、ざぶとんが出ています。 **Zashiki ni agaru to** (в гостиную поднялись когда; при входе в японский дом всегда есть небольшая ступенька, поэтому обычно используется глагол *agaru* /подниматься/, а не глагол *hairu* /входить/), **zabuton ga** (подушки; дзабутон — японские подушки для сидения) **dete imasu** (лежали).

白は、ざぶとんの上にねころがりました。 **Shiro wa, zabuton no ue ni** (Сиро на подушке) **nekorogaritha** (улегся).

「だめだめ。ねちゃあ。 “**Dame-dame** (нельзя, нельзя). **Netchā** (спать; здесь характерная для японской устной речи инверсия, прямой порядок был бы *netcha dame* — не спать). これは、すわるところだ。」と、主人がいちいち教えなければなりません。 **Kore wa, suwaru tokoro da** (это для сидения место; *suwaru* — сидеть)” **to, shujin ga** (хозяин) **ichi-ichi** (одному за другим = всему) **oshienakereba narimasen** (обучать должен).

よごれている足のうらをふかせようと、ぞうきんを出すと、白は、それをくわえて、ぶるぶるっとふりました。

「おいおい。もう犬じゃないんだ。足のうらは、こうやってふくのだ。」と、主人に教えられて、やっと足をきれいにしました。

ざしきに上がると、ざぶとんが出ています。

白は、座布団の上にねころがりました。

「だめだめ。ねちゃあ。これは、すわるところだ。」と、主人がいちいち教えなければなりません。

そのうちに、あるごいんきよの家で、話し相手の仕事をすることになりました。 **Sono uchi ni** (тем временем), **aru go-inkyō no** (некоего старца; *inkyō* — уход от дел, на покой, человек, отошедший от дел) **ie de** (в доме), **hanashi aite no shigoto wo** (собеседника работу) **suru koto ni narimashita** (делать стал; конструкция «словарная форма глагола + *koto ni naru*» указывает на объективное начало, наступление действия, появление изменений).

「おとうさんは、お元気かな？」 “**O-tō-san wa** (ваш отец), **o-genki ka na** (здоров ли)?”

ごいんきよが、白に聞きました。 **Go-inkyō ga** (старец), **Shiro ni kikimashita** (у Сиро спросил).

「おとうさん？ ああ、父親ですね。 “**O-tō-san** (отец)? **Ā, chichioya desu ne** (а-а, папа). それが、よくわからないんで。 **Sore ga, yoku wakaranai n de** (это хорошо = толком не знаю; *wakaru* — понимать, знать). でも酒屋にいたのがそうだろう。 **Demo** (но),

sakaya ni (в винной лавке) **ita no ga sō darō** (был, говорят). 鼻が、わたしとよくにているからって、よくいわれました。」 **Hana ga** (нос), **watashi to yoku nite iru kara tte** (на мой очень похож), **yoku iwaremashita** (часто /мне/ говорил).

「おもしろいことをいう、お人じゃのう。」と、ごいんきよは茶を一服して、”**Omoshiroi koto wo iu** (интересные вещи говорящий), **o-hito ja nō** (/ты/ человек)” **to, go-inkyō wa** (старец) **cha wo ippuku shite** (чая глоток сделал),

「ところで、おまえさんの年は？」 “**Tokoro de** (кстати), **o-mae-san no toshi wa** (твой возраст)?”

「はい、三つです。」 “**Hai** (да), **mittsu desu** (три)”.

「三つ？ ああ、そうか、二十三歳か。 “**Mittsu** (три)? **Ā, sō ka** (а-а, вот как), **nijūsan-sai ka** (двадцать три, что ли)? そうだ。まだ名前を聞いていなかった。」 **Sō da** (ах, да). **Mada namae wo kiite inakatta** (/я/ еще имя /твое/ не спросил)”.

 そのうちに、あるごいんきよの家で、話し相手の仕事をするようになりました。

「おとうさんは、お元気かな？」

ごいんきよが、白に聞きました。

「おとうさん？ ああ、父親ですね。それが、よくわからないんで。でも酒屋にいた

のがそうだろう。鼻が、わたしとよくにているからって、よくいわれました。」

「おもしろいことをいう、お人じやのう。」と、ごいんきよは茶を一服して、

「ところで、おまえさんの年は？」

「はい、三つです。」

「三つ？ああ、そうか、二十三歳か。そうだ。まだ名前を聞いていなかった。」

「白。」 **“Shiro (Сиро)”**.

「白？へーえ。 **“Shiro (Сиро)? Hē (хэ-э). めずらしいね。 Mezurashii ne (редкое /имя/, не правда ли). 白、白。」 Shiro, Shiro (Сиро, Сиро)”**.

「ウー、ワンワン、ワンツ。」 **“Ū, wan-wan, wan (У-у, гав-гав, гав)”**.

「ほえちゃ、いけないよ。 **“Hoetcha, ikenai yo (лаять нельзя = не лай). まったくかわったお人じや。 Mattaku kawatta o-hito ja (совершенно странный человек. でも、正直そうで、なかなかいい。 Demo (однако), shōjikisō de (честным выглядит и) naka-naka ii (весьма хороший). うちではたらいてもらいましょう。 Uchi de (в доме /у меня/) hataraitte moraimashō (пусть поработает). わかい人がいると、夜も安心だ。」 Wakai hito ga iru to (молодой человек**

есть когда), **yoru mo** (ночью тоже = и ночью) **anshin da** (спокойно = безопасно /будет/).

「はい。夜はご安心を。“**Hai** (да). **Yoru wa** (ночью) **go-anshin wo** (покойны /будьте/). **ねないで番**をいたします。**Nenaide ban wo itashimasu** (не спя, сторожить буду). **それに、もし、どろぼうでも**入ってきたら、**かみつきます**。**Sore ni** (к тому же), **moshi, dorobō demo haitte kitara** (если вор или еще кто зайдет даже), **kamitsukimasu** (укушу). **ウー、ワンツ。**」
Ū, wan (у-у, гав)”.

「白。」

「白？へーえ。めずらしいね。白、白。」

「ウー、ワンワン、ワンツ。」

「ほえちゃ、いけないよ。まったくかわったお人じゃ。でも、正直そうで、なかなかいい。うちではたらいてもらいましょう。わかい人がいると、夜も安心だ。」

「はい。夜はご安心を。ねないで番をいたします。それに、もし、どろぼうでも入ってきたら、かみつきます。ウー、ワツ。」

しりちがい

Shiri chigai*

(Другое дно)

むかし、あるところに、まぬけなむすこがいました。 **Mukashi** (в старину), **aru tokoro ni** (в некоем месте), **manuke na musuko ga imashita** (бес-толковый сын жил). ある日、むすこは、急に水あめがなめたくなりました。 **Aru hi** (однажды), **musuko wa** (сын), **kyū ni** (срочно) **mizuame ga** (патоку; миздуамэ — японская сладость, напоминающая патоку) **nametaku narimashita** (полизать захотел).

水あめは、父親が作って、かめに入れ、高いたなの上に乗っています。 **Mizuame wa** (патоку), **chichioya ga** (отец) **tsukutte** (приготовил), **kame ni ire** (в кувшин поместил), **takai tana no ue ni** (на высокой полке) **notte imasu** (лежит; *ноги* — /зд./ быть положенным, поставленным).

「とうちゃん。 “**Tō-chan** (папаня; *-chan* — уменьшительно-ласкательный суффикс). おら、水あめ、

* *Shiri* — зад, ягодицы, дно, низ; *chigai* — разница, различие.

なめたいな。」 **Ora, mizuame, nametai na** (я патоку полизать хочу)”.

むすこは、父親に、ねだりました。
Musuko wa (сын), **chichioya ni, nedarimashita** (у отца выпрашивал).

「あとでやるから、待ってな。」 **“Ato de yaru kara** (потом дам, поэтому), **matte na** (подожди)”.

「今なめたい。 **“Ima nametai** (сейчас полизать хочу).
水あめ、おくれ、水あめ、おくれ。」 **Mizuame, o-kure** (патоку дай), **mizuame, o-kure** (патоку дай)”.

むかし、あるところに、まぬけなむすこがいました。ある日、むすこは、急に水あめがなめたくなりました。

水あめは、父親が作って、かめに入れ、高いたなの上に乗っています。

「とうちゃん。おら、水あめ、なめたいな。」

むすこは、父親に、ねだりました。

「あとでやるから、待ってな。」

「今なめたい。水あめ、おくれ、水あめ、おくれ。」

むすこがあんまりいうので、父親は仕事の手を休めて、とってやることにしました。
Musuko ga (сын) **ammari** (слишком) **iu node** (гово-

рил = просил поскольку), **chichioya wa shigoto no te wo yasumete** (отец работающим рукам отдых дав = работу отложив; *te* — рука, руки; *yasumeru* — давать отдых), **totte yaru koto ni shimashita** (/патоку/ достать решил).

はしごをかけて、トントンとのぼりながら、ふり返って、むすこに、いいました。 **Hashigo wo kakete** (лестницу приставив), **ton-ton to nobori-nagara** (топ-топ взбираясь), **furikaette** (оглянувшись), **musuko ni, iimashita** (сыну сказали).

「今、水あめのかめを、おろしてやるからな。 “**Ima, mizuame no kame wo** (сейчас с патокой кувшин), **oroshite yaru kara na** (спущу). おまえは、そこにいて、ちゃんと、受けとるんだぞ。” **O-mae wa** (ты), **soko ni ite** (там находясь), **chanto** (как следует = аккуратно), **uketoru n da zo** (/кувшин/ примешь)”.

「うん。わかった。」 “**Un** (ага). **Wakatta** (понял)”.

むすこがあんまりいうので、父親は仕事の手を休めて、とってやることにしました。

はしごをかけて、トントンとのぼりながら、ふり返って、むすこに、いいました。

「今、水あめのかめを、おろしてやるからな。おまえは、そこにいて、ちゃんと、受けとるんだぞ。」

「うん。わかった。」

父親は、水あめのかめを、たなからおろすと、下にいるむすこに、**Chichioya wa** (отец), **mizuame no kame wo** (с патокой кувшин), **tana kara orosu to** (с полки спустил когда), **shita ni iru musuko ni** (внизу находящемся сыну),

「ほら。ちゃんと、しりをおさえろや。」
「**Hora** (вот). **Chanto** (как следует), **shiri wo** (дно) **osaero ya** (придерживай)”.

「ああ、おさえたよ。」**“Ā, osaeta yo** (ага, придержал)”.

「じゃあ、手をはなすぞ。**“Jā** (ну), **te wo hanasu zo** (/я/ руки отпускаю). いいな？」**Ii na** (хорошо)?”

「だいじょうぶだよ。**“Daijōbu da yo** (все в порядке). とうちゃん。」**Tō-chan** (папаня)”.

そこで父親がかめを持っていた手をはなすと……ガチャーン！**Soko de** (тогда) **chichioya ga** (отец) **kame wo motte ita** (кувшин державшие) **te wo hanasu to** (руки отпустил, и)... **Gachān** (ба-бах)!

父親は、水あめのかめを、たなからおろすと、下にいるむすこに、

「ほら。ちゃんと、しりをおさえろや。」

「ああ、おさえたよ。」

「じゃあ、手をはなすぞ。いいな？」

「だいじょうぶだよ。とうちゃん。」

そこで父親がかめを持っていた手をはなすと……ガチャーン！

かめはゆかに落ちて、こなごな。 **Kame wa yuka ni ochite** (кувшин, на пол упав), **kona-gona** (вдребезги /разбился/). 水あめは、みんな流れてしまいました。 **Mizuame wa, minna** (патока вся) **nagarete shimaimashita** (вытекла; *nagareru* — *течь*).

「なんで、しりをおさえてなかったんだ。」
“Nande (почему), **shiri wo osaetenakatta n da** (дно не придержал-то)?”

「おら、しりっこ、おさえてたのになあ。」
“Ora, shirikko (я попу), **osaeteta noni nā** (придерживал же)”.

むすこは自分のおしりをしっかり、おさえていたのです。 **Musuko wa** (сын) **jibun no o-shiri wo** (свой зад) **shikkari, osaete ita no deshita** (крепко придерживал = сжимал).

 かめはゆかに落ちて、こなごな。水あめは、みんな流れてしまいました。

「なんで、しりをおさえてなかったんだ。」

「おら、しりっこ、おさえてたのになあ。」

むすこは自分のおしりをしっかり、おさえていたのです。

力太郎

Chikaratarō

(Тикаратаро)

まんずむかし。 **Manzu mukashi** (довольно давно).
あるところに、とんでもないぶしょうたれの
じいさまとばあさまとがいました。 **Aru**
tokoro ni (в некоем месте), **tondemonai** (ужасно) **bushōtare**
no (ленивые) **jī-sama to bā-sama to ga orimashita** (дед
и бабка жили). 顔もあらわなければ、ふろにも
入らないので、年がら年じゅう、あかだら
け。 **Kao mo arawanakereba** (и лицо не мыли), **furo ni**
mo hairanai node (и ванну не принимали поскольку; *furo*
ni hairu — принимать ванну, мыться), **nengara nenjū**
(весь год = всегда), **aka darake** (грязью покрыты /были/).
子どもがいないので、ある時、 **Kodomo ga inai**
node (детей не было поскольку), **aru toki** (однажды; *toki* —
время),

「どうれ、あかでも落として、あかで人
形でもこしらえてみるべえ。」とって、体
じゅうのあかを落とすと、まあ、出るわ出
るわ、ぼろぼろぼろぼろとあかが落ちまし

た。 “**Dōre** (ну-ка), **aka demo otoshite** (грязь хотя бы соскребем), **aka de ningyō demo** (из грязи куклу какую-нибудь) **koshiraete miru bē** (смастерить попробуем)” **to itte** (сказав), **karada-jū no aka wo otosu to** (со всего тела грязь соскребли когда) **mā** (ах; междометие для выражения изумления), **deru wa deru wa** (сходит, сходит; *deru* — выходить), **boro-boro boro-boro to** (кусками) **aka ga ochi-mashita** (грязь отваливалась).

そのあかで人形をこしらえて、**Sono aka de** (из этой грязи) **ningyō wo koshiraete** (куклу сделав),

「かわいやのう。」と、ひとなでしたところが、 “**Kawai ya nō** (/какая/ милая)” **to, hito-nade shita tokoro ga** (разок погладили только, и),

「ほぎゃあ、ほぎゃあ。」とないて、男の赤んぼうになりました。 “**Hogyā** (ya-a), **hogyā** (ya-a)” **to naite** (плача), **otoko no akambō ni narimashita** (грязь мальчиком стала = превратилась).

 まんずむかし。あるところに、とんでもない武将たれのじいさまとばあさまとがおりました。顔もあらわなければ、ふろにも入らないので、年がら年じゅう、あかだらけ。子どもがいないので、ある時、

「どうれ、あかでも落として、あかで人形でもこしらえてみるべえ。」といって、体じゅうのあかを落とすと、まあ、出るわ

出るわ、ぼろぼろぼろぼろとあかが落ちました。

そのあかで人形をこしらえて、

「かわいやのう。」と、ひとなでしたところが、

「ほぎゃあ、ほぎゃあ。」とないて、男の赤んぼうになりました。

じいさまとばあさまは赤んぼうをかわいがって育てました。 **Jī-sama to bā-sama wa** (дед и бабка) **akambō wo** (младенца) **kawaigatte** (любя) **so-datemashita** (растили). この赤んぼうは、とても大食いで、なべいっぱい食わせればなべいっぱいぶんだけ、かまいっぱい食わせればかまいっぱいぶんだけ大きくなりました。 **Kono akambō wa** (этот младенец), **totemo ōgui de** (очень прожорливым будучи), **nabe ippai** (кастрюлю, полную /еды/) **kuwasereba** (съесть давали когда) **nabe ippai** (/этой/ кастрюли) **bun dake** (на величину), **kama ippai** (котелок полный /еды/) **kuwasereba** (давали съесть если) **kama ippai** (котелка полного) **bun dake** (на величину) **ōkiku narimashita** (больше становился = вырастал; *ōkī* — большой). そのうえ、とほうもない力持ちで、みんなに、“力太郎” とよばれるようになりました。 **Sono ue** (сверх того; *ue* — *верх*), **tohō mo nai**

chikaramochi de (невероятным силачом будучи), **minna ni** (всеми), “**Chikaratarō** (Тикаратаро = /букв. силач Таро/; *chikara* — сила)” **to yobareru yō ni narimashita** (зваться стал).

そんなある日、とつぜん、**Sonna aru hi** (и вот однажды), **totsuzen** (внезапно),

「おらあ、力だめしの旅に出たい。 “**Orā** (я), **chikara-dameshi no** (силу испытать /чтобы/) **tabi ni detai** (в путешествие отправиться хочу). 百貫めの金ぼう一本、作ってけろ。」と、いいました。 “**Hyakkamme no** (в сто кан; *kan* — старинная японская мера веса = 3,75 кг; *hya-ku* — сто) **kanabō ippon** (металлический прут один; *-hon* — счетный суффикс для цилиндрических предметов), **tsukutte kero** (сделайте; *kero* — разговорный вариант повелительного наклонения)” **to, iimashita** (сказал). じいさまとばあさまは、とてもたまげましたが、しかたなく、あり金ぜんぶをはたいて、百貫めの金ぼうをこしらえてやりました。 **Jī-sama to bā-sama wa** (дед и бабка), **totemo tamagemashita ga** (очень удивились, но; *tamageru* — удивляться, изумляться), **shikata naku** (делать нечего), **arigane** (имеющиеся деньги; *kane* — деньги) **zembu wo** (все) **hataite** (растратив; *hataku* — опустошить карманы, тратить все до копейки), **hyakkamme no** (в сто кан) **kanabō wo** (металлический прут) **koshiraete yari-mashita** (смастерили).

じいさまとばあさまは赤んぼうをかわいがって育てました。この赤んぼうは、とても大食いで、なべいっぱい食わせればなべいっぱいぶんだけ、かまいっぱい食わせればかまいっぱいぶんだけ大きくなりました。そのうえ、とほうもない力持ちで、みんなに、“力太郎”とよばれるようになりました。

そんなある日、とつぜん、

「おらあ、力だめしの旅に出たい。百貫めの金ぼう一本、作ってけろ。」と、いいました。じいさまとばあさまは、とてもたまげましたが、しかたなく、あり金ぜんぶをはたいて、百貫めの金ぼうをこしらえてやりました。

力太郎はその金ぼうを持って、かた手でぶんぶりぶんぶりふり回しながら旅に出ました。**Chikaratarō wa** (Тикаратаро) **sono kanabō wo motte** (этот металлический прут взяв; *motsu* — иметь, держать в руках), **kata te de** (одной рукой) **bum-buri bum-buri** (вжих-вжих) **furimawashi-nagara** (размахивая; *furu* — махать; *tawasu* — вертеть) **tabi ni demashita** (в путешествие отправился).

ずんがずんが歩いていくと、むこうから大きな赤いお堂をぎしがし、ぎしがしと

せおってくる大男に出会いました。 **Zunga-zunga** (большими шагами) **aruite iku to** (шел когда), **mukō kara** (с противоположной стороны) **ōkina akai o-dō wo** (большой красный храм) **gishi-gashi, gishi-gashi to** (с трудом) **seotte kuru** (на спине несущим; *seoi* — *взвалить на спину, нести на спине*) **ōotoko ni deaimashita** (с великим встретился). 力太郎がそのお堂を金ぼうの先でちょこっとつつくと、お堂は、ぐわらぐわらとこわれてしまいました。 **Chikaratārō ga sono o-dō wo** (Тикаратаро этот храм) **kanabō no saki de** (металлического прута кончиком) **chokotto tsutsuku to** (немножко ткнул когда), **o-dō wa, guwara-guwara to kowarete shimaimashita** (храм медленно разрушился). お堂をせおっていた男はかんかんにおこつて、 **O-dō wo seotte ita** (храм несший) **otoko wa kan-kan ni okotte** (мужчина, разгневавшись; *okoru* — *сердиться, злиться*),

「やあやあ、天下一の力持ち、みどうっこ太郎とは、おらのことだぞ。 “**Yā-yā** (но-но), **tenka ichi no** (под небом единственный = самый) **chikaramochi** (силач), **Midōkkotarō to wa** (Мидоккотаро зовущийся), **ora no koto da zo** (это я = это обо мне; *koto* — *дело; zo* — *восклицательная частица*). その金ぼうをひとひねりにしてくれる。」と、力太郎にかかってきました。 **Sono kanabō wo** (этот металлический прут) **hito-hineri ni shite kureru** (враз скручу)” **to,**

Chikaratarō ni (к Тикаратаро) **kakatte kimashita** (подско-чил).

力太郎はその金ぼうを持って、かた手でぶんぶりぶんぶりふり回しながら旅に出ました。

ずんがずんが歩いていくと、むこうから大きな赤いお堂をぎしがし、ぎしがしとせおってくる大男に出会いました。力太郎がその堂を金ぼうの先でちょこっとつつくと、お堂は、ぐわらぐわらとこわれてしまいました。お堂をせおっていた男はかんかんにおこって、

「やあやあ、天下一の力持ち、みどうっこ太郎とは、おらのことだぞ。その金ぼうをひとひねりにしてくれる。」と、力太郎にかかってきました。

力太郎が金ぼうをぶんぶりふり回すと、みどうっこ太郎は、ぶーんと空へぶっとんでいきました。 **Chikaratarō ga kanabō wo** (Тикаратаро металлический прутом) **bum-buri** (вжих) **furimawasu to** (взмахнул когда), **Midōkkotarō wa** (Мидоккотаро), **būn to** (с гудением = со свистом) **sora e buttonde ikimashita** (в небо улетел).やがて地面に落おちてくると、はいつくばって、**Yagate ji-**

men ni ochite kuru to (вскоре на землю упал когда), **hai-tsukubatte** (пресмыкаясь),

「とてもかなわない。 “**Totemo kanawanai** (никак /с тобой/ не сравнюсь; *kanau* — /зд./ *равняться кому-то, быть равным*). おらを家来にしてくれ。」と、いいました。 **Ora wo** (меня) **kerai ni shite kure** (/своим/ слугой сделай)” **to, iimashita** (сказал).

そこで力太郎は家来になったみどうっこ太郎をつれて、ずんがずんが歩いていくと、岩山で大男が大きな岩をがきんがきんと手でくदैていました。 **Soko de** (затем) **Chikaratarō wa** (Тикаратаро) **kerai ni natta Midōkkotarō wo tsurete** (вассалом ставшего Мидоккотаро взяв с собой; *tsureru* — *брать с собой*), **zunga-zunga aruite iku to** (быстро шел когда), **iwayama de** (на скалистой горе) **ōotoko ga** (великан) **ōki na iwa wo** (большую скалу) **gakin-gakin to** (бах-бах; *gakin to* — *ономатопоэтическое слово, описывающее звук ударов*) **te de kudaite imashita** (руками разбивал). そのうちその石こっぱが力太郎のほうに、びゅうーんととんできたので、「ふうーっ。」、口で息をふきかけると、石こっぱはぎゃくもどりして、ごきんと大男の頭にぶちあたりました。 **Sono uchi** (тем временем) **sono ishi-koppa ga** (этот каменный осколок) **Chikaratarō no hō ni** (в Тикаратаро сторону), **byūn to** (со свистом) **tonde kita node** (прилетел поскольку), “**Fū** (фу-у)”, **kuchi de** (ртом)

iki wo fukikakeru to (дыхнул /на них/ когда), **ishi-koppa wa** (каменный осколок) **gyaku-modori shite** (назад вернувшись = в обратную сторону), **gokin to** (бах) **ōotoko no atama ni buchiatarimashita** (великану в голову попал). 大男はまっ赤になっておこりました。 **Ōotoko wa makka ni natte** (покраснев) **okorimashita** (рассердился).

 力太郎が金ぼうをぶんぶりふり回すと、みどうっこ太郎は、ぶーんと空へぶっとんでいきました。やがて地面に落ちてくると、はいつくばって、

「とてもかなわない。おらを家来にしてくれ。」と、いいました。

そこで力太郎は家来になったみどうっこ太郎をつれて、ずんがずんが歩いていくと、岩山で大男が大きな岩をがきんがきんと手でくदैいていました。そのうちその石こっぱが力太郎のほうに、びゅうーんととんできたので、「ふうーっ。」、口で息をふきかけると、石こっぱはぎゃくもどりして、ごきんと大男の頭にぶちあたりました。大男はまっ赤になっておこりました。

「天下一の力持ちの石こ太郎に石をぶつけるやつは、だれだ！」 “**Tenka ichi no**

chikaramochi no (в мире первого силача) **Ishikotarō ni** (в Исихотаро) **ishi wo bustukeru yatsu wa** (камень швырнувший тип), **dare da** (кто = кто посмел)?!”

「天下一だと? ”**Tenka ichi da to** (в мире первый, говоришь)? じゃあ、みどうっこ太郎とすもうしてみろ。」 **Jā** (ну), **Midōkkotarō to** (с Мидоккотаро) **sumō-shite miro** (побороться попопробуй)”.

石こ太郎とみどうっこ太郎はうんすらうんすらともに合いましたが、なかなか勝負がつきません。 **Ishikotarō to Midōkkotarō wa** (Исихотаро и Мидоккотаро) **unsura-unsura** (медленно) **tomo ni aimashita ga** (вместе сошлись, но), **naka-naka shōbu ga tsukimasen** (победа не настает = исход не решался).そこで力太郎がかわって出ていって、石こ太郎の首をちょこんとつかんでぶーんと投げると、石こ太郎は岩山の石くずの中に、ずぼっと首までうまってしまいました。 **Soko de** (тогда) **Chikaratarō ga kawatte dete itte** (Тикаратаро, на смену выйдя), **Ishikotarō no kubi wo** (Исихотаро шею) **chokon to tsukande** (легонько схватив) **būn to** (бум) **nageru to** (бросил когда), **Ishikotarō wa** (Исихотаро) **iwayama no** (скалистой горы) **ishi-kuzu no naka ni** (в каменные осколки; *naka* — *середина*, в), **zubotto kubi made umatte shimaimashita** (разом по шею зарылся).

「天下一の力持ちの石こ太郎に石をぶつけるやつは、だれだ！」

「天下一だと？じゃあ、みどうっこ太郎とすもうしてみろ。」

石こ太郎とみどうっこ太郎はうんすらうんすらともに合いましたが、なかなか勝負がつきません。そこで力太郎がかわってでていって、石こ太郎の首をちょこんとつかんでぶーんと投げると、石こ太郎は岩山の石くずの中に、ずぼっと首までうまってしまいました。

こうして石こ太郎も家来にして、ずんがずんが歩いていくと、大きな町へ着きました。 **Kō shite** (таким образом) **Ishikotarō mo kerai ni shite** (Исикотаро тоже слугой сделав), **zunga-zunga aruite iku to** (быстро зашагал и), **ōki na machi e tsukimashita** (в большой город прибыл).ところが、昼間だといふのにどの家も戸をきっちりしめて、人かげも見えません。 **Tokoro ga** (однако), **hiruma da to iu noni** (дневное время /было/ хотя) **dono ie mo** (в любом доме = во всех домах) **to wo kitchiri shimete** (двери плотно закрыты), **hitokage mo** (человеческой тени даже = ни одной живой души) **miemasen** (не видно; *mieru* — *виднеться*, *быть видимым*). 町いちばんの長者のやしき

の前へくると、美しいむすめがひとり、ないていました。 **Machi ichiban no chōja no** (в городе первого богача) **yashiki no mae e kuru to** (к особняку пришли когда), **utsukushii musume ga hitori** (красивая девушка одна), **naite imashita** (плакала; *naku* — плакать). わけを聞くと、 **Wake wo kiku to** (причину спросили когда),

「毎月一日になると、こわい化け物が出てきて、町のむすめをとって食うのです。 “**Maitsuki** (каждый месяц) **tsuitachi ni naru to** (первое число настает когда), **kowai bakemono ga dete kite** (страшное чудовище появляется), **machi no musume wo** (городских девушек) **totte kuu no desu** (забирает и съедает). きょうは、わたしの番なのです。」 **Kyō wa** (сегодня), **watashi no ban na no desu** (моя очередь).

「ふうむ。ええども、おらたち三人で、化け物は退治してくれる。」 “**Fūmu** (хм-м). **Ē domo** (ладно = так и быть), **ora-tachi sannin de** (мы троим), **bakemono wa** (чудовище) **taiji-shite kureru** (прогоним)”.

そういって力太郎はやしきに入ると、まず、むすめをからびつの中にかくしました。 **Sō itte** (так сказав) **Chikaratārō wa yashiki ni hairu to** (Тикаратаро в особняк вошел когда), **mazu, musume wo** (сперва девушку) **karabitsu no naka ni** (в китайском

сундучке на ножках) **kakushimashita** (спрятал). みど
うっこ太郎は庭を守り、石こ太郎は戸口を
守り、力太郎はからびつにどんとすわっ
て、化け物の出てくるのを、今か今かと待
っていました。 **Midōkkotarō wa niwa wo mamori**
(Мидоккотаро сад охраняет), **Ishikotarō wa toguchi wo**
mamori (Исикотаро вход сторожит), **Chikaratarou wa**
(Тикаратаро) **karabitsu ni** (на сундучок) **don to** (с размаху)
suwatte (усевшись), **bakemono no dete kuru no wo** (чу
довище появится когда), **ima ka ima ka** (вот сейчас, вот
сейчас; *ima* — *сейчас*) **to matte imashita** (ждет).

こうして石こ太郎も家来にして、ずん
がずんが歩いていくと、大きな町へ着しま
した。ところが、昼間だというのにどの家
も戸をきっちりしめて、人かげも見えませ
ん。町いちばんの長者のやしきの前へくる
と、美しいむすめがひとり、ないていまし
た。わけを聞くと、

「毎月一日になると、こわい化け物が出て
きて、町のむすめをとって食うのです。き
ょうは、わたしの番なのです。」

「ふうむ。ええども、おらたち三人で、
化け物は退治してくれる。」

そういつて力太郎はやしきに入ると、ま
ず、むすめをからびつの中にかくしました。

みどうっこ太郎は庭を守り、石こ太郎は戸口を守り、力太郎はからびつにどんとすわって、化け物の出てくるのを、今か今かと待っていました。

そのうち夜になると、化け物が、 **Sono uchi** (тем временем) **yoru ni naru to** (ночь настала когда), **bake-mono ga** (оборотень),

「おらのよめこはいるか。 “**Ora no yomeko wa iru ka** (моя невеста /здесь/ есть ли)? にげようもんならやいて食うぞ。」と、われがねのような大声でどなりながら、やってきました。 **Nigeyō mon nara** (сбежать захочешь если) **yaite kuu zo** (зажарю и съем)” **to, waregane no yō na** (треснувшему колоколу подобным) **ōgoe de donari-nagara** (громким голосом крича), **yatte kimashita** (появился). 見ると、せたけはやしきをつんぬけるほどの大男です。 **Miruto** (посмотрели когда), **setake wa yashiki wo tsunnukeru hodo no** (ростом особняк превосходящий) **ōotoko desu** (великан). まず庭でみどうっこ太郎がたたかいましたが、見る間に、みどうっこ太郎はぺろりと飲まれてしまいました。 **Mazu niwa de Midōkkotarō ga tatakaimashita ga** (в первую очередь в саду Мидоккотаро /с ним/ сразился, но), **miru ma ni** (в мгновение ока = прямо на глазах), **Midōkkotarō wa**

perori to nomarete shimaimashita (Мидоккотаро одним махом проглочен был; *nomu* — *пить, глотать*). *それで、戸口にいた石こ太郎がかかっていたいきました*が、化け物は、指の先でちよいとつまむと、ぺろりと飲んでしまいました。**Sore de** (тогда), **toguchi ni ita Ishikotarō ga** (на входе находившийся Исихотаро) **kakatte ikimashita ga** (подскочил, но), **bake-mono wa, yubi no saki de** (чудовище пальцев кончиками) **choi to tsumamu to** (слегка /его/ подхватив; *tsumamu* — *брать пальцами*), **perori to nonde shimaimashita** (одним махом проглотил). *力太郎はおこったのなんのって*。**Chikaratarō wa okotta no nan no tte** (Тикаратаро был вне себя от гнева).

そのうち夜になると、化け物が、
「おらのよめこはいるか。にげようもんならやいて食うぞ。」と、われがねのような大声でどなりながら、やってきました。見ると、せたけはやしきをつんぬけるほどの大男です。まず庭でみどうっこ太郎がたたかいましたが、見る間に、みどうっこ太郎はぺろりと飲まれてしまいました。それで、戸口にいた石こ太郎がかかっていたいきました。が、化け物は、指の先でちよいとつまむと、ぺろりと飲んでしまいました。力太郎はおこったのなんのって。

「そんだば、おらがあいてだ！ “**Son da ba** (ах, так), **ora ga aite da** 」 (я — противник = я с тобой сражусь!)”と百貫めの金ぼうを、ぶんぶりふり回して、化け物にかかっていきました。 **To hyakkamme no kanabō wo** (в сто кан металлическим прутом), **bun-buri** (вжих) **furimawashite** (взмахнув), **bakemono ni kakatte ikimashita** (на чудовище напал). 化け物は、その金ぼうをつかむと、あめんぼうをねじるように、まん中からねじ曲げてしまいました。 **Bakemono wa, sono kanabō wo tsukamu to** (чудовище тот металлический прут схватило и), **amembō wo nejiru yō ni** (леденец на палочке скручивая как будто), **mannaka kara nejimagete shimaimashita** (посередине изогнул). そこで力太郎は金ぼうをすてて、化け物とえんさえんさと、もみ合いましたが、なかなか勝負がつきません。 **Soko de Chikaratarō wa kanabō wo sutete** (тогда Тикаратаро металлический прут отбросив; *suteru* — *выкинуть, отбросить*), **bakemono to ensa-ensa to** (с оборотнем отчаянно), **momiaimashita ga** (сцепился, но), **naka-naka shōbu ga tsukimasen** (никак исход не решается = никто победить не может). そのうち、力太郎が化け物の急所を、「えーい！」と、力いっぱいけりあげました。 **Sono uchi** (между тем), **Chikaratarō ga bakemono no kyūsho wo** (Тикаратаро оборотня в слабое место), “**Ēi!**” **to** (с криком «эй!»), **chikara-ippai ke-**

riagemashita (со всей силы пнул; *keru* — пинать ногой). さすがの化け物も、「ぎゃあっ。」とうなつて、右の鼻のあなからみどうっこ太郎、左の鼻のあなから石こ太郎をふきとばして、死んでしまいました。 **Sasuga no bakemono mo** (даже такое чудовище), **“Gyā” to unatte** («уа-а», — заревев), **migi no hana no ana kara Midōkkotarō** (из правой ноздри Мидоккотаро; *hana* — нос; *ana* — дыра), **hidari no hana no ana kara Ishikotarō wo** (из левой ноздри Исикотаро) **fukitobashite** (выдуло и), **shinde shimaishita** (умерло).

「sondaba, oрагаあいてだ！」と百貫めの金ぼうを、ぶんぶりふり回して、化け物にかかっていきました。化け物は、その金ぼうをつかむと、あめんぼうをねじるように、まん中からねじ曲げてしまいました。そこで力太郎は金ぼうをすてて、化け物とえんさえんさと、もみ合いましたが、なかなか勝負がつきません。そのうち、力太郎が化け物の急所を、「えーい！」と、力いっぱいけりあげました。さすがの化け物も、「ぎゃあっ。」とうなつて、右の鼻のあなからみどうっこ太郎、左の鼻のあなから石こ太郎をふきとばして、死んでしまいました。

長者の家の人たちはそれを見ると、ぞろぞろ出てきて、大よろこびです。 **Chōja no ie no hito-tachi wa** (богача дома люди) **sore wo miru to** (это увидели когда), **zoro-zoro dete kite** (гуськом вышли), **ōyorokobi desu** (очень рады).

「おかげで、むすめも、町の人たちもみんな助かりました。 “**Okage de, musume mo, machi no hito-tachi mo** (благодаря вам и девушка, и городские люди = жители) **minna tasukarimashita** (все спасены были). お礼になにをしたらよいでしょう。」 **O-rei ni nani wo shitara yoi deshō** (в благодарность что сделать лучше = как вас благодарить)?”

「なあに、お礼などいらねえから、めしを食わしてくれ。」といって、ふろがみたい な大きなかまに、いっぱいめしをたいてもらって、三人でぺろりと食べてしまいました。 “**Nāni** (что-о), **o-rei nado iranē kara** (благодарности и всего прочего не нужно так как; *iru* — *быть* нужным, *требоваться*), **meshi wo kuwashite kure** (еды поестъ дайте = покормите)” **to itte** (сказав), **furogama mitai na** (на ванну похожем) **ōki na kama ni** (в большом котелке), **ippai meshi wo** (дополна еды) **taite moratte** (приготовленной получив; *taku* — *готовить, варить*), **sannin de perori to tabete shimaimashita** (втроем махом съели). 長者は、 **Chōja wa** (богач),

「なんと、よくのなない人たちだろう。りっぱなことだ。 “**Nan to, yoku no nai hito-tachi darō**

(какие бескорыстные люди-то). **Rippa na koto da** (превосходно). どうか、うちのむすめのむこになってください。」と、たのみました。 **Dōka, uchi no musume no muko ni natte kudasai** (пожалуйста, моих дочерей женихами = мужьями станьте)” **to, tanomimashita** (попросил).

そこで、力太郎は助けてやったいちばん上のむすめのむこに、あとのふたりは二番め、三番めのむすめのむこになりました。 **Soko de, Chikaratarō wa tasukete yatta** (тогда Тикаратаро /им/ спасенной) **ichiban ue no musume no muko ni** (самой старшей дочери женихом), **ato no futari wa** (остальные двое) **niban-me, samban-me no musume no** (второй и третьей дочерей) **muko ni narimashita** (женихами стали).

力太郎は、里のじいさまとばあさまをよんで、しあわせにくらしたそうです。 **Chikaratarō wa, sato no jī-sama to bā-sama wo yonde** (Тикаратаро, деревенских деда и бабуку позвав), **shiawase ni kurashita** (счастливо жил) **sō desu** (говорят).

長者の家の人たちはそれを見ると、ぞろぞろ出てきて、大よろこびです。

「おかげで、むすめも、町の人たちもみんな助かりました。お礼になにをしたらよいでしょう。」

「なあに、お礼などいらねえから、めしを食わしてくれ。」といって、ふろがまみたいな大きなかまに、いっぱいめしをたいてもらって、三人でぺろりと食べてしまいました。長者は、

「なんと、よくのない人たちだろう。りっぱなことだ。どうか、うちのむすめのむこになってください。」と、たのみました。

そこで、力太郎は助けてやったいちばん上のむすめのむこに、あとのふたりは二番め、三番めのむすめのむこになりました。

力太郎は、里のじいさまとばあさまをよんで、しあわせにくらしたそうです。

かぐやひめ

Kaguya-hime

(Кагүяхимэ)

むかしむかし、あるところに、おじいさんと、おばあさんがおりました。 **Mukashi-mukashi** (давным-давно), **aru tokoro ni** (в некоем месте), **o-jī-san to, o-bā-san ga orimashita** (дед и бабка жили).

ある日、おじいさんが、山へ竹をとりにいくと、竹やぶの中に、一本、ぴかっと光る竹がありました。 **Aru hi, o-jī-san ga** (однажды дед), **yama e take wo tori ni iku to** (в горы бамбук добывать пошел когда; *toru* — брать), **take-yabu no naka ni** (в бамбуковых зарослях), **ippon** (один), **pikatto hikaru take ga arimashita** (ярко сверкающий бамбук был).

「なんじゃろう。」 “**Nan jarō** (что такое)?”

ふしぎに思(ったおじいさんが、竹を切ると、中には、小さな女(おんな)の子がいたのです。 **Fushigi ni omotta o-jī-san ga** (удивленный дед; *fushigi ni omou* — удивляться), **take wo kiru to** (бамбук срубил когда; *kiru* — резать), **naka ni wa, chīsa na onna no ko ga ita no desu** (внутри маленькая девочка была).

「あれまあ、かわいらしいこと。」“**Are mā, kawai rashii koto** (ах, какая хорошенькая)”.

おじいさんは、女の子を家へつれて帰ると、おばあさんとふたりで、大切に、大切に、育てました。**O-jī-san wa, onna no ko wo ie e tsurete kaeru to** (дед девочку в дом привел когда), **o-bā-san to futari de** (с бабкой вдвоем), **taisetsu ni, taisetsu ni, sodatemashita** (бережно-бережно растили; *sodateru* — воспитывать, растить).

 むかしむかし、あるところに、おじいさんと、おばあさんがおりました。

ある日、おじいさんが、山へ竹をとりにいくと、竹やぶの中に、一本、ぴかっと光る竹がありました。

「なんじゃろう。」

ふしぎに思ったおじいさんが、竹を切ると、中には、小さな女の子がいたのです。

「あれまあ、かわいらしいこと。」

おじいさんは、女の子を家へつれて帰ると、おばあさんとふたりで、大切に、大切に、育てました。

女の子は大きくなると、かがやくように美しくなったので、“かぐやひめ”と、よ

ばれるようになりました。 **Onna no ko wa ōkiku naru to** (девочка большой стала = выросла когда), **kagayaku yō ni utsukushiku natta node** (ослепительно красивой стала поскольку; *kagayaku* — сиять, блестеть), “**Kaguya-hime**” **to, yobareru yō ni narimashita** (Кагуяхимэ зваться стала). 美しいかぐやひめのうわさは、京の都じゅうに広がりました。 **Utsukushii Kaguya-hime no uwasa wa** (о прекрасной Кагуяхимэ слухи), **kyō no miyako-jū ni hirogarimashita** (по столице Киото распространились).

たくさんの都のえらい人たちが、おじいさんの家にやってきては、かぐやひめに結婚をもうしこみました。 **Takusan no miyako no erai hito-tachi ga** (многие столичные выдающиеся люди), **o-jī-san no ie ni yatte kite wa** (в деда дом приходили и), **Kaguya-hime ni kekkon wo mōshikomimashita** (Кагуяхимэ пожениться предлагали = предложение делали).

「かぐやひめを、わたしのおよめさんにください。」 “**Kaguya-hime wo, watashi no o-yome-san ni kudasai** (Кагуяхимэ мне в жены, пожалуйста)”.

「いえ、わたしのおよめさんに。」 “**Ie, watashi no o-yome-san ni** (нет, мне в жены)”.

「いやいや、わたしのところへ。」 “**Iya-iya, watashi no tokoro e** (нет-нет, ко мне; *tokoro* — место, стона)”.

女の子は大きくなると、かがやくように美しくなったので、“かぐやひめ”と、よばれるようになりました。美しいかぐやひめのうわさは、京の都じゅうに広がりしました。

たくさんの都のえらい人たちが、おじいさんの家にやってきては、かぐやひめに結婚をもうしこみました。

「かぐやひめを、わたしのおよめさんにください。」

「いえ、わたしのおよめさんに。」

「いやいや、わたしのところへ。」

おじいさんとおばあさんは、そのたびに、かぐやひめの気持ちを聞きました。 **O-jī-san to o-bā-san wa, sono tabi ni** (дед и бабка каждый раз), **Kaguya-hime no kimochi wo kikumashita** (Кагуяхимэ настроение = мнение спрашивали; *kiku* — слушать, спрашивать).

でも、かぐやひめは、だれのおよめさんにもなりたくないということです。 **Demo, Kaguya-hime wa** (но Кагуяхимэ), **dare no o-yome-san ni mo naritakunai** (ничьей невестой становиться не хочет) **to iu no desu** (/так/ говорила).

たくさんの人の中でも、とくにいっしょうけんめいもうしこんでくる、五人の男の人がいました。Takusan no hito no naka de mo (многих людей среди), toku ni issshōkemmei mōshikonde kuru (особенно усердно предложение делавших), gonin no otoko no hito ga imashita (пятеро мужчин было). あまり毎日、毎日、やってくるので、かぐやひめはこういいました。Amari (чересчур) mainichi, mainichi (каждый день, каждый день), yatte kuru node (приходили поскольку), Kaguya-hime wa kō imashita (Кагүяхимэ так сказала).

「わたしのほしいものを、持ってきた方の、およめさんになりましょう。」“Watashi no hoshii mono wo (что я хочу, вещь = то, что я хочу), motte kita kata no (принесшего человека), o-yome-san ni narimashō (невестой стану)”.

 おじいさんとおばあさんは、そのたびに、かぐやひめの気持ちを聞きました。

でも、かぐやひめは、誰のおよめさんにもなりたくないということです。

たくさんの人の中でも、とくにいっしょうけんめいもうしこんでくる、五人の男の人がいました。あまり毎日、毎日、やってくるので、かぐやひめはこういいました。

「わたしのほしいものを、持ってきた方の、およめさんになりましょう。」

それは、光る実のなる金のえだ、金の皮毛、竜の首かざり、仏さまの鉢、つばめの小安貝というふしぎなものばかり。 **Sore wa** (это), **hikaru mi no naru kin no eda** (со сверкающими плодами золотая ветка), **kin no kawage** (золотая шкура), **ryū no kubi-kazari** (дракона ожерелье; *kubi* — шея; *kazari* — украшение), **hotoke-sama no hachi** (Будды чаша), **tsubame no koyasugai** (ласточки раковина) **to iu** (называющиеся) **fushigi na mono bakari** (удивительные вещи только /назвала/).

しばらくして五人が持ってきたものは、みんなにせものでした。 **Shibaraku shite** (через некоторое время) **gonin ga motte kita mono wa** (пятерыми принесенные вещи; *motte kuru* — приносить), **minna nise-mono deshita** (все подделками оказались).

そうこうするうちに、秋が近づいてくると、かぐやひめは、月を見あげて、悲しそうになくようになりました。 **Sō kō suru uchi ni** (тем временем), **aki ga chikazuite kuru to** (осень приблизилась когда), **Kaguya-hime wa, tsuki wo miagete** (Кагуяхимэ, на луну глядя; *miageru* — смотреть вверх), **kanashisō ni naku yō ni narimashita** (печально плакать

стала). おじいさんとおばあさんは、心配してたずねました。 **O-jī-san to o-bā-san wa, shimpai-shite** (дед и бабка, волнуясь) **tazunemashita** (спросили).

「いったい、どうしたのじゃ、ひめ。」
“Ittai, dō shita no ja, hime (все-таки что же случилось, принцесса = девочка)”.

「なにか、悲しいことが、あるのかい。」
“Nani-ka, kanashii koto ga, aru no kai (какое-нибудь печальное дело = какая-нибудь печаль есть)?”

それは、光る実のなる金のえだ、金の皮毛、竜の首かざり、仏さまの鉢、つばめの小安貝というふしぎなものばかり。

しばらくして五人が持ってきたものは、みんなにせものでした。

そうこうするうちに、秋が近づいてくると、かぐやひめは、月を見あげて、悲しそうになくようになりました。おじいさんとおばあさんは、心配してたずねました。

「いったい、どうしたのじゃ、ひめ。」

「なにか、悲しいことが、あるのかい。」

かぐやひめは、なきながら答えました。
Kaguya-hime wa, naki-nagara (Кагуяхимэ, плача) **kotaemashita** (ответила).

「はい、じつは……。 “**Hai, jitsu wa** (да, по правде)... わたしは、月の世界の者なのです。 **Watashi wa, tsuki no sekai no mono na no desu** (я лунного мира человек = житель). 十五夜には、月からむかえの者がきます。 **Jūgo-ya ni wa** (в 15-ю ночь), **tsuki kara mukae no mono ga kimasu** (с Луны встречающие /за мной/ придут). そして、わたしは、月へ帰らなくてはならないのです。」 **Soshite, watashi wa, tsuki e kaeranakute wa naranai no desu** (затем я на Луну вернуться должна буду)”。

びっくりしたおじいさんとおばあさんは、都のさむらいたちに、ひめを守ってくれるよう、たのみました。 **Bikkuri-shita o-jī-san to o-bā-san wa** (удивленные дед и бабка), **miyako no samurai-tachi ni** (столичных самураев), **hime wo mamotte kureru yō** (принцессу защитили чтобы), **tanomimashita** (попросили)。

いよいよ十五夜の日。 **Iyo-iyō jūgo-ya no hi** (наконец 15-й день луны). おじいさんの家は、手に手に弓矢を持ったさむらいたちに、ぐるりとかこまれました。 **O-jī-san no ie wa** (деда дом), **te ni te ni yumiya wo motta samurai-tachi ni** (в руках лук и стрелы держащими самураями), **gururi to kakomare-mashita** (кольцом окружен был; *kakomu* — *окружать*)。

かぐやひめは、なきながら答えました。

「はい、じつは……。わたしは、月の世界の者なのです。十五夜には、月からむかえの者がきます。そして、わたしは、月へ帰らなくてはならないのです、」

びっくりしたおじいさんとおばあさんは、都のさむらいたちに、ひめを守ってくれるよう、たのみました。

いよいよ十五夜の日。おじいさんの家は、手に手に弓矢を持ったさむらいたちに、ぐるりとかこまれました。

やがて、満月が空高くのぼると、中から、天女たちが、しずしずと、おりてきました。 **Yagate** (вскоре), **mangetsu ga sora takaku noboru to** (полная луна на небе высоко взошла когда), **naka kara, tennyō-tachi ga** (изнутри небесные феи), **shizu-shizu to, orite kimashita** (тихо спустились).

「ああっ、まぶしいっ。」 “**Ā, mabushii** (a-a, ослепительно)”.

さむらいたちは、弓矢をいることができません。 **Samurai-tachi wa, yumiya wo iru koto ga dekimasen** (самураи из луков стрелять не могут).

「おじいさん、おばあさん、長い間、ありがとうございました。 “**O-jī-san, o-bā-san** (дедушка, бабушка), **nagai aida** (за долгое время), **arigatō go-**

zaimashita (благодарю). **かわいがっていただいたごおんは、決してわすれません。Kawaigatte itadaita** (/вы/ любили меня; *kawaigaru* — любить, баловать; *itadaku* — получать с благодарностью) **go-on wa** (/это/ добро), **kesshite wasuremasen** (ни за что не забуду). **どうぞ、いつまでもお元気(げんき)で。」**
Dōzo (пожалуйста), **itsu made mo o-genki de** (всегда будьте здоровы”).

そういいのこして、かぐやひめは、月へ帰っていきました。**Sō inokoshite** (так сказав напоследок; *pokosu* — оставлять), **Kaguya-hime wa, tsuki e kaette ikimashita** (Кагуяхимэ на Луну вернулась).

 やがて、満月が空高くのぼると、中から、天女たちが、しずしずと、おりてきました。

「ああっ、まぶしいっ。」

さむらいたちは、弓矢をいえることができません。

「おじいさん、おばあさん、長い間、ありがとうございました。かわいがっていただいたごおんは、決してわすれません。どうぞ、いつまでもお元気で。」

そういいのこして、かぐやひめは、月へ帰っていきました。

きき耳ずきん

Kiki-mimi zukin*

(Капюшон — ушки на макушке)

むかし、ひとりの男が山へたきぎをとり
にいて、その帰り道に、一ぴきの子ぎつ
ねが、わなにかかって、苦しんでいるのに
出会いました。 **Mukashi, hitori no otoko ga** (в ста-
рину один мужчина) **yama e takigi wo tori ni itte** (в горы
дрова добывать пойдя), **sono kaerimichi ni** (на обратном
пути; *kaeru* — возвращаться; *kaerimichi* — обратная до-
рога, возвращение), **ippiki no kogitsune ga, wana ni ka-**
katte, kurushinde iru no ni (на то, как один лисенок в ло-
вушку попавшись, страдает; *-hiki* — счетный суффикс для
небольших животных; *kitsune* — лиса; *ko* — /в качестве
приставки/ маленький, детеныш) **deaimashita** (наткнул-
ся; *deau* — встретиться, столкнуться).

「かわいそうに。」 “**Kawaisō ni** (жалко)”.

男は、子ぎつねをわなからはなしてや
りました。 **Otoko wa, kogitsune wo wana kara ha-**

* *Mimi* — ухо; *zukin* — капюшон.

nashite yarimashita (мужчина лисенка из ловушки освободил; *вспомогательный глагол yaru указывает на направленность действия в интересах 3-го лица, при этом от вышестоящего к нижестоящему*). 子ぎつねは、足をいたそうに引きずって、にげていきました。 **Kogitsune wa, ashi wo itasō ni hikizutte** (лисенок ногу, болит как будто, волоча; *itai — больно, болит; суффикс -sō, присоединяемый к основе прилагательного, показывает, что оценка или характеристика дается по внешним признакам, на вид; hikizuru — волочить, тянуть*), **nigete ikimashita** (убежал; *nigeru — спастись бегством, убежать*).

何日かたって、男が山でたきぎをとつての帰り道、子ぎつねが一ぴきあらわれました。 **Nannichi-ka tatte** (несколько дней прошло, и), **otoko ga yama de takigi wo totte no kaerimichi** (мужчина, в горах дрова добыв, на обратном пути), **kogitsune ga ippiki arawaremashita** (лисенок один появился). 足を引きずっているところを見ると、この間の子ぎつねのようです。 **Ashi wo hikizutte iru tokoro wo miru to** (то, что ногу волочит, увидел когда), **kono aida no kogitsune no yō desu** (недавний = тот самый лисенок, похоже /подумал/). どうやら、男を待っていたらしく、しきりに手まねきしています。 **Dō yara, otoko wo matte ita rashiku** (видимо, мужчину ждал; *rashii — похоже, кажется, подобный*), **shikiri ni temaneki-shite**

imasu (часто рукой = лапой манит; *te* — рука; *maneku* — приглашать; *temaneki-suru* — манить рукой).

むかし、ひとりの男が山へたきぎをとり
にいて、その帰り道に、一ぴきの子ぎつ
ねが、わなにかかって、苦しんでいるのに
出会いました。

「かわいそうに。」

男は、子ぎつねをわなからはなしてやり
ました。子ぎつねは、足をいたそうに引き
ずって、にげていきました。

何日かたって、男が山でたきぎをとって
の帰り道、子ぎつねが一ぴきあらわれまし
た。足を引きずっているところを見ると、
この間の子ぎつねのようです。どうやら、
男を待っていたらしく、しきりに手まねき
しています。

男は、子ぎつねのあとについていきま
した。 **Otoko wa, kogitsune no ato ni tsuite ikimashita**
(мужчина за лисенком вслед пошел).

竹やぶの中にきつねのすみかがありまし
た。 **Take-yabu no naka ni** (в бамбуковых зарослях) **ki-**
tsune no sumika ga arimashita (лисье логово /букв. «жи-
лище»/ было). そこでは、おかあさんぎつねが

病気でねていましたが、何度も男におじぎをすると、なにやらさしだしました。 **Soko de wa, o-kā-san-gitsune ga byōki de nete imashita ga** (там мама-лиса, больной будучи, лежала, но), **nando mo otoko ni o-jigi wo suru to** (много раз мужчине поклонилась когда), **naniyara sashidashimashita** (что-то /ему/ протянула; *sashidasu* — *подать, протянуть*). 見ると、古いずきんでした。 **Miru to, furui zukin deshita** (посмотрел когда, /это/ старый капюшон был).

「子ぎつねを助けたお礼に、これをおらにくれるというんだな。 “**Kogitsune wo tasuketa o-rei ni** (за то, что лисенка спас, в благодарность), **kore wo ora ni kureru to iu n da na** (это мне даешь, значит)? そうか、ありがとう。」 **Sō ka, arigatō** (Вот как? Спасибо)”。

男は、そのずきんをもらうと、もときた道を、ひとりで帰っていきました。 **Otoko wa, sono zukin wo morau to** (мужчина этот капюшон получил когда), **moto kita michi wo** (по той, что ранее пришел, дороге), **hitori de kaette ikimashita** (один назад пошел).

男は、子ぎつねのあとについていきました。

竹やぶの中にきつねのすみかがありました。そこでは、おかあさんぎつねが病気でねていましたが、何度も男におじぎをする

と、なにやらさしだしました。見ると、古いずきんでした。

「子ぎつねを助けたお礼に、これをおらにくれるというんだな。そうか、ありがとう。」

男は、そのずきんをもらうと、もときた道を、ひとりで帰っていきました。

少し寒くなってきたので、**Sukoshi samuku natte kita node** (немного холодно стало поскольку; *samui* — холодный),

(そうだ、きつねにもらったずきんをかぶってみよう。 **Sō da** (точно)! **Kitsune ni moratta** (от лисы полученный) **zukin wo kabutte miyō** (капюшон надеть попробую; *kaburi* — надевать на голову /головной убор/; вспомогательный глагол *miru* — попробовать что-то сделать).) と、男はふところからずきんを出してかぶりしました。 **to, otoko wa futokoro kara zukin wo dashite kaburimashita** (/подумав/ мужчина из-за пазухи капюшон достав, надел).すると、木の上でチュンチュン鳴いているすずめの話がわかったのです。 **Suru to, ki no ue de chun-chun naite iru** (тогда на дереве «чирик-чирик» щебечущих; *naku* — петь, чирикать, издавать звуки /о птицах и животных/) **suzume no hanashi ga wakatta no desu** (воробьев разговор понял).

「人間というものは、かしこいようで、
 なにも知らないんだね。 “Ningen to iu mono wa
 (людьми зовущиеся существа = люди), **kashikoi yō de** (ум-
 ные вроде, а), **nanimo shiranai n da ne** (ничего не знают,
 да)? 今、おれたちがとまっている木の下に
 小川があるだろう。 **Ima, ore-tachi ga tomatte iru**
ki no shita ni (сейчас мы остановились на котором дере-
 ва внизу = под деревом, на котором мы сидим) **ogawa ga**
aru darō (маленькая речка есть ведь; приставка *o-* — ма-
 ленький /в сочетаниях/). その川のまん中に石がひ
 とつあって、人間はそれをふんで川をわた
 っていくが、その石が金だということなど、
 ちっとも知らないんだからね。」 **Sono kawa no**
mannaka ni ishi ga hitotsu atte (той реки в самой середи-
 не камень один есть), **ningen wa sore wo funde** (люди, на
 него наступая) **kawa wo watatte iku ga** (реку переходят,
 но), **sono ishi ga kin da to iu koto nado** (тот камень золотом
 является и тому подобное), **chittomo shiranai n dakara ne**
 (совершенно не знают так как)”。

少し寒くなってきたので、

(そうだ、きつねにもらったずきんをか
 ぶってみよう。) と、男はふところからず
 きんを出してかぶりしました。すると、木の上で
 チュンチュン鳴いているすずめの話が
 わかったのです。

「人間というものは、かしこいようで、なにも知らないんだね。今、おれたちがとまっている木の下に小川があるだろう。その川のまん中に石がひとつあって、人間はそれをふんで川をわたっていくが、その石が金だということなど、ちっとも知らないんだからね。」

男はおどろいて、川へいってみると、たしかに石があります。 **Otoko wa odorosite, kawa e itte miru to** (мужчина, удивившись, на реку пойти попробовал когда), **tashika ni ishi ga arimasu** (в самом деле камень есть; *tashika ni* — действительно, в самом деле, точно). その石をとって、どろやこけをあらい落としてみると、本当にぴかぴか光る黄金のかたまりでした。 **Sono ishi wo totte** (тот камень взяв), **doro ya koke wo araiotoshite miru to** (грязь и мох смыть попробовал когда; *arau* — мыть, *otosu* — бросать, сбрасывать; *araiotosu* — смыть, отмыть), **hontō ni pika-pika hikaru ōgon no katamari deshita** (действительно, ярко сверкающий золота самородок был).

(きつねがくれたのは、動物のことばがわかる、きき耳ずきんというものにちがいない。 **Kitsune ga kureta no wa** (то, что лиса подарила), **dōbutsu no kotoba ga waku** (животных язык понимать

/чтобы/), **kiki-mimi zukin to iu mono ni chigainai** («капюшон — ушки на макушке» называемая вещь, без сомнения).)

男はおどろいて、川へいってみると、たしかに石があります。その石をとって、どろやこけをあらい落としてみると、本当にぴかぴか光る黄金のかたまりでした。

(きつねがくれたのは、動物のことばがわかる、きき耳ずきんというものにちがいない。)

男はそう思って、黄金をかついで歩きだしました。 **Otoko wa sō omotte** (мужчина, так подумав), **ōgon wo katsuide arukidashimashita** (золото на плечи взвалив, зашагал; *katsugu* — нести на плечах, взвалить на спину; вспомогательный глагол *dasu* указывает на внезапное или неконтролируемое начало действия). しばらく歩いていくと、今度は、まつの木の上でからすがカアカア鳴いています。 **Shibaraku aruite iku to** (некоторое время прошел когда), **kondo wa, matsu no ki no ue de** (на этот раз на сосне) **karasu ga kā-kā naite imasu** (вороны «кар-кар» кричат). 男はまた、きき耳ずきんをかぶりました。 **Otoko wa mata, kiki-mimi zukin wo kaburimashita** (мужчина снова ка-

пюшон — ушки на макушке надел). **すると、Suru to** (и тогда),

「長者もかわいそうだね。 “**Chōja mo kawai sō da ne** (богача тоже жалко, не правда ли). あれだけたくさんのお医者が集まっても、むすめの病気をなおすことができないんだから。 **Are dake takusan no o-isha ga atsumattemo** (так много врачей собрались хотя), **musume no byōki wo naosu koto ga dekinai n dakara** (/его/ дочери болезнь вылечить не смогут потому что). あれは薬じゃなおらないのさ。 **Are wa kusuri ja naoranai no sa** (она = болезнь лекарством не вылечится же; *ja* — сокращенный, разговорный вариант *de wa*). 長者の家のわら屋根をなおした時、そのわらの中に、まちがってへびが入ったままになっているんだ。 **Chōja no ie no warayane wo naoshita toki** (у богача в доме соломенную крышу чинили когда; *toki* — время, используется как союз «когда»), **sono wara no naka ni** (в ту солому), **machigatte hebi ga haitta mama ni natte iru n da** (по ошибке змея попала и там и осталась; *mama* — так, как есть). へびは屋根の上のわらの中で、くるしんでいる。 **Hebi wa yane no ue no wara no naka de, kurushinde iru** (змея на крыше в соломе страдает). わらをほどいてへびを助けてやれば、むすめの病気はなおるんだがな。」

Wara wo hodoite (солому сняв; *hodoku* — развязывать, распутывать, распарывать) **hebi wo tasukete yareba**

(змею спасти если), **musume no byōki wa naoru n da ga na** (дочери болезнь пройдет)”).

 男はそう思って、黄金をかついで歩きだしました。しばらく歩いていくと、今度は、まつの木の上でからすがカアカア鳴いています。男はまた、きき耳ずきんをかぶりしました。すると、

「長者もかわいそうだね。あれだけたくさんのお医者が集まっても、むすめの病気をなおすことができないんだから。あれは薬じゃなおらないのさ。長者の家のわら屋根をなおした時、そのわらの中に、まちがってへびが入ったままになっているんだ。へびは屋根の上のわらの中で、くるしんでいる。わらをほどいてへびを助けてやれば、むすめの病気はなおるんだがな。」

男は、これはよいことを聞いたと思って、長者の家へいってみました。 **Otoko wa** (мужчина), **kore wa yoi koto wo kiita** («это я хорошее дело услышал») **to omotte** (подумав), **chōja no ie e itte mimashita** (в богача дом пойти попробовал). すると門のところに立てふだが立っていて、 **Suru to mon**

no tokoro ni (И вот у ворот) **tatefuda ga tatte ite** (доска /с объявлением/ стоит),

『むすめの病気をなおしてくれたものは、この家のむこにする。』と、書(か)いてあります。 “**Musume no byōki wo naoshite kureta mono wa** (дочери болезнь вылечившего человека), **kono ie no muko ni suru** (этого дома = своим зятем сделаю)” **to, kaite arimasu** (написано). 男は長者の家へ入って行って、「わたしがむすめさんの病気をなおしてさしあげましょう。」 **Otoko wa chōja no ie e haitte itte** (мужчина, в богача дом войдя), “**Watashi ga musume-san no byōki wo naoshite sashiagemashō** (я /вашей/ дочери болезнь вылечу; вспомогательный глагол *sashiageru* указывает, что действие совершается в интересах 2-го или 3-го лица)”.

長者は、だいじなひとりむすめの病気をなおせるのなら、だれでもいい、家へあがってむすめをみてくれ、といいました。 **Chōja wa** (богач), **daiji na hitori musume no byōki wo naoseru no para** (важной = любимой единственной дочери болезнь вылечить может если), **dare de mo ii** (кто угодно хорош = подойдет), **ie e agatte musume wo mite kure** (в дом войдя, дочь осмотри), **to īmashita** (сказал).そこで男は、ざしきへ通されて、むすめをみました。 **Soko de otoko wa, zashiki e tōsarete** (тогда мужчина в гостиную проведен был; *tōsu* — *пропустить*,

провести, дать пройти), **musume wo mimashita** (и дочь осмотрел). **Soshite** (затем),

「これは、ただの病気ではありません。**“Kore wa, tada no byōki de wa arimasen** (это обычной болезнью не является = это не просто болезнь). この家で苦しんでいる生き物がいます。**Kono ie de kurushinde iru ikimono ga imasu** (в этом доме страдающее существо есть). それを助けなければ、この病気はなおりません。」 **Sore wo tasukenakereba** (его не спасти если), **kono byōki wa naorimasen** (эта болезнь не пройдет)”。

 男は、これはよいことを聞いたと思って、長者の家へいってみました。すると門のところに立てふだが立っていて、

『むすめの病気をなおしてくれたものは、この家のむこにする。』と、書いてあります。男は長者の家へ入って行って、「わたしがむすめさんの病気をなおしてさしあげましょう。」

長者は、だいじなひとりむすめの病気をなおせるのなら、だれでもいい、家へあがってむすめをみてくれ、といいました。そこで男は、ざしきへ通されて、むすめをみました。そして、

「これは、ただの病気ではありません。この家で苦しんでいる生き物がいます。そ

れを助けなければ、この病気はなおりません。」

そして、からすのいったとおり、へびの話をしました。 **Soshite, karasu no itta tōri** (Затем, вороны как сказали = согласно тому, как сказали), **hebi no hanashi wo shimashita** (о змее рассказал; *hanashi* — разговор, рассказ, беседа, история).

長者がさっそく屋根をしらべさせると、男のいったとおり、へびが苦しんで死にそうになっていました。 **Chōja ga sassoku yane wo shirabesaseru to** (богач немедленно крышу исследовать заставил; *shirabesaseru* — форма побудительного залога глагола *shiraberu*), **otoko no itta tōri** (мужчина как сказал), **hebi ga kurushinde** (змея, страдая) **shinisō ni natte imashita** (при смерти была; суффикс *-sō*, присоединяемый к *masu*-форме глагола, указывает, что действие вот-вот совершится, произойдет). **すぐわらをほどいて助けてだしてやり、水やらたまごを飲ませました。** **Sugu wara wo hodoite tasukedashite yari** (сразу солону сняли и спасать бросились), **mizu yara tamago wo nomasemashita** (воду и яйца выпить дали). **へびは元氣になって、少し、はうようになりしました。** **Hebi wa genki ni natte** (змея, здоровой став), **sukoshi, hau yō ni narimashita** (понемногу ползти смогла;

конструкция *yō ni naru* — стало так, что, теперь могу / умею).

すると長者のむすめも、少し動けるようになりました。 **Suru to chōja no musume mo** (тогда богача дочь тоже), **sukoshi ugokeru yō ni narimashita** (немного мочь двигаться стала = смогла двигаться). やがてへびは、するするとどこかへいってしまいました。 **Yagate hebi wa, suru-suru to doko-ka e itte shimaimashita** (вскоре змея легко куда-то ушла = уползла). それとともにむすめの病気もすっかりなりました。 **Sore to tomo ni musume no byōki mo sukkari naorimashita** (с тем вместе дочери болезнь тоже совершенно прошла). 長者は大よろこびです。 **Chōja wa ōyorokobi desu** (богач очень рад).

男はその家のおむこさんになって、しあわせにくらしたということです。 **Otoko wa sono ie no o-muko-san ni natte** (мужчина, того дома зятем став), **shiawase ni kurashita to iu koto desu** (счастливо жил, говорят).

そして、からすのいったとおりの、へびの話をしました。

長者がさっそく屋根をしらべさせると、男のいったとおりの、へびが苦しんで死にそうになっていました。すぐわらをほどいて助けだしてやり、水やらたまごを飲ませま

した。へびは元気になって、少し、はうようになりました。

すると長者のむすめも、少し動けるようになりました。やがてへびは、するするとどこかへ行ってしまいました。それとともにむすめの病気もすっかりなおりました。長者は大よろこびです。

男はその家のおむこさんになって、しあわせにくらしたということです。

見るなのざしき

Miru na no zashiki

(Комната, которую нельзя смотреть)

むかし、あるところに、まずしい若者がおりました。 **Mukashi, aru tokoro ni, mazushii wakamono ga orimashita** (в старину в некоем месте бедный юноша жил; *ori* = *iru* — *быть* /об одушевленных существительных/). ある日、山へ行って、木を切っていると、きれいなあねさまが通りかかりました。 **Aru hi, yama e itte** (однажды, в горы пойдя), **ki wo kitte iru to** (деревья рубил когда), **kirei na ane-sama ga tōrikakarimashita** (красивая девушка проходила; *ane* — *старшая сестра, сестрица, девушка*).

(こんなきれいなあねさまを、よめにした
いものだな。) と、思って見ていると、あ
ねさまが、 **Konna kirei na ane-sama wo, yome ni shi-
tai mono da na** (такую красивую девушку /своей/ невестой
сделать = в жены взять хочу) **to, omotte mite iru to** (думав,
смотрел когда), **ane-sama ga** (девушка),

「どうかね。 “**Dō ka ne** (как тебе? = послушай). わ
たしのむこになってくれんかえ。」と、いい

ました。**Watashi no muko ni natte kure n kae** (моим женихом не станешь ли)” **to, imashita** (сказала).

若者は、よろこんでしょうちしました。**Wakamono wa, yorokonde** (мужчина, обрадовавшись = с радостью) **shōchi-shimashita** (согласился). **する**とあねさまはいいました。**Suru to ane-sama wa imashita** (тогда девушка сказала).

「それなら、わたしの家(いえ)へいきましよう。**“Sore nara, watashi no ie e ikimashō** (если так, в мой дом пойдем). **ついてきてくださ**れ。」**Tsuite kite kudasare** (следуй /за мной/, пожалуйста)”。

 むかし、あるところに、まずしい若者がおりました。ある日、山へいって、木を切っていると、きれいなあねさまが通りかかりました。

(こんなきれいなあねさまを、よめにしたいものだ。) と、思っていると、あねさまが、

「どうかね。わたしのむこになってくれんかえ。」と、いいました。

若者は、よろこんでしょうちしました。するとあねさまはいいました

「それなら、わたしの家へいきましよう。ついてきてくだされ。」

若者がついていくと、あねさまは、山のおくへと、ずんずん入っていきます。**Wakamono ga tsuite iku to** (молодой человек следом пошел когда), **ane-sama wa, yama no oku e to, zun-zun haitte ikimasu** (девушка в глубь гор быстро пошла; *zun-zun* — быстро, не останавливаясь).

「どこまでいくのかね。**“Doko made iku no ka ne** (докуда идти будем)? おまえの家はまだかい?」と、聞(き)くと、**O-mae no ie wa mada kai** (еще не твой дом = еще не пришли; *mada* — еще, пока)?” **to, kiku to** (спросил когда),

「まだまだ、もっとむこうです。」**“Mada-mada, motto mukō desu** (еще нет, /он/ намного дальше; *mukō* — противоположная сторона, там)”.

山をいくつかこして、どんどんいくと、山おくに、大きなやしきがありました。**Yama wo ikutsu-ka koshite** (гор несколько перейдя; *kosu* — переходить, преодолевать), **don-don iku to** (неуклонно вперед шли когда), **yama oku ni** (в горах), **ōki na yashiki ga arimashita** (большой особняк находился).

「さあ、ここがわたしの家です。**“Sā, koko ga watashi no ie desu** (ну вот, здесь мой дом). どうぞお入りください。」**Dōzo o-hairi kudasai** (пожалуйста, входи)”.

家の中はしいんとして、ほかにはだれも住んでいません。**Ie no naka wa shīn to shite** (внутри

дома — тишина была; *shīn to suru* — *быть погруженным в тишину*), **hoka ni wa dare mo sunde imasen** (другой никто не живет). おくのほうには、かすみがたなびいているほど広い庭があつて、いろいろな花がさきみだれ、たくさんの鳥の鳴き声がしていました。 **Oku no hō ni wa** (во внутренней части), **kasumi ga tanabiite iru hodo** (до такой степени, что туман стелется) **hiroi niwa ga atte** (просторный сад был), **iro-iro na hana ga sakimidare** (разнообразные цветы буйно цвели; *midareru* — *быть в беспорядке*), **takusan no tori no nakigoe ga shite imashita** (многих птиц пение слышалось).

若者がついていくと、あねさまは、山のおくへと、ずんずん入っていきます。

「どこまでいくのかね。おまえの家はまだかい？」と、聞くと、

「まだまだ、もっとむこうです。」

山をいくつかこして、どんどんいくと、山おくに、大きなやしきがありました。

「さあ、ここがわたしの家です。どうぞお入りください。」

家の中はしいんとして、ほかにはだれも住んでいません。おくのほうには、かすみがたなびいているほど広い庭があつて、いろいろな花がさきみだれ、たくさんの鳥の鳴き声がしていました。

ふたりはふうふになって、毎日おいしいものを食べて、楽しくくらしていました。 **Futari wa fūfu ni natte** (двое = они, мужем и женой став), **mainichi oishii mono wo tabete** (каждый день вкусные вещи ели), **tanoshiku kurashite imashita** (весело жили). ふたりには、子どもも生まれました。 **Futari ni wa, kodomo mo umaremashita** (у них ребенок даже родился).

ある日のこと、あねさまが、 **Aru hi no koto, ane-sama ga** (однажды девушка),

「ちょっとお願いがあります。 “**Chotto o-negai ga arimasu** (/у меня/ небольшая просьба есть). わたしは、生まれた子どもの顔を親に見せたいので、これから親のところへ行ってまいります。 **Watashi wa, umareta kodomo no kao wo** (я родившегося ребенка лицо) **oya ni misetai node** (родителям показать хочу поскольку), **kore kara oya no tokoro e itte mairimasu** (сейчас /букв. «с этого момента»/ к родителям съезжу; *mairu* — скромный эквивалент глагола *iku* для обозначения действий 1-го лица). その間、るす番をしてみてください。」 **Sono aida, rusuban wo shite ite kudasai** (тем временем за домом присмотри, пожалуйста)”。

「おやすいご用だ。 “**O-yasui go-yō da** (легкое дело = это не сложно). いっておいで。」 **Itte oide** (Поезжай)”。

ふたりはふうふになって、毎日おいしいものを食べて、楽しくくらしていました。ふたりには、子どもも生まれました。

ある日のこと、あねさまが、

「ちょっとお願いがあります。わたしは、生まれた子どもの顔を親に見せたいので、これから親のところへいってまいります。その間、るす番をしていてください。」

「おやすいご用だ。いっておいで。」

「今まであなたに見せませんでした、この家には、一月、二月、三月、四月、五月、六月、七月、八月、九月、十月、十一月、十二月のざしきがあります。『**Ima made anata ni misemasen deshita ga** (до сих пор /я/ тебе не показывала, но), **kono ie ni wa** (в этом доме), **ichigatsu** (январь; названия месяцев в современном японском языке образуются с помощью числительных и суффикса -gatsu), **nigatsu** (февраль), **sangatsu** (март), **shigatsu** (апрель), **gogatsu** (май), **rokugatsu** (июнь), **shichigatsu** (июль), **hachigatsu** (август), **kugatsu** (сентябрь), **jūgatsu** (октябрь), **jūichigatsu** (ноябрь), **jūnigatsu no zashiki ga arimasu** (/такие/ гостиные = комнаты есть). 開けて見てもかまいませんが、十二月のざしきだけは、決して開

けないでください。」と、くれぐれもたのんで、あねさまは出かけていきました。 **Akete mite mo kamaimasen ga** (открыть посмотреть можешь /букв. «даже если откроешь и посмотришь, я не возражаю»/; *akeru* — открывать; *katau* — заботиться, беспокоиться), **jūnigatsu no zashiki dake wa** (декабрьскую гостиную только), **kesshite akenaide kudasai** (ни за что не открывай)” **to, kure-gure mo tanonde** (еще и еще = несколько раз попросив), **ane-sama wa dekakete ikimashita** (девушка отправилась /в путь/).

あねさまがいなくなると、若者は急にさびしくなりました。 **Ane-sama ga inaku naru to** (девушки не стало когда), **wakamono wa kyū ni sabishiku narimashita** (молодой человек быстро грустным стал = загрустил). **たいくつでしかたがありません。** **Taikutsu de shikata ga arimasen** (скучно нестерпимо). **そこで、見てもいいといわれたざしきを開けてみました。** **Soko de, mitemo ii to iwareta zashiki wo akete mimashita** (тогда те, что, сказано, посмотреть можно, гостиные открыть попробовал).

「今まであなたに見せませんでした。この家には、一月、二月、三月、四月、五月、六月、七月、八月、九月、十月、十一月、十二月の、十二月のざしきだけは、決して開けないでください。」と、くれぐ

れもたのんで、あねさまは出かけていきました。

あねさまがいなくなると、若者は急にさびしくなりました。たいくつでしかたがありません。そこで、見てもいいといわれたざしきを開けてみました。

一番めは一月のざしき。 **Ichibamme wa ichigatsu no zashiki** (первая — январская гостиная). お正月のかざりがしてあって、かさねもちもそなえてありました。 **O-shōgatsu no kazari ga shite atte** (новогодние украшения сделаны = по-новогоднему украшена), **kasanemochi mo sonaete arimashita** (рисовые лепешки тоже поставлены были).

二月のざしきには、うめの花が一面にさいて、いいかおりがただよってきました。 **Nigatsu no zashiki ni wa** (в февральской гостиной), **ume no hana ga ichimen ni saite** (сливовые цветы повсюду цвели и), **ii kaori ga tadayotte kimashita** (хороший = приятный аромат витал).

三月のざしきは、もものせつく。 **Sangatsu no zashiki wa, momo no sekku** (в мартовской гостиной — праздник персика; *День девочек, или Праздник персика*, — один из традиционных японских сезонных праздников, отмечается 3 марта). ももの花の下で、おひなさ

まがすわっていました。 **Momo no hana no shita de** (под цветами персика), **o-hina-sama ga suwatte imashita** (праздничные куклы сидели).

四月のざしきは、一面さくらの花ざかりで、花びらがはらはらとへやじゅうにちっていました。 **Shigatsu no zashiki wa, ichimen sakura no hana-zakari de** (в апрельской гостиной повсюду сакуры цветение в разгаре), **hanabira ga hara-hara to heya-jū ni chitte imashita** (лепестки медленно по всей комнате разлетались).

五月のざしきは、青い空にこいのぼりがおよいでいました。 **Gogatsu no zashiki wa, aoi sora ni** (в майской гостиной в голубом небе) **koi-nobori ga oyoide imashita** (бумажные карпы развевались).

一番めは一月のざしき。お正月のかざりがしてあって、かさねもちもそなえてありました。

二月のざしきには、うめの花が一面にさいて、いいかおりがただよってきました。

三月のざしきは、もものせつく。ももの花の下で、おひなさまがすわっていました。

四月のざしきは、一面さくらの花ざかりで、花びらがはらはらとへやじゅうにちっていました。

五月のざしきは、青い空にこいのぼりが
およいでいました。

それぞれのざしきを見ていって、十二月
のざしきの前まできました。 **Sore-zore no za-**
shiki wo mite itte (одну за другой гостинные осмотрев),
jūnigatsu no zashiki no mae made kimashita (до декабрь-
ской гостиной дошел). 決して開けて見るなとい
われたのに、どうしても見たくてたまりま
せん。 **Kesshite akete miru na to iwareta noni** (ни в коем
случае не открывать, /ему/ было сказано хотя), **dōshitemo**
mitakute tamarimasen (во что бы то ни стало посмотреть
хочется нестерпимо). 思いきって、若者は開け
てみました。 **Omoikitte** (решившись), **wakamono wa**
akete mimashita (молодой человек открыть попробовал).
鉄びんのお湯がちんちんわいていて、おい
しそうなごちそうやお酒がならべてありま
した。 **Tetsubin no o-yu ga chin-chin waite ite** (в желез-
ном котелке горячая вода с бульканьем кипела), **oishisō**
na gochisō ya o-sake ga narabete arimashita (аппетитные
угощения и sake расставлены были). 若者は、ごち
そうを食べて、お酒を飲んで、よっぱらっ
てしまいました。 **Wakamono wa, gochisō wo tabete**
(молодой человек угощение съев), **o-sake wo nonde** (sake
выпив), **yopparatte shimaimashita** (опьянел).

やがて、あねさまが、なきなき帰ってきました。 **Yagate, ane-sama ga, naki-naki kaette kimashita** (вскоре девушка в слезах вернулась).

それぞれのざしきを見ていって、十二月のざしきの前までできました。決して開けて見るなといわれたのに、どうしても見たくてたまりません。思いきって、若者は開けてみました。鉄びんのお湯がちんちんわいていて、おいしそうなごちそうやお酒がならべてありました。若者は、ごちそうを食べて、お酒を飲んで、よっぱらってしまいました。

やがて、あねさまが、なきなき帰ってきました。

「見てくれるなど、あれほどたのんでいたのに、どうして、見てしまったのですか。 “**Mite kureru na to** (не смотри), **are hodo tanonde ita noni** (до такой степени = так сильно просила хотя), **dōshite, mite shimatta no desu ka** (почему посмотрел)? あなたが、あのざしきをのぞかなければ、わたしたちは、いつまでも年をとらず、楽しくくらしていかれたのに。 **Anata ga, ano zashiki wo nozokanakereba** (ты в ту гостиную не заглянул если бы), **watashi-tachi wa, itsu made mo toshi wo torazu** (мы

сколько угодно = бесконечно, не старея; *toshi wo toru* — стареть), **tanoshiku kurashite ikareta noni** (радостно жить могли бы ведь). もう、ふたりでいっしょにくらすこともできなければ、この家にいることもできません。Mō, futari de issho ni kurasu koto mo dekinakereba (больше вдвоем вместе жить не сможем), **kono ie ni iru koto mo dekimasen** (и в этом доме находиться тоже нельзя). あの十二月のざしきは、山の神さまがお休みになる場所だったのです。Ano jūnigatsu no zashiki wa (та декабрьская гостиная), **yama no kami-sama ga o-yasumi ni naru basho datta no desu** (горного божества отдыха местом была ведь). もう、これであなたともおわかれです。」Mō, **kore de anata to mo o-wakare desu** (Все, на этом с тобой расстанемся)”.

「見てくれるなど、あれほどたのんでいったのに、どうして、見てしまったのですか。あなたが、あのざしきをのぞかなければ、わたしたちは、いつまでも年をとらず、楽しくくらししていかれたのに。もう、ふたりでいっしょにくらすこともできなければ、この家にいることもできません。あの十二月のざしきは、山の神さまがお休みになる場所だったのです。もう、これであなたともおわかれです。」

そういうと、あねさまは、たちまち一羽のうぐいすになって、どこかへとんでいつてしまいました。 **Sō iu to, ane-sama wa** (так сказала когда, девушка), **tachimachi ichiwa no uguisu ni natte** (вдруг одной камышовкой = соловьем став; -wa — *счетный суффикс для птиц и зайцев*), **doko-ka e tonde itte shi-maimashita** (куда-то улетела).

今まであった家は、あとかたもなく消えうせ、気がついてみると、若者は、なにもない山の中で、ぼんやりと立っていました。 **Ima made atta ie wa** (до сих пор существовавший дом), **atokata mo naku kieuse** (бесследно исчез), **ki ga tsuite miru to** (в себя пришел когда; *ki ga tsuku* — *замечать, приходить в себя*), **wakamono wa** (молодой человек), **nanimo nai yama no naka de** (где ничего нет, в горах), **bon'yari to tatte imashita** (растерянно стоял).

そういうと、あねさまは、たちまち一羽のうぐいすになって、どこかへとんでいつてしまいました。

今まであった家は、あとかたもなく消えうせ、気がついてみると、若者は、なにもない山の中で、ぼんやりと立っていました。

てんぐの羽うちわ

Tengu no hane-uchiwa*

(Веер из перьев тэнгу)

むかし、源五郎という男がおったそうです。 **Mukashi, Gengorō to iu otoko ga** (в старину Гэнгоро называющийся мужчина = мужчина по имени Гэнгоро) **otta sō desu** (жил, говорят). 源五郎は、はたらくのがきらいで、さいころ遊びがすきでした。 **Gengorō wa, hataraku no ga kirai de** (Гэнгоро работать ненавидел), **saikoro asobi ga suki deshita** (в кости игру любил).

ある日、さいころをふるあいてが、どうしてもみつかりません。 **Aru hi, saikoro wo furu aite ga** (однажды, кости бросить чтобы, партнер), **dōshitemo mitsukarimasen** (никак не находился).

「やれやれ、たいくつだわい。 “**Yare-yare, taikutsu da wai** (ах-ах, скучно). 山へでもいってみるか。」と、山へのぼりましたが、そこは、根っからのさいころずき。 **Yama e demo itte miru ka**

* *Hane* — перья; *uchiwa* — веер.

(в горы, что ли, пойти попробовать)” **to, yama e noborimashita ga** (в горы поднялся, и), **soko wa** (там), **nekkara no saikoro-zuki** (по натуре игральных костей любитель).
 だれもない山の中で、さいころをとりだして「一と六だ!」「二と六で八だ!」などと、遊んでいました。**Dare mo inai yama no naka de** (где никого нет, в горах), **saikoro wo toridashite** (кости вынув) “**Ichi to roku da** (один и шесть!)” “**Ni to roku de hachi da** (два и шесть — восемь!)” **nado to** (и так далее), **asonde imashita** (играл).

むかし、源五郎という男がおったそうです。源五郎は、はたらくのがきらいで、さいころ遊びがすきでした。

ある日、さいころをふるあいてが、どうしてもみつかりません。

「やれやれ、たいくつだわい。山へでもいってみるか。」と、山へのぼりましたが、そこは、根っからのさいころずき。だれもない山の中で、さいころをとりだして「一と六だ!」「二と六で八だ!」などと、遊んでいました。

ところが、源五郎の鼻先へ、ひょいと木の上からとびおりてきたものがいまし

た。Tokoro ga, Gengorō no hanasaki e (однако перед носом Гэнгоро), hyoi to ki no ue kara (внезапно с дерева) tobiorite kita mono ga imashita (спрыгнувшее существо появилось). 見ると、それはてんぐでした。Miru to, sore wa tengu deshita (посмотрел когда, это тэнгу был). てんぐは、さっきから源五郎のさいころ遊びを見ていたのです。Tengu wa, sakki kara (тэнгу уже давно) Gengorō no saikoro-asobi wo mite ita no desu (на Гэнгоро в кости игру смотрел).

「おもしろそうだのう。 “Omoshirosō da nō (интересно-то как). そりゃなんじゃい。」 Sorya nan jai (это что такое)?”

「これは、さいころというもののじゃ。」 “Kore wa, saikoro to iu mono ja (это игральные кости называемая вещь)”.

「おらにちよっくらかしてくりゃれ。」 “Ora ni chokkura kashite kuryare (мне немножко = ненадолго одолжи)”.

「そうはいかねえ。 “Sō wa ikanē (так не пойдет). おれと、さいころで勝負せい。 Ore to, saikoro de shōbu-sei (со мной в кости сыграй). 勝ったらかしてやる。」 Kattara kashite yaru (если выиграешь, одолжу)”.

源五郎は、そういいました。 Gengorō wa, sō imashita (Гэнгоро так сказал).

ところが、源五郎の鼻先へ、ひょいと木の上からとびおりてきたものがありました。見ると、それはてんぐでした。てんぐは、さっきから源五郎のさいころ遊びを見ていたのです。

「おもしろそうなのう。そりゃなんじゃい。」

「これは、さいころというもののじゃ。」

「おらにちょっくらかしてくりゃれ。」

「そうはいかねえ。おれと、さいころで勝負せい。勝ったらかしてやる。」

源五郎は、そういいました。

そこでとうとうてんぐは、源五郎と勝負するはめになりましたが、なんといってもてんぐは、さいころをはじめて見たのですから、源五郎に勝てるわけがありません。 **Soko de tō-tō tengu wa** (тогда в конце концов тэнгу), **Gengorō to shōbu-suru hame ni narimashita ga** (с Гэнгоро состязаться стал, но; *hame* — /зд./ положение, состояние), **nan to ittemo** (что ни говори) **tengu wa, saikoro wo hajimete mita no desu kara** (тэнгу кости впервые видел так как), **Gengorō ni kateru wake ga arimasen** (у Гэнгоро выиграть не мог, значит). 負けるたびに着ているものを一まいずつぬがされて、とうとうすっぱだかになってしまいました。 **Makeru tabi ni**

(проигрывал каждый раз как) **kite iru mono wo ichimai zutsu** (надетые /на нем/ вещи по одной) **nugasarete** (снимал), **tō-tō suppadaka ni natte shimaimashita** (в конце концов совершенно голым стал). それでもまだ、羽うちわだけは持っていました。 **Sore demo mada** (тем не менее все еще), **hane-uchiwa dake wa motte imashita** (веер из перьев только имел = остался у него).

「もう、この羽うちわだけは、やれねえ。」と、てんぐはいいました。 “**Mō, kono hane-uchiwa dake wa** (ВОТ ЭТОТ веер из перьев только), **yarenē** (дать не смогу)” **to, tengu wa imashita** (тэнгу сказал).

そこでとうとうてんぐは、源五郎と勝負するはめになりましたが、なんといってもてんぐは、さいころをはじめて見たのですから、源五郎に勝てるわけがありません。負けるたびに着ているものを一まいずつぬがされて、とうとうすっぱだかになってしまいました。それでもまだ、羽うちわだけは持っていました。

「もう、この羽うちわだけは、やれねえ。」と、てんぐはいいました。

(ははあ、こりや、よっぽどだいじなものだな。) と思うと、源五郎はよけいほしく

なりました。Hahā, korya, yoppodo daiji na mon da na (ха-ха, это весьма важная вещь) to omou to (подумал когда), Gengorō wa yokei hoshiku narimashita (Гэнгоро еще больше /ее/ захотел).そこで、Soko de (тогда),

「そうじゃ、このさいころをやるから、羽うちわととりかえよう。“Sō ja (ладно), kono saikoro wo yaru kara (эти кости /тебе/ отдам так как), hane-uchiwa to torikaeyō (на веер из перьев давай обменяемся).このさいころでれんしゅうして、またおらと勝負して、着物も羽うちわもとり返せばいいでねえか。」と、いいました。Kono saikoro de renshū-shite (на этих костях тренируясь), mata ora to shōbu-shite (снова /потом/ со мной сыграв), kimono mo hane-uchiwa mo torikaeseba ii de nē ka (и кимоно, и веер из перьев вернуть назад сможешь)” to, imashita (сказал).なるほど、と思つて、てんぐはさいころと羽うちわをとりかえっこしました。Naruhodo, to omotte (в самом деле, подумав), tengu wa saikoro to hane-uchiwa wo torikaekko shimashita (тэнгу игральными костями и веером из перьев поменяться решил).

(ははあ、こりゃ、よっぽどだいじなもんだな。) と思うと、源五郎はよけいほしくなりました。そこで、

「そうじゃ、このさいころをやるから、羽うちわととりかえよう。このさいころで

れんしゅうして、またおらと勝負して、着物も羽うちわもとり返せばいいでねえか。」と、いいました。なるほど、と思って、てんぐはさいころと羽うちわをとりかえっこしました。

源五郎は羽うちわを持って山をおりていきましたが、急いで歩いたから暑くてたまりません。 **Gengorō wa hane-uchiwa wo motte yama wo orite ikimashita ga** (Гэнгоро веер из перьев взял и с горы вниз пошел, но), **isoide aruita kara** (поспешно шагал так как) **atsukute tamarimasen** (жарко невыносимо /было/). **ぱたぱたと羽うちわであおいでみましたが、おどろいたのなんの、鼻がずんずん高くなったのです。** **Pata-pata to hane-uchiwa de aoide mimashita ga** (хлоп-хлоп — веером из перьев обмахнуться попробовал, и), **odoroita no nan no** (на удивление), **hana ga zun-zun takaku natta no desu** (нос быстро высоким = длинным стал). **またぱたぱたとあおぐと、また鼻がずんずん高くなっていきます。** **Mata pata-pata to aogu to** (снова — хлоп-хлоп — обмахнулся когда), **mata hana ga zun-zun takaku natte ikimasu** (снова нос быстро длинным стал).

「うひゃあ、こら、こまったものをもらっちゃったぞ。」と、あわてて今度は羽うち

わをうら返して、あおいでみました。“Uhyā, kora komatta mono wo moratchimatta zo (ува-а-а, это /я/ неприятную /букв. «затруднительную»/ вещь заполучил)” to, awatete (в панике) kondo wa (на этот раз) hane-uchiwa wo uragaeshite (вeer из перьев другой стороной перевернув; *ura* — *оборотная сторона, изнанка*), aoide mimashita (обмахнуться попробовал).

すると鼻はずんずんひくくなり、ぱたぱた、ぱたぱたとあおいでいるうちに、もどおりの高さになりました。Suru to hana wa zun-zun hikuku nari (тогда нос быстро низким = коротким стал; *hikui* — *низкий*), pata-pata, pata-pata to aoide iru uchi ni (хлоп-хлоп, хлоп-хлоп обмахивался пока), motodōri no takasa ni narimashita (прежней высоты = длины стал).

「やれやれ。“Yare-yare (ax-ax). これはおもしろいもんだわい。」Kore wa omoshiroi mon da wai (это любопытная вещица)”.

 源五郎は羽うちわを持って山をおりていきましたが、急いで歩いたから暑くてたまりません。ぱたぱたと羽うちわであおいでみましたが、おどろいたのなんの、鼻がずんずん高くなったのです。またぱたぱたとあおぐと、また鼻がずんずん高くなっていきます。

「うひゃあ、こら、こまったものをもらっちゃまったぞ。」と、あわてて今度は羽うちわをうら返して、あおいでみました。

すると鼻はずんずんひくくなり、ぱたぱた、ぱたぱたとあおいでいるうちに、もどおりの高さになりました。

「やれやれ。これはおもしろいもんだわい。」

源五郎は、羽うちわを持って、町へいきました。 **Gengorō wa, hane-uchiwa wo motte, machi e ikimashita** (Гэнгоро с веером из перьев в город пошел). ぶらぶら歩いていると、むこうから美しいむすめがやってきました。 **Bura-bura aruite iru to** (не спеша шел когда), **mukō kara utsukushii musume ga yatte kimashita** (с противоположной стороны красивая девушка появилась). 聞いてみると長者のひとりむすめだといいます。 **Kiite miru to** (спросить попробовал когда) **chōja no hitori musume da to imasu** (богача единственная дочь, говорят).

源五郎は、そっとむすめのそばに近よると、わからないように羽うちわであおぎました。 **Gengorō wa, sotto** (Гэнгоро тихонько; *sotto* — тайком, украдкой) **musume no soba ni chikayoru to** (к девушке приблизился когда), **wakaranai yō ni hane-uchiwa**

de aogimashita (/девушка/ не поняла чтобы, веером из перьев обмахнул).

ぱたぱた、ぱたぱた、ぱたりぱたり。
Pata-pata, pata-pata, patari-patari (пах-пах, пах-пах, папах-папах).

むすめの鼻は、みるみるてんぐの鼻よりも高くなりました。
Musume no hana wa, miru-miru (девушки нос прямо на глазах) **tengu no hana yori mo takaku narimashita** (тэнгу носа длиннее стал).

 源五郎は、羽うちわを持って、町へいきました。ぶらぶら歩いていると、むこうから美しいむすめがやってきました。聞いてみると長者のひとりむすめだといいます。

源五郎は、そっとむすめのそばに近よると、わからないように羽うちわであおぎました。

ぱたぱた、ぱたぱた、ぱたりぱたり。

むすめの鼻は、みるみるてんぐの鼻よりも高くなりました。

「きゃー、鼻が、鼻が……どうしよう！」
“**Kyā, hana ga, hana ga** (a-a-a, нос, нос)... **Dō shiyō** (что делать)?!”

むすめは、なきながら家へ帰りました。**Musume wa, naki-nagara** (девушка, плача) **ie e kaerimashita** (домой вернулась).

さあ、長者の家は、上へ下への大さわぎ。**Sā, chōja no ie wa, ue e shita e no ōsawagi** (ну, богача дом сверху донизу в большом переполохе). だいなよめ入り前のひとりむすめの鼻がこんなになってしまつてと、お医者さまというお医者さまをよんで、みてもらいましたが、なおりません。**Daiji na yomeiri mae no** (любимой на выданье) **hitori musume no hana ga** (единственной дочери нос) **konna ni natte shimatte to** (таким стал так как), **o-isha-sama to iu o-isha-sama wo yonde** (господин врач зовущегося врача позвав), **mite moraimashita ga, naorimasen** (осмотр получили, но не помогло). そこで家の前に、**Soko de ie no mae ni** (тогда перед домом),

『むすめの鼻をなおしたものは、むすめのむこにする。』と、はり紙をしました。 “**Musume no hana wo naoshita mono wa** (дочери нос вылечившего человека), **musume no muko ni suru** (дочери женихом сделаю)” **to, harigami wo shimashita** (/такое/ объявление сделали = вывесили).

そこへやってきたのは、源五郎です。**Soko e yatte kita no wa, Gengorō desu** (туда пришедший — это Гэнгоро = туда пришел Гэнгоро).

「きゃー、鼻が、鼻が……どうしよう！」

むすめは、なきながら家へ帰りました。

さあ、長者の家は、上へ下への大きわざ。だいじなよめ入り前のひとりむすめの鼻がこんなになってしまつてと、お医者さまというお医者さまをよんで、みてもらいましたが、なおりません。そこで家の前に、

『むすめの鼻をなおしたものは、むすめのむこにする。』と、はり紙をしました。

そこへやってきたのは、源五郎です。

「わしがなおしてしんぜよう。」と、羽うちわをとりだすと、ゆっくりとあおぎながら、**”Washi ga naoshite shinzeyo (я вылечу)” to, hane-uchiwa wo toridasu to** (вeer из перьев достал когда), **yuk-kuri to aogi-nagara** (медленно обмахивая),

「むすめの鼻よ、ひくくなれ、ひくくなあれ。」と、いいました。**“Musume no hana yo** (девушки нос), **hikuku nare, hikuku nāre** (коротким становись, коротким становись)” **to, īmashita** (сказал).

ふしぎふしぎ、むすめの鼻はみるみるうちにちちんで、もとのとおりになりました。**Fushigi-fushigi, musume no hana wa miru-miru uchi ni chizinde** (странно, странно — девушки нос на

глазах съежился и), **moto no tōri ni narimashita** (как прежде стал).

そういうわけで、源五郎は、長者の家のむこにおさまりました。 **Sō iu wake de, Gengorō wa** (таким образом Гэнгоро), **chōja no ie no muko ni osamarimashita** (богача дома в зятя взят был).

さて、ふうふはなかよくくらしていましたが、ある夏の暑い日のこと。 **Sate** (итак), **fūfu wa nakayoku kurashite imashita ga** (супруги дружно жили, но), **aru natsu no atsui hi no koto** (одним летним жарким днем). 源五郎は、ごろりとひるねをしながら、よめごにいました。 **Gengorō wa, gorori to hirune wo shi-nagara** (Гэнгоро, вповалку дневной сон совершая = днем почивая), **yomego ni imashita** (жене сказал).

「暑いねえ。 “**Atsui nē** (жарко, не правда ли). ちよっとあおいでおくれ。」 **Chotto aoide o-kure** (немного обмахни)”.

「はい、はい。」 “**Hai, hai** (да, да)”.

「わしがなおしてしんぜよう。」と、羽うちわをとりだすと、ゆっくりとあおぎながら、「むすめの鼻よ、ひくくなれ、ひくくなあれ。」と、いました。

ふしぎふしぎ、むすめの鼻はみるみるうちにちぢんで、もとのとおりになりました。

そういうわけで、源五郎は、長者の家のむこにおさまりました。

さて、ふうふはなかよくくらしていましたが、ある夏の暑い日のこと。源五郎は、ごろりとひるねをしながら、よめごにいました。

「暑いねえ。ちょっとあおいでおくれ。」

「はい、はい。」

よめごは、そばにあった羽(は)うちわで源五郎をあおいだから、たいへん。 **Yomego wa, soba ni atta hane-uchiwa de** (жена рядом находившимся веером из перьев) **Gengorō wo aoida kara, taihen** (Гэнгоро обмахнула так как — беда). 源五郎の鼻はどんどん高くなりました。 **Gengorō no hana wa don-don takaku narimashita** (Гэнгоро нос быстро длинным стал). が、源五郎はいい気持ちでぐうぐうねむってしまって、なにも知りません。 **Ga, Gengorō wa ii kimochi de gū-gū nemutte shimatte** (но Гэнгоро в хорошем настроении с храпом заснув), **nanimo shirimasen** (ничего не знает). よめごもいねむりしながら、どんどんあおぎました。 **Yomego mo inemuri shi-nagara** (жена тоже, дремля), **don-don aogimashita** (все обмахивала). 鼻はどんだんのびて、雲をつきぬけ、天の川までのびていきまし

た。 **Hana wa don-don nobite** (нос, все вытягиваясь), **kumo wo tsukinuke** (сквозь облака прошел; *tsukinukeru* — *проходить насквозь*), **ama no gawa made nobite ikimashita** (до Млечного Пути вытянулся; *ama no gawa* — букв. «небесная река»).

天の川では、ちょうど、天上の大工たちが橋をなおしていました。 **Ama no gawa de wa, chōdo** (на небесной реке как раз), **tenjō no daiku-tachi ga hashi wo naoshite imashita** (небесные плотники мост чинили).

 よめごは、そばにあった羽うちわで源五郎をあおいだから、たいへん。源五郎の鼻はどんどん高くなりました。が、源五郎はいい気持ちでぐうぐうねむってしまって、なにも知りません。よめごもいねむりしながら、どんどんあおぎました。鼻はどんどんのびて、雲をつきぬけ、天の川までのびていきました。

天の川では、ちょうど、天上の大工たちが橋をなおしていました。

「おい、くいが、一本足りないぞ。」 “**Oi, kui ga, ippon tarinai zo** (ой, одной сваи не хватает; *-hon* — *счетный суффикс для цилиндрических предметов; tari-*

ги — хватать, быть достаточным; zo — восклицательная частица”).

そこへ、うまいぐあいには、源五郎の鼻がするするとのびてきました。Soko e (туда), umai guai ni (очень кстати; guai — обстоятельства; umai — удачный, хороший), Gengorō no hana ga suru-suru to nobite kimashita (Гэнгоро нос легко дорос).

「やあ、あったあった。」と、大工は、くいだと思って、鼻の先を橋に打ちつけてしまいました。“Yā, atta atta (ура, есть, есть)” to, dai-ku wa, kui da to omotte (плотники, что /это/ свая, думая), hana no saki wo hashi ni uchitsukete shimaimashita (носа кончик к мосту прибили).

源五郎は、鼻先がしくしくいたむので目をさまして、おどろきました。Gengorō wa, hanasaki ga shiku-shiku itamu node (Гэнгоро, носа кончик сильно болит поскольку) me wo samashite, odorokimashita (проснувшись, удивился; me wo samasu — просыпаться, открыть глаза).

「おい、なにやってるんだ。“Oi, nani yatteru n da (ой, что делается-то). 早くうら返してあおいでくれっ。」Hayaku uragaeshite aoide kure (быстро /веер/ перевернув, помаши)”.

「おい、くいが、一本足りないぞ。」

そこへ、うまいぐあいには、源五郎の鼻がするするとのびてきました。

「やあ、あったあった。」と、大工は、くいだと思って、鼻の先を橋に打ちつけてしまいました。

源五郎は、鼻先がしくしくいたむので目をさまして、おどろきました。

「おい、なにやってるんだ。早くうら返してあおいでくれっ。」

よめごもびっくりして、羽うちわをうら返して、ぱたぱた、ぱたぱた。 **Yomego mo bikkuri-shite** (жена тоже, испугавшись), **hane-uchiwa wo uragaeshite, pata-pata, pata-pata** (веер из перьев перевернув, хлоп-хлоп, хлоп-хлоп).ところが、鼻の先は、天の川の橋にしっかりくっついていいるから、たまりません。 **Tokoro ga, hana no saki wa, ama no gawa no hashi ni shikkari kutt suite iru kara** (однако, носа кончик через Млечный Путь к мосту крепко прибит был поскольку), **tamarimasen** (невыносимо). 鼻がちぢむにつれて、源五郎の体はちゅうにうきあがり、どんどん空高く、引っぱりあげられてしまいました。 **Hana ga chizimu ni tsurete** (нос сжимался по мере того как), **Gengorō no karada wa chū ni ukiagari** (Гэнгоро тело ввысь воспарив), **don-don sora takaku, hippariagerarete shimashimashita** (постепенно в небо высоко поднято было).

天の川に着いた源五郎は、**Ama no gawa ni tsuita Gengorō wa** (на Млечный Путь прибывший Гэнгоро),

「やいやい、これはおれの鼻だ、くいではないぞい。」 “**Yai-yai, kore wa ore no hana da, kui de wa nai zoi** (эй-эй, это мой нос, а не свая)!”

「そうか、すまなかったのう。」 “**Sōka, sumanakatta nō** (вот как? извини)”.

天上の大工は、あっさりくぎをぬいてくれました。**Tenjō no daiku wa, assari kugi wo nuite kuremashita** (небесные плотники с легкостью гвоздь вынули). そのとたん、源五郎の体は、まっさかさまに、地上へむかって落ちていきました。**Sono totan, Gengorō no karada wa** (в тот момент тело Гэнгоро), **massakasama ni** (вверх тормашками), **chijō e mukatte ochite ikimashita** (к земле по направлению упало).

よめごもびっくりして、羽うちわをうら返して、ぱたぱた、ぱたぱた。ところが、鼻の先は、天の川の橋にしっかりくっついていから、たまりません。鼻がちぢむにつれて、源五郎の体はちゅうにうきあがり、どんどん空高く、引っぱりあげられてしまいました。

天の川に着いた源五郎は、

「やいやい、これは俺の鼻だ、くいではないぞい。」

「そうか、すまなかったのう。」

天上の大工は、あっさりくぎをぬいてくれました。そのとたん、源五郎の体は、まっさかさまに、地上へむかって落ちていきました。

ザブーン！と、源五郎が落ちたところは、琵琶湖という大きな湖でした。 **Zabūn** (ба-бах)! **to, Gengorō ga ochita tokoro wa** (место, куда упал Гэнгоро), **Biwako to iu ōki na mizūmi deshita** (Бива называющееся большое озеро было).ところが、**Tokoro ga** (однако),

「あれあれ！」 “**Are-are** (Ой-ой)!”

源五郎は、自分の体を見てびっくり。**Gengorō wa, jibun no karada wo mite bikkuri** (Гэнгоро на свое тело посмотрев, удивился). ひれがはえ、うろこができ、水の中をすーいすい泳いでいるのです。**Hire ga hae** (плавники выросли), **uroko ga deki** (чешуя появилась), **mizu no naka wo sūi-sui oyoide iru no desu** (в воде свободно плавает). 落ちたいきおいで、源五郎はふなになってしまったのです。**Ochita ikioi de** (из-за падения силы = из-за мощного падения; *ikioi* — сила, импульс, побуждение), **Gengorō wa funa ni natte shimatta no desu** (Гэнгоро карасем стал). 今でも源五郎は琵琶湖の中を、ふ

なのすがたで泳いでいます。 **Ima demo Gengorō wa Biwako no naka wo** (И сейчас даже = и по сей день Гэнгоро в озере Бива), **funa no sugata de oyoide imasu** (в карася облике плавает). その地方の人は、“源五郎ぶな” とよんでいます。 **Sono chihō no hito wa, “Gengorō buna” to yonde imasu** (этой местности люди /его/ «Гэнгоро-карась» зовут).

ザブーン！と、源五郎が落ちたところは、琵琶湖という大きな湖でした。ところが、
「あれあれ！」

源五郎は、自分の体を見てびっくり。ひれがはえ、うろこができ、水の中をすーいすーい泳いでいるのです。落ちたいきおいで、源五郎はふなになってしまったのです。今でも源五郎は琵琶湖の中を、ふなのすがたで泳いでいます。その地方の人は、“源五郎ぶな” とよんでいます。

もつけきょうほう

Mokkekyōhō

(Моккэкёхо)

とんとむかし。Ton to mukashi (совсем давно). ひとり者の、まずしいおけ屋がいました。Hitori mono no (одинокий; *hitori* — один человек), mazushii okeya ga imashita (бедный бондарь жил; *oke* — бадья, бочка; *-ya* — суффикс профессий). ある、まつ暗いばんのこと。Aru, makkurai ban no koto (одним темным-претемным вечером). おけ屋がねていると、えんがわでどったらしょっと大きな音がします。Okeya ga nete iru to (бондарь спал когда), engawa de dottara shotto (на веранде вдруг резко) ōki na oto ga shimasu (громкий звук раздался). いってみると、大きな長持がおいてありました。Itte miru to (пошел, было /посмотреть/), ōki na nagamochi ga oite arimashita (большой сундук положен был = стоял). おけ屋は、ふたを開けてみました。Okeya wa, futa wo akete mimashita (бондарь крышку открыть попробовал). すると、中からきれいなあねさまが出てきて、いいました。Suru to, naka kara kirei

na ane-sama ga dete kite (тогда изнутри красивая девушка вышла и), **imashita** (сказала).

「どうかおよめさんにしてください。」

“Dōka o-yome-san ni shite kudasai (пожалуйста, в жены /меня/ возьми”).

おけ屋はおどろくやら、うれしいやら。**Okeya wa odoroku yara, ureshii yara** (бондарь и удивлен, и рад). すぐこのあねさまとめおとになり、なかよくくらしていました。**Sugu kono ane-sama to meoto ni nari** (сразу с этой девушкой мужем и женой став), **nakayoku kurashite imashita** (в согласии жили).

とんとむかし。ひとり者の、まずしいおけ屋がいました。

ある、まっ暗いばんのこと。おけ屋がねていると、えんがわでどったらしょっと大きな音がします。いってみると、大きな長持がおいてありました。おけ屋は、ふたを開けてみました。すると、中からきれいなあねさまが出てきて、いいました。

「どうかおよめさんにしてください。」

おけ屋はおどろくやら、うれしいやら。すぐこのあねさまとめおとになり、なかよくくらしていました。

ところが、このよめさまは、そんじょそこらにいないほどきれいでした。Tokoro ga, kono yome-sama wa (однако эта девушка), sonjo sokora ni inai hodo kirei deshita (небывалой красоты была). そのうわさはお城のとのさまの耳にも入りました。Sono uwasa wa o-shiro no tonosama no mimi ni mo hairimashita (эти слухи замкового вельможи ушей тоже достигли; shiro — замок; hairu — входит). とのさまは、おけ屋をよんで、Tonosama wa, okeya wo yonde (вельможа, бондаря позвав),

「おけ屋、おまえのにようぼうをわしのよめさまにしたいから、わしによこせ。」といいます。Okeya, omae no nyōbō wo washi no yomesama ni shitai kara (бондарь, твою жену моей невестой сделать хочу так как), washi ni yokose (мне /ее/ отдай) to imasu (сказал).

「それはひどい。Sore wa hidoi (это жестоко). かんべんしてくだせえ。」Kamben-shite kudasē (придите в себя; kudasē = kudasai)».

「いやだというんなら、うめの千年古木に、うぐいすを千羽、とまらせてさしだせ！」Iya da to iu n nara («нет» говоришь если = если не согласен), ume no sennen furuki ni (на сливовое тысячелетнее старое дерево; ume — слива; sen — тысяча; nen — год), uguisu wo senba (соловьев тысячу), tomara-sete (посадив; tomaru — останавливаться, /зд./ садить-

ся) **sashidase** (/мне/ подай; *sashidasu* — представлять, предлагать)!”

ところが、このよめさまは、そんじょそこらにいないほどきれいでした。そのうわさはお城のとのさまの耳にも入りました。とのさまは、おけ屋をよんで、

「おけ屋、おまえのようぼうをわしのよめさまにしたいから、わしによこせ。」といいます。

「それはひどい。かんべんしてください。」

「いやだというんなら、うめの千年古木に、うぐいすを千羽、とまらせてさしだせ！」

おけ屋は「こまった、こまった。」といって、家に帰りました。 **Okeya wa “Komatta, komatta” to itte** (бондарь «беда, беда» говоря; *komaru* — находиться в затруднительном положении), **ie ni kaerimashita** (домой вернулся). すると、よめさまがわけを聞いて、 **Suru to, yome-sama ga wake wo kiite** (тогда жена, причину выслушав; *kiki* — слушать, спрашивать),

「うめの千年古木にうぐいす千羽？」 **Ume no sennen furuki ni uguisu senba** (на сливовое тысяче-

летнее старое дерево соловьев тысячу)? なあに、わけありません、ほほほ。」とわらっていました。Nāni, wake arimasen (что-о? смысла нет = что за ерунда), hohoho (ха-ха-ха)” to waratte imashita (смеясь, сказала).

その夜、よめさまがひとばんじゅうなにかをこしらえていましたが、次の朝、おけ屋にそれをわたして、なにかを耳もとでささやきました。Sono yoru, yome-sama ga hitoban-jū (в тот вечер жена всю ночь) nani-ka wo koshiraete imashita ga (что-то мастерила, и), tsugi no asa, okeya ni sore wo watashite (на следующее утро бондарю это передав), nani-ka wo mimimoto de sasayakimashita (что-то у самого уха прошептала). おけ屋はお城へ行って、Okeya wa o-shiro e itte (бондарь, в замок пойдя),

「とのさま、やくそくのものを持ってまいりました。」と、さしだしたのは、みごとなうめの木。“Tono-sama, yakusoku no mono wo motte mairimashita (господин, обещанную вещь принес; yakusoku — обещание)” to, sashidashita no wa (то, что представил), migotona ume no ki (прекрасное сливовое дерево).

おけ屋は「こまった、こまった。」といって、家に帰りました。すると、よめさまがわけを聞いて、

「うめの千年古木にうぐいす千羽？なあに、わけありません、ほほほ。」とわらっていいました。

その夜、よめさまがひとばんじゅうなにかをこしらえていましたが、次の朝、おけ屋にそれをわたして、なにかを耳もとでささやきました。おけ屋はお城へ行って、

「とのさま、やくそくのものを持ってまいりました。」と、さしだしたのは、みごとなうめの木。

「やや。 “**Ya-ya** (ух ты, ух ты)! しかし、うぐいすがおらんのう。」 **Shikashi, uguisu ga oran nō** (днако соловьев-то нет)”。

「うぐいすは、これからで。」 “**Uguisu wa, kore kara de** (соловьи сейчас /будут/)”。

おけ屋は、よめさまにいわれたとおり、手をぱんぱんと三度たたきました。 **Okeya wa, yome-sama ni iwareta tōri** (бондарь женой сказанному согласно = как сказала жена), **te wo pan-pan to mitabi tataki-mashita** (руками = в ладоши «хлоп-хлоп» три раза ударил).
すると、うぐいすが次から次へととんできて、うめの木に千羽とまりました。 **Suru to, uguisu ga tsugi kara tsugi e to tonde kite** (и тогда соло-

вьи, один за другим прилетев), **ume no ki ni senba tomarimashita** (на сливовое дерево тысяча штук сели).

ホーホケキョ、ホーホケキョ！ **Hō-ho-ke-kyo, hō-ho-ke-kyo** (чирик-чирик)! **そのにぎやかなこと**とといったら。 **Sono nigiyaka na koto to ittara** (так расшумелись).

でも、とのさまは、引きさがりません。 **Demo, tonosama wa, hikisagarimasen** (но вельможа не унимается; *hikisagaru* — отступать, сдаваться). **また**してもむりなことをいいつけました。 **Mata shitemo** (еще раз) **muri na koto wo itsukemashita** (невозможное дело /сделать/ велел; *itsukeru* — приказать, велеть).

「おけ屋、千頭の馬に千のくらを乗せてこい。 “**Okeya, sentō no uma ni** (бондарь, на тысячу лошадей) **sen no kura wo nosete koi** (тысячу седел надев, приди = приведи тысячу оседланных лошадей). **でなきや、おまえのよめさんをよこせ。**” **Denakya, o-mae no yome-san wo yokose** (а не то, твою жену отдай)”。

「やや。しかし、うぐいすがおらんのう。」

「うぐいすは、これからで。」

おけ屋は、よめさまにいわれたとおり、手をぱんぱんと三度たたきました。すると、うぐいすが次から次へととんできて、うめの木に千羽とまりました。

ホーホケキョ、ホーホケキョ！そのにぎやかなことといたら。

でも、とのさまは、引きさがりません。またしてもむりなことをいいつけました。

「おけ屋、千頭の馬に千のくらを乗せてこい。でなきゃ、おまえのよめさんをよこせ。」

おけ屋は、また、「こまった、こまった。」
 といって、家に帰りました。 **Okeya wa, mata, “Komatta, komatta” to itte, ie ni kaerimashita** (бондарь снова, «беда, беда» говоря, домой вернулся). **すると、よめさまがわけを聞いて、Suru to, yome-sama ga wake wo kiite** (тогда жена, причину услышав),

「千頭の馬に千のくら？心配ありません。**“Sentō no uma ni sen no kura** (на тысячу лошадей тысячу седел)? **Shimpai arimasen** (беспокойства нет = не волнуйся). **ほほほ。」「Ho-ho-ho** (ха-ха-ха)”。

よめさまは外へ出て、ありを拾いはじめました。 **Yome-sama wa soto e dete** (жена, на улицу выйдя), **ari wo hiroihajimemashita** (муравьев подбирать начала; *hiroi* — *подбирать, поднимать с земли*). **一ひき二ひき、三ひき…… Ippiki nihiki, sambiki** (один, два, три)... **そうして千ひき集めて、それにすなつぶをひとつぶずつ乗せました。Sō**

shite sembiki atsumete (таким образом тысячу /муравьев/ собрав), **sore ni sunatsubu wo hitotsubu-zutsu nosemashta** (на них песчинки по одной положила; *sunā* — песок; *tsubu* — зерно, крупинка).

おけ屋が戸口へ出てみると、いつの間にか外には、くらをつけた千頭の馬がずらり。 **Okeya ga toguchi e dete miru to** (бондарь на крыльцо выйти попробовал когда), **itsu no ma ni ka soto ni wa** (в одно мгновение на улице), **kura wo tsuketa sentō no uma ga zurari** (оседланных тысяча лошадей вереницей /выстроились/; *kura wo tsukeru* — седлать).

「ひゃあ、これは！」 “*Hyā, kore wa* (ах, это)!”

 おけ屋は、また、「こまった、こまった。」
「と」いって、家に帰りました。すると、よめ
さまがわけを聞いて、

「千頭の馬に千のくら？心配ありません。
ほほほ。」

よめさまは外へ出て、ありを拾いはじめ
ました。一ぴき二ひき、三ぴき……そう
して千ぴき集めて、それにすなつぶをひと
つぶずつ乗せました。

おけ屋が戸口へ出てみると、いつの間
にか外には、くらをつけた千頭の馬がず
らり。

「ひゃあ、これは！」

よめさまはにっこりして、おけ屋に、千頭の馬をお城へ引っぱっていかせました。 **Yome-sama wa nikkori-shite** (жена, улыбаясь), **okeya ni, sentō no uma wo o-shiro e hippatte ikasemashita** (бондаря тысячу лошадей в замок отвести отправила).

なにしろ千頭の馬です。 **Nani shiro sentō no uma desu** (что ни говори, тысяча лошадей). お城の庭もいっぱいになってしまいました。 **O-shiro no niwa mo ippai ni natte shimaimashita** (замковый сад даже полным стал). とのさまはたまげましたが、まだまだ、あきらめません。 **Tono-sama wa tamagemashita ga** (вельможа ошеломлен был, но), **mada-mada, akiramemasen** (никак не смирится; *akirameru* — отказать, прекратить).

「おけ屋よ。 “**Okeya yo** (бондарь; *yo* — частица-восклицание). 今度こそ、さいごじゃ。 **Kondo koso, saigo ja** (этот раз точно последний). いいか、 “もつけきょうほう” というものを作って持ってこい。」 **Ii ka** (ладно?), “**mokkekyōhō**” («моккэкёхо» /выдуманное слово/) **to iu mono wo tsukutte motte koi** (называющуюся вещь сделав, принеси)”.

「もつけきょうほう？」 “**Mokkekyōhō** (моккэкёхо)?”

「もつけきょうほうとは、“思いもよらぬほど、べんりでだいじなもの” といういみじや。 “**Mokkekyōhō to wa** (моккэкёхо — это) “**omoi mo yoranu hodo** (немыслимо), **benri de daiji na mono** (удоб-

ная и ценная вещь)” **to iu imi ja** (такой смысл). むずかしいぞ。 **Muzukashii zo** (трудно /это/). わしだって、まだ見たことがないんじゃないからな。」 **Washi dattte, mada mita koto ga nai n ja kara na** (я, например, еще не видел /ее/”).

よめさまはにっこりして、おけ屋に、千頭の馬をお城へ引っぱっていかせました。

なにしろ千頭の馬です。お城の庭もいっぱいになってしまいました。とのさまはたまげましたが、まだまだ、あきらめません。

「おけ屋よ。今度こそ、さいごじゃ。いいか、“もっけきょうほう”というものを作って持ってこい。」

「もっけきょうほう？」

「もっけきょうほうとは、“思いもよらぬほど、べんりでだいじなもの”といういみじゃ。むずかしいぞ。わしだって、まだ見たことがないんじゃないからな。」

おけ屋はまた、 **Okeya wa mata** (бондарь снова),

「こまった、こまった。 **“Komatta, komatta** (беда, беда). 今度こそ、にようぼうをとのさまにとられてしまう。」 **Kondo koso, nyōbō wo ton-**

sama ni torarete shimau (на этот раз точно жена вельможей отобрана будет”).

よめさまは、話を聞くと、**Yome-sama wa, hanashi wo kiku to** (жена рассказ услышала когда),

「もっけきょうほうねえ……。」と、ちよっと考えていましたが、”**Mokkekyōhō nē** (моккэкёхо, да)…” **to, chotto kangaete imashita ga** (немного подумала, и),

「ようし、まかせといて！」 “**Yoshi, makasetoite** (ладно, положишься на меня; *makaseru* — *поручать кому-то*)!”

よめさまはおけ屋に、大きなおけのようなものを作らせました。**Yome-sama wa okeya ni, ōki na oke no yō na mono wo tsukurasemashita** (жена бондаря большой бочке подобную вещь сделать заставила).
できあがるとおけ屋は、**Dekiagaru to okeya wa** (готово /было/ когда, бондарь),

「へえ、これがもっけきょうほうかい？」
“**Hē, kore ga mokkekyōhō kai** (эге, это моккэкёхо)?”

「そうですとも。 “**Sō desu tomo** (так и есть). お城へいったら、おけのふたを開けてごらんなさい。」 **O-shiro e ittara** (в замок пойдешь когда), **oke no futa wo akete go-ran nasai** (бочки крышку открой”).

おけ屋はまた、

「こまった、こまった。今度こそ、にようぼうをとのさまにとられてしまう。」

よめさまは、話を聞くと、

「もっけきょうほうねえ……。」と、ちよっと考えていましたが、

「ようし、まかせといて！」

よめさまはおけ屋に、大きなおけのようなものを作らせました。できあがるとおけ屋は、

「へえ、これがもっけきょうほうかい？」

「そうですとも。お城へいったら、おけのふたを開けてごらんなさい。」

おけ屋はお城へ行って、 **Okeya wa o-shiro e itte** (бондарь, в замок пойдя),

「とのさま、もっけきょうほうを作(つく)ってまいりました。」 “**Tono-sama, mokkekyōhō wo tsukutte mairimashita** (господин, /я/ моккэкёхо сделал и пришел)”.

「なに。 “**Nani** (что)? こりゃ、ただの大きなおけじゃないか。」 **Korya, tada no ōki na oke ja nai ka** (это же просто большая бочка, не так ли)?”

「じゃ、ためしにふたを開けてごらんなさいまし。」 “**Ja, tameshi ni futa wo akete goran nasaimashi** (ну, на пробу крышку откройте)”.

とのさまがふたを開けると、りっぱなおさむらいがぞろぞろと出てきてせいぞろ

い。 **Tono-sama ga futa wo akeru to, rippa na o-samurai ga** (вельможа крышку открыл когда, великолепные самураи) **zoro-zoro to dete kite seizoroi** (вереницей выйдя, построились). そしてまたぞろぞろと、おけの中にもどっていきました。 **Soshite mata zoro-zoro to, oke no naka ni modotte ikimashita** (затем снова один за другим в бочку вернулись). とのさまは、 **Tono-sama wa** (вельможа),

「うーむ、さむらいは、いくさの時はちようほうなもの。 “**Ūmu, samurai wa, ikusa no toki wa chōhō na mono** (хм, самураи битвы во время полезные). しかし、それだけじゃ、もっけきょうほうとはいえないのう。」 **Shikashi, sore dake ja, mokkekyōhō to wa ien nō** (однако это МОККЭКЁХО назвать нельзя)”。

「では、もう一度、ふたをお開けください。」
“De wa, mō ichido, futa wo o-ake kudasai (тогда еще раз крышку откройте, пожалуйста)”。

おけ屋はお城へ行って、
 「とのさま、もっけきょうほうを作ってまいりました。」
 「なに。こりゃ、ただの大きなおけじゃないか。」
 「じゃ、ためしにふたを開けてごらんなさいまし。」

とのさまがふたを開けると、りっぱなおさむらいがぞろぞろと出てきてせいぞろい。そしてまたぞろぞろと、おけの中にもどっていきました。とのさまは、

「うーむ、さむらいは、いくさの時はちょうどほうなもの。しかし、それだけじゃ、もつけきょうほうとはいえないのう。」

「では、もう一度、ふたをお開けください。」

とのさまがふたを開けたとたん、ものすごいほのおがめらめらと立ちのぼりました。 **Tono-sama ga futa wo aketa totan** (вельможа крышку открыл как только), **mono-sugoi honō ga** (ужасное пламя) **mera-mera to tachinoborimashita** (вспыхнуло; *tachinoboru* — *вздыматься*). ほのおはとのさまにむかっていき、とのさまがにげると、どこまでも追いかけていきます。 **Honō wa tono-sama ni mukatte iki** (пламя к вельможе направилось), **tono-sama ga nigeru to** (вельможа побежал когда), **doko made mo oikakete ikimasu** (повсюду /его/ догоняло).

とのさまは庭の池までほのおに追いかけられて、とうとう池にとびこんでしまいました。 **Tono-sama wa niwa no ike made honō ni oikake-rarete** (вельможа, до садового пруда пламенем преследу-

емый), **tō-tō ike ni tobikonde shimaimashita** (в конце концов в пруд запрыгнул).

「やれやれ。」 “**Yare-yare** (ой, ой)”.

やっとのことで池からはいあがったとのさまが見たのは、もっけきょうほうから出た火がもえうつり、火事になったお城でした。 **Yatto no koto de ike kara haiagatta tonosama ga** (наконец из пруда выползший вельможа) **mita no wa** (то, что увидел), **mokkekyōhō kara deta hi ga moeutsuri** (из моккэкёхо вышедший огонь перекинулся, и), **kaji ni natta o-shiro deshita** (пожаром ставший = загоревшийся замок).

お城がなくなったとのさまは、もうとのさまでもなんでもなくなって、一生よめさまをもらえなかったそうです。 **O-shiro ga naku natta tonosama wa** (замка не стало у которого, вельможа), **mō tonosama demo nan demo naku natte** (уже ни вельможей, никем не являясь), **isshō yome-sama wo moraenakatta sō desu** (за всю жизнь жены получить не мог, говорят).

おけ屋はよめさまをだいじにして、しあわせにくらましたと。 **Okeya wa yome-sama wo daiji ni shite** (бондарь, к жене бережно относясь = жену ценя; *daiji ni suru* — беречь, ценить), **shiawase ni kurashimashita to** (счастливо жил, говорят).

とのさまがふたを開けたとたん、ものすごいほのおがめらめらと立ちのぼりました。

ほのおはとのさまにむかっていき、とのさまがにげると、どこまでも追いかけていきます。

とのさまは庭の池までほのおに追いかけられて、とうとう池にとびこんでしまいました。

「やれやれ。」

やっとのことで池からはいあがったとのさまが見たのは、もっけきょうほうから出た火がもえうつり、火事になったお城でした。

お城がなくなったとのさまは、もうとのさまでもなんでもなくなって、一生よめさまをもらえなかったそうです。

おけ屋はよめさまをだいじにして、しあわせにくらしましたと。

はなたれこぞうさま

Hanatare kozō-sama*

(Сопливый послушник)

むかし、びんぼうな男が、山にさく花を切って、毎日川をわたって、となり町まで売りにっていました。 **Mukashi** (в старину), **bimbō na otoko ga** (бедный мужчина), **yama ni saku hana wo** (в горах цветущие цветы; *saku* — *цвести*) **kitte** (срезав), **mainichi kawa wo watatte** (каждый день реку переходя), **tonari machi made** (до соседнего города) **uri ni itte imashita** (продавать ходил). 花が売れのこると、いつもとちゅうの川の中へ投げこんで、竜神さまにあげていました。 **Hana ga urenokoru to** (цветы непроданными оставались когда), **itsumo tochū no kawa no naka e nagekonde** (всегда по пути в реку бросив), **ryūjin-sama ni agete imashita** (дракону-божеству преподносил).

* *Hanatare* — сопливый ребенок; *kozou* — послушник, маленький бонза; *-sama* — уважительный суффикс.

その日も一日じゅう、**Sono hi mo ichinichi-jū**
(в тот день тоже весь день),

「花や一、花。**“Hana yā, hana** (цветы, цветы; *yā* — разговорная частица). 花はいらんかねー。」
と、よびながら、男は町じゅうを歩き回りました。**Hana wa iran ka nē** (цветы не нужны ли; *iran* — разговорная форма от *iranai*; *iru* — быть нужным, требоваться; *ka* — вопросительная частица; *nē* — /в конце предложения/ не правда ли, не так ли)” **to, yobi-nagara** (зазывая), **otoko wa machi-jū wo arukimawarimashita** (мужчина по всему городу бродил). が、この日はどうい
うわけか、花が一本も売れません。**Ga** (но), **kono hi wa dō iu wake ka** (в этот день почему-то), **hana ga ippon mo** (цветка ни одного) **uremasen** (не продал).

むかし、びんぼうな男が、山にさく花を切って、毎日川をわたって、となり町まで売りにしていました。花が売れのこると、いつもとちゅうの川の中へ投げこんで、竜神さまにあげていました。

その日も一日じゅう、

「花や一、花。花はいらんかねー。」と、よびながら、男は町じゅうを歩き回りました。が、この日はどういうわけか、花が一本も売れません。

しかたなく男は、朝かついできた花を、そっくりまたせおって、川岸までもどってきました。 **Shikata naku** (ничего не поделать) **otoko wa** (мужчина), **asa katsuide kita hana wo** (утром принесенные цветы; *katsugu* — нести на плечах), **sokkuri mata seotte** (все снова на спину взвалив; *seou* — класть на спину, нести на себе), **kawagishi made modotte kimashita** (к речному берегу вернулся).

「竜神さま、のこりものですが、花をさしあげます。」 “**Ryūjin-sama** (дракон-божество), **nokorimono desu ga** (/это/ остатки, но; *mono* — вещь; *ga* — и, но, а), **hana wo sashigemasu** (цветы /тебе/ дарю; *sashiageru* — давать, преподносить)”.

そういって、男は、花を川へ流しました。 **Sō itte** (так сказав), **otoko wa, hana wo kawa e nagashimashita** (мужчина цветы в реку бросил; *nagasu* — спустить на воду).

こうして、男が竜神さまにおまいりして、さあ、帰ろうとした時です。 **Kō shite, otoko ga ryūjin-sama ni o-mairi-shite** (так сделав, мужчина, дракону-божеству поклонившись), **sā** (ну /выражение раздумья/), **kaerō to shita toki desu** (возвращаться собрался когда).

「もうし、もうし。」 “**Mōshi, Mōshi** (эй, послушайте)”.

うしろからよびとめる声がします。 **Ushiro kara** (сзади) **yobitomeru** (окликнувший) **koe ga shimasu**

(голос раздался). おどろいてふりむくと、ひとりの女の人が立っていました。 **Odoroite furimuku to** (удивившись, обернулся когда), **hitori no onna no hito ga tatte imashita** (одна женщина стояла; *hito* — человек).

 しかたなく男は、朝かついできた花を、そっくりまたせおって、川岸までもどってきました。

「竜神さま、のこりものですが、花をさしあげます。」

そういって、男は、花を川へ流しました。

こうして、男が竜神さまにおまいりして、さあ、帰ろうとした時です。

「もうし、もうし。」

うしろからよびとめる声がします。おどろいてふりむくと、ひとりの女の人が立っていました。

「いつも、お花をたくさんいただいて、竜神さまがたいそうよろこびです。 **“Itsumo, o-hana wo takusan itadaite** (всегда цветов много /от тебя/ получая; *o-* — уважительная приставка), **ryūjin-sama ga taisō o-yorokobi desu** (дракон-божество

очень рад). お礼にこの子をさしあげたいとのことです。」 **O-rei ni kono ko wo sashiagetai** (в благодарность этого ребенка подарить хочет) **to no koto desu** (такое дело)”.

見ると、女の人横に、鼻をたらしたきたない子どもが立っています。 **Miru to** (посмотрел когда), **onna no hito no yoko ni** (с женщиной рядом), **hana wo tarashita** (сопливый; *hana* — нос; *tarasu* — спускать, свешивать) **kitanai kodomo ga tatte imasu** (грязный ребенок стоит). 女の方は、 **Onna no hito wa** (женщина),

「この子の名前は、はなたれこぞうさま。 **“Kono ko no namae wa** (этого ребенка имя), **hanatare kozō-sama** (сопливый послушник). 願いごとをなんでもかなえてくれる、ふしぎなこぞうさまです。 **Negaigoto wo** (желания) **nan demo kanaete kureru** (какие угодно исполняющий), **fushigi na kozō-sama desu** (удивительный послушник = мальчик). どうか、自分の子どもだと思って、大切にしてください。」 **Dō-ka** (пожалуйста), **jibun no kodomo da to omotte** (своим ребенком считая; *omou* — думать), **taisetsu ni shite kudasai** (заботься /о нем/; *taisetsu na* — важный, ценный; *kudasai* — пожалуйста)”.

そういうと、女の方は、はなたれこぞうさまをのこして、すーっと消えてしまいました。 **Sō iu to** (так сказала когда), **onna no hito wa, han-**

atare kozō-sama wo nokoshite (женщина сопливого послушника оставив), **sūtto kiete shimaimashita** (мгновенно исчезла).

「いつも、お花をたくさんいただいて、竜神さまがたいそうよろこびです。お礼にこの子をさしあげたいとのことです。」

見ると、女の人横に、鼻をたらしたきたない子どもが立っています。女の方は、

「この子の名前は、はなたれこぞうさま。願いごとをなんでもかなえてくれる、ふしぎなこぞうさまです。どうか、自分の子どもだと思って、大切にしてください。」

そういうと、女の方は、はなたれこぞうさまをのこして、すーっと消えてしまいました。

男は子どもをつれて、家へ帰りしました。 **Otoko wa kodomo wo tsurete** (мужчина, ребенка с собой взяв; *tsureru* — *сопровождать, брать кого-либо с собой*), **ie e kaerimashita** (домой вернулся).

見れば見るほど、きたない子どもです。 **Mireba miru hodo kitanai kodomo desu** (чем больше смотрел, тем грязнее ребенок /казался/; *mireba* — *условная*

форма глагола *miru*). 長い鼻を、ずる一つとたらしめています。 **Nagai hana wo, zurutto tarashite imasu** (длинный нос постоянно соплив). けれども男は、女の人のことばを思いだして、子どもにしてみました。 **Keredomo otoko wa** (однако мужчина), **onna no hito no kotoba wo omoidashite** (женщины слова вспомнив; *omoidasu* — *вспоминать*), **kodomo ni itte mimashita** (ребенку сказать попробовал).

「ごらんのとおり、うちはこんなにきたないぼろ家だ。 “**Go-ran no tōri** (как видишь), **uchi wa konna ni kitanai boroya da** (/мой/ дом — такая грязная развалюха). もうちっとりっぱな家にならんもんかのう。」 **Mō chitto rippa na ie ni naran mon ka nō** (немного более приличным домом не станет ли; *rippa na* — *великолепный, величественный*)”.

すると、子どもは、鼻をすすりました。 **Suru to, kodomo wa, hana wo susurimashita** (тогда ребенок носом шмыгнул).

「ずん！」 “**Zun** («шмыг» /ономатопоэтическое слово/)!”

そのとたん、ぼろ家はりっぱなおやしきにかわりました。 **Sono totan** (в этот миг), **boroya wa rippa na o-yashiki ni kawarimashita** (развалюха в роскошный особняк обратилась; *kawaru* — *меняться, превращаться*). 男は、たまげるやううれしいやら。 **Otoko wa, tamageru yara ureshii yara** (мужчина и ошеломлен, и рад).

男は子どもをつれて、家へ帰りました。

見れば見るほど、きたない子どもです。長い鼻を、ずる一っとたらしめています。けれども男は、女の人のことばを思いだして、子どもにいつてみました。

「ごらんのとおり、うちはこんなにきたないぼろ家だ。もうちっとりっぱな家にならんもんかのう。」

すると、子どもは、鼻をすすりました。

「ずん！」

そのとたん、ぼろ家はりっぱなおやしきにかわりました。男は、たまげるやらうれしいやら。

「はなたれこぞうさま、こんなにりっぱなやしきでは、わしのぼろ着はにあわん。**“Hanatare kozō-sama, konna rippa na yashiki de wa** (сопливый послушник, в таком роскошном особняке), **washi no borogi wa niawan** (мои лохмотья не подходят; *niau* — *быть подходящим, быть к лицу*). りっぱな着物を出してくれんか。」 **Rippa na kimono wo dashite kuren ka** (приличное кимоно не дашь ли; *dasu* — *вынимать, выдавать*)”.

「ずん！」 **“Zun** (шмыг!)”

はなたれこぞうさまが、鼻をすすったとたん、男はりっぱな着物を着ていました。 **Hanatare kozō-sama ga, hana wo susutta totan** (сопливый послушник носом шмыгнул как только), **otoko wa rippa na kimono wo kite imashita** (мужчина в роскошное кимоно был одет). 男は、大よろこび。 **Otoko wa, ōyorokobi** (мужчина очень рад). おいしいごちそうやら、お金やら、なんでもほしいものを出してもらって、あっという間に大金持ちになりました。 **Oishii go-chisō yara** (и вкусные угощения), **o-kane yara** (и деньги), **nan demo hoshii mono wo dashite moratte** (все, что хотел, получив), **atto iu ma ni** (в одно мгновение) **ōganemochi ni narimashita** (большим богачом стал).

「はなたれこぞうさま、こんなにりっぱなやしきでは、わしのぼろ着はにあわん。りっぱな着物を出してくれんか。」

「ずん！」

はなたれこぞうさまが、鼻をすすったとたん、男はりっぱな着物を着ていました。男は、大よろこび。おいしいごちそうやら、お金やら、なんでもほしいものを出してもらって、あっという間に大金持ちになりました。

何年かたつうちに、男はつきあいも広くなって、あっちの長者によばれ、こっちの長者からもよばれて、いそがしくなってきました。 **Nannen-ka tatsu uchi ni** (несколько лет прошло пока; *nen* — год), **otoko wa tsukiai mo hiroku natte** (мужчины круг знакомых тоже широким стал), **atchi no chōja ni yobare** (оттуда = теми богачами приглашаем /был/; *atchi* — та сторона /разговорная форма *achira*/), **kotchi no chōja kara mo yobarete** (отсюда = этими богачами тоже приглашаем; *kochira* — эта сторона), **isogashiku natte kimashita** (занятым стал).ところが、どこへいくにも、はなたれこぞうさまがかならずいっしょについてきて、はなれません。 **Tokoro ga, doko e iku ni mo** (однако, куда бы ни пошел), **hanatare kozō-sama ga kanarazu issho ni tsuite kite** (сопливый послушник обязательно вместе /с ним/ следовал), **hanaremasen** (неотступно; *hanareru* — отходить, расставаться). はなたれこぞうさまのきたないことは、かわりません。 **Hanatare kozō-sama no kitanai koto wa** (то, что сопливый послушник грязный), **kawarimasen** (не меняется). あいかわらず、長い鼻をずる一つとたらしたままです。 **Aikawarazu, nagai hana wo zurutto tarashita mama desu** (по-прежнему длинный нос все время соплив).

「こぞうさま、その鼻、かめんのか？」
 “**Kozō-sama, sono hana, kamen no ka** (мальчик, тот = свой

нос высморкать не можешь; *hana wo kati* — сморкаться)?”

男が聞くと、はなたれこぞうさまは、首を横にふり、**Otoko ga kiku to** (мужчина спросил когда), **hanatare kozō-sama wa, kubi wo yoko ni furi** (сопливый послушник, из стороны в сторону головой покачал; *yoko* — бок; *furi* — махать, трясти),

「かめねえ。」 “**Kamenē** (не могу высморкать)”.

 何年かたつうちに、男はつきあいも広くなって、あっちの長者によばれ、こっちの長者からもよばれて、いそがしくなってきました。ところが、どこへいくにも、はなたれこぞうさまがかならずいっしょについてきて、はなれません。はなたれこぞうさまのきたないことは、かわりません。あいかわらず、長い鼻をずる一つとたらしたままです。

「こぞうさま、その鼻、かめんのか？」

男が聞くと、はなたれこぞうさまは、首を横にふり、

「かめねえ。」

「そのきたない着物をかえてはどうだ。」

」 “**Sono kitanai kimono wo kaete wa dō da** (это грязное

кимоно сменить как = как насчет того, чтобы сменить;
kaeru — заменять, обменивать)”).

「かえられねえ。」 “**Kaerarenē** (не могу сменить)”.

そんなふうですから、男はだんだんはな
 たれこぞうさまのことが、いやになってき
 ました。 **Sonna fū desu kara** (в таком виде так как),
otoko wa dan-dan hanatare kozō-sama no koto ga, iya ni
natte kimashita (мужчине постепенно сопливый послуш-
 ник противен стал). **そこである日、 Soko de aru hi**
 (и вот однажды),

「のう、はなたれこぞうさまや。 “**Nō, hana-**
tare kozō-sama ya (ну, сопливый послушник). わしも
 だいぶおまえの世話になったが、もうなん
 にも出してもらうものはないから、そろそ
 ろ竜神さまのところへ帰ってくれんかの。」

Washi mo daibu o-mae no sewa ni natta ga (я тоже от тебя
 много помощи получил; *sewa ni naru* — *получать чью-то*
помощь, поддержку), **mō nannimo dashite morau mono**
wa nai kara (уже ничего, что получать [от тебя], нет по-
 скольку = больше мне нечего от тебя получать), **soro-soro**
ryūjin-sama no tokoro e kaette kuren ka no (в скором вре-
 мени к дракону не вернешься ли = пора бы тебе вернуться)”).

そういうと、はなたれこぞうさまは悲し
 そうな顔をして、男をじっと見ていました
 が、 **Sō iu to** (так сказал когда), **hanatare kozō-sama wa**
kanashisō na kao wo shite (сопливый послушник грустное

лицо сделав), **otoko wo jitto mite imashita ga** (на мужчину пристально смотрел, и),

「сойじゃあ、しかたねえなあ。」といいました。“**Soi jā, shikata nē nā** (ну, делать нечего)” **to, imashita** (сказал).

「そのきたない着物をかえてはどうだ。」

「かえられねえ。」

そんなふうですから、男はだんだんはなたれこぞうさまのことが、いやになってきました。そこである日、

「のう、はなたれこぞうさまや。わしもだいぶおまえの世話になったが、もうなんにも出してもらうものはないから、そろそろ竜神さまのところへ帰ってくれんかの。」

そういうと、はなたれこぞうさまは悲しそうな顔をして、男をじっと見ていましたが、

「сойじゃあ、しかたねえなあ。」といいました。

男はほっとしました。 **Otoko wa hotto shimashita** (мужчина облегченно вздохнул; *hotto suru* — почувствовать облегчение).

ところが、はなたれこぞうさまが戸口の
 ところで、**Tokoro ga, hanatare kozō-sama ga toguchi
 no tokoro de** (однако сопливый послушник у двери),

「ずるずる一つ、ずんずんずるずるん
 っ！」“**Zuru-zurūtt, zun-zun zuru-zurun** (шмы-шмыг,
 шм-шм-шмы-шмыг)!”

鼻をすするものすごい音がしたかと思う
 と、家は、もとのぼろ家にもどってしま
 いました。**Hana wo susuru mono-sugoi oto ga shita ka to
 omou to** (носа шмыгання громкий звук раздался, что ли, —
 подумать успел едва), **ie wa, moto no boroya ni modotte
 shimaimashita** (дом в прежнюю развалюху вернулся =
 превратился; *modoru* — *возвращаться*). 男の着てい
 た着物も、なにもかもがすっかりむかしの
 とおりになってしまいました。**Otoko no kite
 ita kimono mo** (на мужчине надетое кимоно тоже), **na-
 nimokamo ga** (и все остальное) **sukkari mukashi no tōri
 ni natte shimaimashita** (полностью как в старые времена
 стало).

「はなたれこぞうさま、待ってくれ一つ。」
 “**Hanatare kozō-sama, matte kurē** (сопливый послушник,
 подожди-и)”.

男は、あわてて追いかけてましたが、もう
 はなたれこぞうさまのすがたは消えて、ど
 こにも見あたりません。**Otoko wa, awatete oika-
 kemashita ga** (мужчина в панике вдогонку бросился, но),

mō hanatare kozō-sama no sugata wa kiete (уже сопливого послушника фигура исчезла), **doko ni mo miatarimasen** (нигде на глаза не попадает = не видна). 男は、とほうにくれ、ぼんやりと立ちつくすばかりでした。 **Otoko wa, tohō ni kure** (мужчина, не зная, что делать; *tohō ni kureru* — *теряться, не зная, что делать*), **bon'yari to, tachitsukusu bakari deshita** (растерянно остался стоять).

男はほっとしました。

ところが、はなたれこぞうさまが戸口のところで、

「ずるずる一つ、ずんずんずるずるんっ！」

鼻をすするものすごい音がしたかと思うと、家は、もとのぼろ家にもどってしまいました。男の着ていた着物も、なにかもがすっかりむかしのとおりになってしまいました。

「はなたれこぞうさま、待ってくれ一つ。」

男は、あわてて追いかけてましたが、もうはなたれこぞうさまのすがたは消えて、どこにも見あたりません。男は、とほうにくれ、ぼんやりと立ちつくすばかりでした。

浦島太郎

Urashima Tarō

(Урасима Таро)

むかしむかし、浦島太郎というわかい漁師が、年とった母親とくらしていました。 **Mukashi-mukashi, Urashima Tarō to iu wakai ryōshi ga** (в старину Урасима Таро зовущийся молодой рыбак), **toshi totta hahaoya to kurashite imashita** (с пожилой матерью жил).

ある天気の良い日、浦島太郎が海べをすたすた歩いていくと、子どもらが大海で、わいわいさわいでいます。 **Aru tenki no yoi hi** (неким погожим днем; *tenki* — *погода*; *yoi* — *хороший*), **Urashima Tarō ga umibe wo suta-suta aruite iku to** (Урасима Таро по морскому берегу торопливо шел когда), **kodomo-ra ga ōzei de** (дети большой толпой; *-ra* — *суффикс множественного числа*), **wai-wai sawaide imasu** (большой шум подняли). 見ると、一ぴきのかめをぼうでつついたり、ひっくり返したりして遊んでいました。 **Miru to** (посмотрел когда), **ippiki no kame wo** (одну черепаху) **bō de tsutsuitari** (палкой ты-

кали), **hikkuri-kaeshitari shite** (на спину переворачивали; *hikkuri-kaesu* — опрокидывать, выворачивать) **asonde imashita** (развлекались).

「これこれ、生き物をいじめてはかわいそうじゃ。“**Kore-kore** (ну-ка, ну-ка), **ikimono wo ijimete wa kawaiō ja** (над живым существом издеваться — жалко же). にがしておやり。」と、いいましたが、**Nigashite o-yari** (отпустите /ee/)” **to, imashita ga** (сказал, но),

「いやじゃ、おれたちのかめだもん。」と、子どもらはかめをはなしません。“**Iya ja, ore-tachi no kame da mon** (не-а, /это/ наша черепаха ведь; *-tachi* — суффикс множественного числа)” **to, kodomo-ra wa kame wo hanashimasen** (дети черепаху не отпускали).

むかしむかし、浦島太郎というわかい漁師が、年とった母親とくらしていました。

ある天気の良い日、浦島太郎が海べをすたすた歩いていくと、子どもらが大ぜいで、わいわいさわいでいます。見ると、一ぴきのかめをぼうでつついたり、ひっくり返したりして遊んでいました。

「これこれ、生き物をいじめてはかわいそうじゃ。にがしておやり。」と、いいましたが、

「いやじゃ、おれたちのかめだもん。」と、子どもらはかめをはなしません。

「それじゃ、そのかめをわしに売ってくれ。」と、浦島太郎はいくらかの金を子どもらにやって、そのかめを買いとり、助けてやりました。“**Sore ja, sono kame wo washi ni utte kure** (тогда эту черепаху мне продайте)” **to, Urashima Tarō wa ikura-ka no kane wo kodomo-ra ni yatte** (Урасима Таро, сколько-то денег детям дав), **sono kame wo kaitori** (эту черепаху выкупив), **tasukete yarimashita** (спас).

子どもらがいってしまうと、浦島太郎は、**Kodomo-ra ga itte shimau to** (дети ушли когда), **Urashima Tarō wa** (Урасима Таро),

「もうだいじょうぶじゃ。“**Mō daijōbu ja** (уже все в порядке). かめさん、早くおにげ。」といて、かめを海にはなしてやりました。**Kame-san, hayaku o-nige** (черепашка, скорее беги)” **to itte, kame wo umi ni hanashite yarimashita** (сказав, черепаху в море выпустил).

それからしばらくたったある日のことでした。**Sore kara shibaraku tatta** (после этого некоторое время спустя) **aru hi no koto deshita** (в некий день дело было). 浦島太郎が海べでつりをしていると、かめが一ぴき泳いできて、**Urashima Tarō ga**

umibe de tsuri wo shite iru to (Урасима Таро на морском берегу рыбачил когда), **kame ga ippiki oyoide kite** (черепаха одна приплыла),

「浦島さん。 “**Urashima-san** (Урасима-сан). このあいだは助けていただいてありがとうございました。 **Kono aida wa tasukete itadaite arigatō gozaimashita** (в тот раз за то, что спас /меня/, спасибо). お礼にあなを竜宮へおつれします。」 **O-rei ni anata wo ryūgū e o-tsure shimasu** (в благодарность тебя во дворец морского дракона возьму с собой)”.

「それじゃ、そのかめをわしに売ってくれ。」と、浦島太郎はいくらかの金を子どもらにやって、そのかめを買いとり、助けてやりました。

子どもらがいってしまうと、浦島太郎は、

「もうだいじょうぶじゃ。かめさん、早くおにげ。」といって、かめを海にはなしてやりました。

それからしばらくたったある日のことでした。浦島太郎が海べでつりをしていると、かめが一ぴき泳いできて、

「浦島さん。このあいだは助けていただいてありがとうございました。お礼にあなを竜宮へおつれします。」

浦島太郎はよろこぶやら、おどろくやら。 **Urashima Tarō wa yorokobu yara, odoroku yara** (Урасима Таро и радуется, и удивляется).

「え、竜宮へだって、竜宮へいけるのかい。」
 “Е (как?!), **ryūgū e da tte** (во дворец морского дракона, говоришь)? **ryūgū e ikeru no kai** (во дворец морского дракона могу поехать)?”

「どうぞ、わたしのせなかにお乗りください。」 **“Dōzo, watashi no senaka ni o-nori kudasai** (пожалуйста, на мою спину садись)”.

浦島太郎がかめのせなかに乗ると、かめはすいすいと泳いで、なんともいえない、いい気持ちです。 **Urashima Tarō ga kame no senaka ni noru to** (Урасима Таро черепахе на спину сел когда), **kame wa sui-sui to oyoide** (черепаха, легко плывя), **nan to mo ienai, ii kimochi desu** (/словами/ невыразимо приятное ощущение). 気がつくといつの間にか海の中で、さんごの林やらこんぶの森やらの間を通りぬけていくのでした。 **Ki ga tsuku to** (очнулся когда) **itsu no ma ni ka umi no naka de** (мгновенно в море), **sango no hayashi yara kombu no mori yara no aida wo** (и коралловых зарослей, и морской капусты кустов между) **tōrinukete iku no deshita** (пробирались). やがて、まばゆく光るごてんの屋根が見えてきました。 **Yagate** (вскоре), **mabayuku hikaru go-ten no** (ослепительно сверкающего дворца) **yane ga miete kimashita** (крыша видна стала).

浦島太郎はよろこぶやら、おどろくやら。
 「え、竜宮へだって、竜宮へいけるのかい。」
 「どうぞ、わたしのせなかにお乗りくだ
 さい。」

浦島太郎がかめのせなかに乗ると、かめはすいすいと泳いで、なんともいえない、いい気持ちです。気がつくといつの間にか海の中で、さんごの林やらこんぶの森やらの間を通りぬけていくのでした。やがて、まばゆく光るごてんの屋根が見えてきました。

「さあ、竜宮城へ着きました。」と、かめは浦島太郎をおろしながらいいました。 “**Sā, ryūgūjō e tsukimashita** (ну вот, /мы/ во дворец морского дракона прибыли)” **to, kame wa Urashima Tarō wo oroshinagara imashita** (черепаха, Урасима Таро спуская, сказала; *orosu* — спускать, высаживать).

するとごてんのとびらが開いて、美しいおとひめさまが、大ぜいの魚をしたがえてあらわれ、すずのようなきれいな声で、 **Suru to go-ten no tobira ga hiraite** (тогда дворца двери отворились, и), **utsukushii otohime-sama ga** (красивая принцесса), **ōzei no sakana wo shitagaete araware** (множества рыб в сопровождении появилась и; *shitagaeru* —

брать с собой кого-либо), **suzu no yō na kirei na koe de** (колокольчику подобно красивым голосом),

「浦島さま。ようこそおいでくださいました。**“Urashima-sama** (господин Урасима). **Yōkoso oide kudasaimashita** (добро пожаловать). この間は、かめがあぶないところを助けてくださって、ありがとうございます。**Kono aida wa** (недавно), **kame ga abunai tokoro wo tasukete kudasatte** (/ты/ черепахе от опасности спас), **arigatō gozaimashita** (спасибо). お礼をもうします。」**O-rei wo mōshimasu** (благодарность говорю = благодарю тебя; *mōsu* — говорить /скромно, о действиях 1-го лица/”).

浦島太郎は、竜宮城の大広間へ通されました。**Urashima Tarō wa, ryūgūjō no** (Урасима Таро морского дракона замка) **ōhiroma e tōsaremashita** (в большой зал проведен был). ごちそうが、食べきれないほど、次から次へと運ばれてきます。**Go-chisō ga, tabekirenai hodo** (угощения — так, что невозможно все съесть; вспомогательный глагол *kiri* присоединяется к *masu*-форме основного глагола и показывает, что действие доводится до конца, в данном случае употребляется в отрицательной форме потенциального залога — невозможно что-либо до конца сделать), **tsugi kara tsugi e to hakobarete kimasu** (одно за другим приносятся). やがて、音楽もはじまり、たいやひらめの魚たちが、美しい舞をまって見せてくれま

した。 **Yagate, ongaku mo hajimari** (вскоре музыка началась, и), **tai ya hirame no sakana-tachi ga** (окуни и палтусы — рыбы), **utsukushii mai wo matte misete kuremashita** (красивый танец станцевали). **こんな楽しいことは、はじめてで、まるで夢を見ているようでした。** **Konna tanoshii koto wa, hajimete de** (такое веселье впервые /видел/; *tanoshii* — *радостный, веселый*; *koto* — *дело*), **maru de yume wo mite iru yō deshita** (в самом деле сон видел как будто).

「さあ、竜宮城へ着きました。」と、かめは浦島太郎をおろしながらいいました。

するとごてんのとびらが開いて、美しいおとひめさまが、大ぜいの魚をしたがえてあらわれ、すずのようなきれいな声で、

「浦島さま。ようこそおいでくださいました。この間は、かめがあぶないところを助けてくださって、ありがとうございました。お礼をもうします。」

浦島太郎は、竜宮城の大広間へ通されました。ごちそうが、食べきれないほど、次から次へと運ばれてきます。やがて、音楽もはじまり、たいやひらめの魚たちが、美しい舞をまって見せてくれました。こんな楽しいことは、はじめてで、まるで夢を見ているようでした。

「竜宮は、いつもこうなのですよ。 “**Ryūgū wa, itsumo kō na no desu yo** (во дворце морского дракона всегда так; *yo* — *утвердительная и восклицательная частица*). どうぞいつまでも、すきなだけいてくださいまし。」 **Dōzo itsu made mo** (пожалуйста, навсегда), **suki na dake ite kudasaimashi** (сколько хочешь оставайся; *dake* — *только*; *iru* — *быть, находиться*)”.

浦島太郎は、美しいおとひめさまや魚たちと遊んだり、おいしいごちそうを食べたり、毎日うっとりくらして、家へ帰ることなど、すっかりわすれてしまいました。 **Urashima Tarō wa, utsukushii otohime-sama ya sakana-tachi to asondari** (Урасима Таро, с красивой принцессой и рыбами развлекаясь), **oishii go-chisō wo tabetari** (вкусные угощения кушая), **mainichi uttori to kurashite** (каждый день в восхищении проводя; *kurasu* — *жить, проживать*; *uttori* — *восхищенно, в восторге*), **ie e kaeru koto nado** (о домой возвращении и тому подобном), **sukkari wasurete shimaimashita** (совсем забыл; *sukkari* — *полностью, совершенно*). けれど、三日めになると、年とった母親を思いだして、どんなに心配しているかと、急に家へ帰りたくなってきました。 **Keredo** (однако), **mikka-me ni naru to** (третий день настал когда; *me* — *суффикс порядковых числительных*), **toshi totta hahaoya wo omoidashite** (о пожилой матери вспомнив), **donna ni shimpai-shite iru ka to**

(как /она/ волнуется /подумав/), **kyū ni ie e kaeritaku natte kimashita** (вдруг домой вернуться захотел).

отоひめさまは、まだまだ遊んでいってください、とひきとめましたが、浦島太郎がどうしても帰るというので、おみやげに、美しい箱を出してきて、**Otohime-sama wa** (принцесса), **mada-mada asonde itte kudasai** (еще поразвлекайся, пожалуйста), **to hikitomemashita ga** (/его/ удерживала, но), **Urashima Tarō ga dōshitemo** (Урасима Таро во что бы то ни стало) **kaeru to iu node** (уйду, — сказал поскольку), **o-miyage ni, utsukushii hako wo dashite kite** (в подарок красивую шкатулку достала),

「これは玉手箱というものです。**“Kore wa tamatebako to iu mono desu** (это — драгоценной шкатулкой зовущаяся вещь; *te* — рука; *hako* — коробка, шкатулка). でも、どんなことがあっても、開けてはいけませんよ。いいですね。」と、いいました。**Demo, donna koto ga atte mo** (однако что бы ни случилось), **akete wa ikemasen yo** (открывать нельзя). **Ii desu ne** (хорошо)?” **to, iimashita** (сказала).

「竜宮は、いつもこうなのですよ。どうぞいつまでも、すきなだけいてくださいまし。」

浦島太郎は、美しいотоひめさまや魚たちと遊んだり、おいしいごちそうを食べ

たり、毎日うっとりとくらし、家へ帰ることなど、すっかりわすれてしまいました。けれど、三日めになると、年とった母親を思いだして、どんなに心配しているかと、急に家へ帰りたくなってきました。

おとひめさまは、まだまだ遊んでいってください、とひきとめました。浦島太郎がどうしても帰るといので、おみやげに、美しい箱を出してきて、

「これは玉手箱というものです。でも、どんなことがあっても、開けてはいけませんよ。いいですね。」と、いいました。

浦島太郎は玉手箱をだいじにかかえて、かめのせなかに乗り、おとひめさまや魚たちに見送られて帰っていきました。 **Urashima Tarō wa tamatebako wo daiji ni kakaete** (Урасима Таро, драгоценную шкатулку бережно держа), **kame no senaka ni nori** (черепахе на спину сев), **otohime-sama ya sakana-tachi ni miokurarete** (принцессой и рыбами провожаемый) **kaette ikimashita** (уехал). かめはぐんぐん泳いで、いつの間にか、もとの海べに着いていました。 **Kame wa gun-gun oyoide** (черепаха, энергично плывя), **itsu no ma ni ka, moto no umibe ni tsuite imashita** (быстро к прежнему морскому берегу приплыла).

浦島太郎は、急いで自分の家へ帰ろうとして、はまを歩いていましたが、どうもようすが、いつもとちがいます。 **Urashima Tarō wa, isoide jibun no ie e kaerō to shite** (Урасима Таро поспешно в свой дом вернуться намереваясь), **hama wo aruite imashita ga** (по песчаному берегу шел, но), **dōmo yōsu ga** (как-то вид = все вокруг), **itsumo to chigaimasu** (от обычного отличается; *itsumo* — *всегда*; *chigau* — *отличаться, быть другим*). すれちがう村の人も、知らない顔ばかりです。 **Surechigau mura no hito mo** (проходящие мимо деревенские люди тоже), **shiranai kao bakari desu** (незнакомые лица только; *shiru* — *знать*). そのうえ、どうしても自分の家が見つからないのです。 **Sono ue, dōshitemo jibun no ie ga mitsukaranai no desu** (кроме того, никак свой дом не находит; *mitsukaru* — *найтись*). そこで、自分の家のあるあたりへ行って、たずねてみました。 **Soko de, jibun no ie no aru** (и вот, свой дом где находится) **atari e itte** (к окрестностям пойдя), **tazunete mimashita** (спросить попробовал).

浦島太郎は玉手箱をだいじにかかえて、かめのせなかに乗り、おとひめさまや魚たちに見送られて帰っていきました。かめはぐんぐん泳いで、いつの間にか、もとの海べに着いていました。

浦島太郎は、急いで自分の家へ帰ろうとして、はまを歩いていましたが、どうもようすが、いつもとちがいます。すれちがう村の人も、知らない顔ばかりです。そのうえ、どうしても自分の家が見つからないのです。そこで、自分の家のあるあたりへ行って、たずねてみました。

「もし。このへんに、浦島太郎という漁師の家はありませんか。」 “**Moshi** (послушайте). **Kono hen ni** (здесь поблизости), **Urashima Tarō to iu ryōshi no ie wa arimasen ka** (Урасима Таро зовущегося рыбака дома нет ли)?”

「浦島太郎だって? “**Urashima Tarō da tte** (Урасима Таро, говорите)? そんな名前の人が百年も前におったが、ある日海へ漁に出たまま帰らなかったという話を、聞いたことがあるが。」 **Sonna namae no hito ga hyakunen mo mae ni otta ga** (с таким именем человек сто лет целых тому назад жил, но; *oru* — *быть*), **aru hi umi e ryō ni deta mama kaeranakatta** (однажды в море на рыбную ловлю вышел и не вернулся) **to iu hanashi wo** (такую историю), **kiita koto ga aru ga** (/я/ слышал, но)...”

浦島太郎は、口もきけないほどおどろきました。 **Urashima Tarō wa, kuchi mo kikenai hodo**

(Урасима Таро до такой степени, что лишился дара речи; *kuchi — pot*) **odorokimashita** (удивился).

竜宮には、たった三日いただけなのに、地上ではそのあいだに、百年もたってしまったのでした。 **Ryūgū ni wa, tatta mikka ita dake na noni** (во дворце морского дракона только три дня пробыл хотя), **chijō de wa sono aida ni** (на земле за это время), **hyakunen mo tatte shimatta no deshita** (сто лет целых прошло). 母親は、とうのむかしに死んでしまい、知っている人も、だれひとりいないのです。 **Hahaoya wa, tō no mukashi ni shinde shimai** (мать давным-давно умерла), **shitte iru hito mo** (знакомых людей тоже), **dare hitori inai no desu** (ни одного нет).

「もし。このへんに、浦島太郎という漁師の家はありませんか。」

「浦島太郎だって？そんな名前の人が百年も前におったが、ある日海へ漁に出たまま帰らなかったという話を、聞いたことがあるが。」

浦島太郎は、口もきけないほどおどろきました。

竜宮には、たった三日いただけなのに、地上ではそのあいだに、百年もたってしまったのでした。母親は、とうのむかしに死

んでしまい、知っている人も、だれひとりいないのです。

浦島太郎は悲しくて、さびしくてたまらなくなりました。 **Urashima Tarō wa kanashikute, sabishikute tamaranaku narimashita** (Урасима Таро печально и грустно невыносимо стало). また、とぼとぼと海べへもどってきて、すなの上にすわりこんでしまいました。 **Mata, tobo-tobo to** (снова, шатаясь) **umibe e modotte kite** (на морской берег вернувшись), **sunā no ue ni suwarikonde shimaimashita** (на песок уселся).

そして、小わきにかかえた玉手箱のことを思い出しました。 **Soshite, kowaki ni kakaeta** (затем о под мышкой носимой) **tamatebako no koto wo omoidashimashita** (драгоценной шкатулке вспомнил).

「わしには、もう、この玉手箱しかのこっていない……。」 **“Washi ni wa, mō, kono tamatebako shika nokotte inai** (у меня уже этой драгоценной шкатулки кроме /ничего/ не осталось)…”

浦島太郎は、おとひめさまに、開けてはいけないといわれたこともわすれて、玉手箱を開けてみたくなりました。 **Urashima Tarō wa,** (Урасима Таро) **otohime-sama ni akete wa ikenai to iwareta koto mo wasurete** (/что/ принцессой «открывать

нельзя» сказано было, забыв), **tamatebako wo akete mitaku narimashita** (драгоценную шкатулку открыть захотел).

 浦島太郎は悲しくて、さびしくてたまらなくなりました。また、とぼとぼと海べへもどってきて、すなの上にすわりこんでしまいました。

そして、小わきにかかえた玉手箱のことを思いだしました。

「わしには、もう、この玉手箱しかのこっていない……。」

浦島太郎は、おとひめさまに、開けてはいけないといわれたこともわすれて、玉手箱を開けてみたくなりました。

「なにが入っているのじゃろう。 “**Nani ga haitte iru no jarō** (что же там лежит; *jarō* = *darō*). ちよっとだけ、中をのぞいてみよう。” **Chotto dake** (немножко только), **naka wo nozoite miyō** (внутри загляну)”。

浦島太郎は、玉手箱のふたを少し開けてみました。 **Urashima Tarō wa, tamatebako no futa wo sukoshi akete mimashita** (Урасима Таро драгоценной шкатулки крышку немного приоткрыл). そのとたん……。 **Sono totan** (в тот момент)...

箱の中からまっ白いけむりが立ちのぼってきました。 **Hako no naka kara masshiroi kemuri ga tachinobotte kimashita** (из шкатулки совершенно белый дым поднялся).

そのけむりをあびた浦島太郎は、みるみるかみの毛がまっ白になり、しわだらけでこしの曲がった、よぼよぼのじいさまになってしまったということです。 **Sono kemuri wo abita Urashima Tarō wa** (этим дымом овеванный Урасима Таро), **miru-miru** (мгновенно = прямо на глазах) **kami no ke ga masshiro ni nari** (волосы совершенно белыми стали, и), **shiwa darake de** (морщинами покрытым) **koshi no magatta** (с поясницей согнутой = сгорбленным), **yobo-yobo no jī-sama ni natte shimatta** (дряхлым стариком стал) **to iu koto desu** (говорят).

「なにが入っているのじゃろう。ちょっとだけ、中をのぞいてみよう。」

浦島太郎は、玉手箱のふたを少し開けてみました。そのとたん……。

箱の中からまっ白いけむりが立ちのぼってきました。

そのけむりをあびた浦島太郎は、みるみるかみの毛がまっ白になり、しわだらけでこしの曲がった、よぼよぼのじいさまになってしまったということです。

こぞうさんの初夢

Kozō-san no hatsuyume

(Ученика первый сон /в новом году/)

むかし、金持ちの主人が正月に、家じゅうのこぞうさんを集めて、いいました。 **Mukashi** (в старину), **kanemochi no shujin ga** (богатый хозяин; *kanemochi* — богач) **shōgatsu ni** (в Новый год), **ie-jū no kozō-san wo atsumete** (со всего дома учеников собрав), **imashita** (сказал).

「初夢を見た者はいないか。 “**Hatsu yume wo mita** (первый сон видевшего) **mono wa inai ka** (человека нет ли = кто из вас уже видел первый сон)? 話してくれたら、夢ひとつを一分で買いうけるぞ。」 **Hanashite kuretara** (расскажет если), **yume hitotsu wo** (сон один) **ichi-bu de kaiukeru zo** (за один бу куплю; *бу* — монета достоинством в четверть рё; *zo* — восклицательная частица)”.

すると、**Suru to** (тогда),

「見ましたが、売るわけにはいきません。」と、いちばんわかいこぞうさんがいいました。 “**Mimashita ga** (/я/ видел, но), **uru wake ni wa iki-**

masen (продать не могу)” **to, ichiban wakai kozō-san ga imashita** (самый молодой ученик сказал).

「では二分だぞう。いや三分、五分……。」
“De wa ni-bu da zō (тогда два бу). **Iya sam-bu, go-bu** (нет, три бу, пять бу)…”

ところが二十両になっても売らないとい
 うので、主人はおこって、こぞうさんを島
 流しにしてみました。 **Tokoro ga nijū-ryō ni**
natte mo (однако двадцать рё стало когда даже = даже ког-
 да дошло до 20 рё; *rē* — старинная японская денежная
 единица) **uranai to iu node** (не продам, говорит поскольку),
shujin wa okotte (хозяин, рассердившись), **kozō-san wo**
shima-nagashi ni shite shimaimashita (ученика в ссылку
 отправил; *shima* — остров; *nagasu* — пускать по тече-
 нию; *shima-nagashi ni suru* — ссылать, отправлять на
 далекий остров).

 むかし、金持ちの主人が正月に、家じゅ
 うのこぞうさんを集めて、いいました。

「初夢を見た者はいないか。話してくれ
 たら、夢ひとつを一分で買いうけるぞ。」

すると、

「見ましたが、売るわけにはいきません。
 」と、いちばんわかいこぞうさんがいま
 しました。

「では二分だぞう。いや三分、五分……。」

ところが二十両になっても売()らないとい
うので、主人はおこって、こぞうさんを
島流しにしてみました。

こぞうさんが、風にふかれて流れ着いた
島は、赤おに、青おに、だんだらしまおに
などのいる、おにだらけの島でした。 **Kozō-**
san ga, kaze ni fukarete (ученик, ветром подгоняемый;
fuku — дуть) **nagaretsuita shima wa** (куда прибыл, остров),
aka-oni (красные черти), **ao-oni** (голубые черти), **dandara-**
shima-oni nado no iru (с разноцветными полосами черти
и другие где живут), **oni darake no shima deshita** (чертями
полный = весь в чертях остров был).

「うまそうなこぞうだな。」 “**Umasō na kozō**
da na (аппетитный ученик = юнец; *umai* — вкусный; *na* —
восклицательная частица)”.

たちまちこぞうさんは、舌なめずり
したおにたちにかこまれてしまいました
た。 **Tachimachi kozō-san wa** (моментально ученик), **shi-**
ta namezuri-shita oni-tachi ni kakomarete shimaimashita
(облизывающимися чертями окружен был; *shita* — язык;
shita namezuri suru — облизываться). **Soko de**
(тогда),

「食べてもいいけど、おにさんたち、ぼ
くの夢の話を聞いてからにしたほうがいい

よ。 “**Tabete mo ii kedo** (съесть /меня/ можете, но), **oni-san-tachi** (господа черти), **boku no yume no hanashi wo kiite kara ni shita hō ga ii yo** (о моем сне рассказ послушаете после того как, /это/ сделать лучше = но сначала послушайте мой рассказ). なにしろご主人に二十両でも売らなかった、とっておきの夢だからね。」 **Nani shiro** (что ни говори) **go-shujin ni nijū-ryō de mo uranakatta** (хозяину за двадцать рё даже не проданный), **totte oki no yume da kara ne** (отложенный про запас = бережно хранимый сон так как)”。

すると、おにたちは顔を見合わせました。 **Suru to, oni-tachi wa kao wo miawasemashita** (тогда черти переглянулись; *kao wo miawaseru* — *посмотреть друг на друга, переглянуться*)。

こぞうさんが、風にふかれて流れ着いた島は、赤おに、青おに、だんだらしまおになどのいる、おにだらけの島でした。

「うまそうなこぞうだな。」

たちまちこぞうさんは、舌なめずりしたおにたちにかこまれてしまいました。そこで、

「食べてもいいけど、おにさんたち、ぼくの夢の話を聞いてからにしたほうがいいよ。なにしろご主人に二十両でも売らなかった、とっておきの夢だからね。」

すると、おにたちは顔を見合わせました。

「そんないい夢なら聞いてやってもいい。」
“Sonna ii yume nara (такой хороший сон если) **kiite yatte mo ii** (послушать можно)”.

「でも、二十両でも売らなかったんだから、ただじゃいやだね。」 **“Demo** (однако), **nijū-ryō de mo uranakatta n da kara** (за двадцать рё даже не продал так как), **tada ja iya da ne** (просто так не хочу /рассказывать/; *tada* — *просто так, бесплатно, даром*)”.

そこでおにたちは、ガラガラと大きな車を引っぱってきました。 **Soko de oni-tachi wa** (тогда черти), **gara-gara to ōki na kuruma wo** (с грохотом большую повозку) **hippatte kimashita** (притащили).

「これならどうだ。 **“Kore nara** (это если) **dō da** (как? = это пойдет)? これは千両万両の車さ。 **Kore wa sen-ryō man-ryō no** (это бесценная = тысячи рё, десяти тысяч рё) **kuruma sa** (повозка). 鉄ぼうでひとつたたけば千里、ふたつたたけば万里すつとぶぞ。」 **Tetsubō de hitotsu tatakeba** (железной палкой один /раз/ ударить если) **sen-ri** (тысячу ри; *ri* (*кит. ли*) — *мера длины = 3,927 км*), **futatsu tatakeba** (дважды ударить если) **man-ri suttobu zo** (десять тысяч ри мгновенно пролетает)”.

「うーん、まだまだたりないなあ。」 **“Ūn** (не-е), **mada-mada tarinai nā** (все еще недостаточно; *tari-ri* — *быть достаточным, хватать*)”.

「そんないい夢なら聞いてやってもいい。」

「でも、二十両でも売らなかったんだから、ただじゃいやだね。」

そこでおにたちは、ガラガラと大きな車を引っぱってきました。

「これならどうだ。これは千両万両の車さ。鉄ぼうでひとつたたけば千里、ふたつたたけば万里すつとぶぞ。」

「うーん、まだまだたりないなあ。」

「じゃあ、はりをつけよう。“**Jā** (в таком случае), **hari wo tsukeyō** (иглу присоединим = добавим). どんな病気もなおるふしぎなはりだ。」 **Donna byōki mo naoru fushigi na hari da** (любую болезнь вылечивающая чудесная игла)”.

こぞうさんは、うんというかわりに、鉄のぼうでゴンと車をたたきました。 **Kozō-san wa** (ученик), **un to iu kawari ni** («да» сказать вместо того чтобы), **tetsu no bō de gon to** (железной палкой гулко) **kuruma wo tatakimashita** (по повозке ударил). あれあれとくやしがるおにたちをしり目に、車はトンガラトンガラとんでいきました。 **Are-are to** (смотрите! смотрите! /кричащих/) **kuyashigaru oni-tachi wo** (на раздосадованных чертей) **shiri me ni** (не обращая

внимания), **kuruma wa tongara-tongara tonde ikimashita** (повозка с грохотом унеслась). 着いたところは橋の上。 **Tsuita tokoro wa** (куда прибыл, место) **hashi no ue** (моста верх = он приземлился на мост). 見ると近くに人が出たり入ったりしている、大きな家がありました。 **Miru to** (посмотрел когда) **chikaku ni** (поблизости) **hito ga detari haittari shite iru** (/куда/ люди то выходят, то входят), **ōki na ie ga arimashita** (большой дом был = дом, из которого выходили и входили люди).

「どうかしたのですか？」 “**Dō-ka shita no desu ka** (что-то случилось, что ли)?”

「この家のむすめが、今にも死にそうなんじゃ。」 “**Kono ie no musume ga** (этого дома дочь), **ima ni mo shinisō na n ja** (вот-вот умрет = при смерти; *shinu* — умирать)”.

「じゃあ、はりをつけよう。どんな病気もなおるふしぎなはりだ。」

こぞうさんは、うんというかわりに、鉄のぼうでゴンと車をたたきました。あれあれとくやしがるおにたちをしり目に、車はトンガラトンガラとんでいきました。着いたところは橋の上。見ると近くに人が出たり入ったりしている、大きな家がありました。

「どうかしたのですか？」

「この家のむすめが、今にも死にそうなんじゃ。」

こぞうさんは家の中に入っていました。**Kozō-san wa ie no naka ni haitte ikimashita** (ученик в дом вошел).

「むすめさんの病氣、なおしてさしあげましょう。」と、おにからもらったはりで、むすめの体をちくりとさすと、むすめはたちまち元気になりました。**“Musume-san no byōki** (вашей дочери болезнь), **naoshite sashiagemashō** (вылечу)” **to, oni kara moratta hari de** (от чертей полученной иглой), **musume no karada wo chikuri to sasu to** (девушки тело уколол когда; *sasu* — уколоть, вонзить), **musume wa tachimachi genki ni narimashita** (девушка мгновенно здоровой стала). 家の人たちはびっくり。**Ie no hito-tachi wa bikkuri** (дома люди удивились).

「やれ、ありがたい。**“Yare (o!), arigatai** (благодарим). あなたはむすめの命のおん人です。**Anata wa musume no inochi no onjin desu** (ты дочери жизни благодетель = я обязан тебе жизнью дочери). いつまでも家にいてください。」**Itsu made mo ie ni ite kudasai** (сколько угодно в доме будь = оставайся”).

むすめの親から、下にもおかぬもてなしを受け、そのうえ、**Musume no oya kara** (от де-

вушки родителей), **shita ni mo okanu motenashi wo uke** (крайне вежливый прием получив), **sono ue** (кроме того),

「どうか家のむすこになってくだされ。」
と、たのまれてしまいました。 “**Dō-ka uchi no musuko ni natte kudasare** (пожалуйста, нашим сыном стань)” **to, tanomarete shimaimashita** (/его/ попросили).

こぞうさんは家の中に入っていました。
「むすめさんの病気、なおしてさしあげ
ましょう。」と、おにからもらったはりで、
むすめの体をちくりとさすと、むすめはた
ちまち元気になりました。家の人たちはび
っくり。

「やれ、ありがたい。あなたはむすめの
命のおん人です。いつまでも家にいてく
ださい。」

むすめの親から、下にもおかぬもてなし
を受け、そのうえ、

「どうか家のむすこになってくだされ。」
と、たのまれてしまいました。

ところが、まもなく川むこうの金持ちの
家でも、むすめが病気になったという、う
わさが聞こえてきました。 **Tokoro ga, ma mo naku** (однако вскоре) **kawa mukō no** (с противоположной

стороны реки) **kanemochi no ie de mo** (богача в доме тоже), **musume ga byōki ni natta** (дочь заболела) **to iu** (такие), **uwasa ga kikoete kimashita** (слухи слышны стали = дошли).

こぞうさんは、すぐに出かけました。**Kozō-san wa, sugu ni dekakemashita** (ученик сразу /туда/ отправился).

「わたしがむすめさんの病気をなおしてさしあげましょう。」と、これもおにのはりでちくり。**“Watashi ga musume-san no byōki wo naoshite sashiagemashō** (я вашей дочери болезнь вылечу)” **to, kore mo** (ее тоже) **oni no hari de chikuri** (чертовой иглой уколол). **むすめはすぐに元気になりました**。**Musume wa sugu ni genki ni narimashita** (девушка сразу здоровой стала).

「どうぞ、わが家にいつまでもいてください。**“Dōzo, wagaya ni itsu made mo ite kudasai** (пожалуйста, в нашем доме сколько угодно будь). いや、わが家のむすこになってください。」**Iya** (нет), **wagaya no musuko ni natte kudasai** (нашего дома = семьи сыном стань”).

ところが、まもなく川むこうの金持ちの家でも、むすめが病気になったという、うわさが聞こえてきました。

こぞうさんは、すぐに出かけました。

「わたしがむすめさんの病気をなおしてさしあげましょう。」と、これもおにのはりでちくり。むすめはすぐに元気になりました。

「どうぞ、わが家にいつまでもいてください。いや、わが家のむすこになってください。」

ここでもたのまれたので、こぞうさんは大弱りです。 **Koko de mo tanomareta node** (здесь тоже попросили поскольку), **kozō-san wa ōyowari desu** (ученик в трудном положении; *yowari* — *слабость, изнурение, трудное положение*).

そこで、こぞうさんはこういいました。 **Soko de, kozō-san wa kō imashita** (тогда ученик так сказал).

「半月に一度ずつ川をわたって、両ほうの家にいきましょう。」 “**Hantsuki ni** (в полмесяца = каждые полмесяца) **ichi do zutsu** (по одному разу; *zutsu* — *по сколько-то*) **kawa wo watatte** (реку переходя), **ryōhō no ie ni ikimashō** (в оба дома ходить буду)”.

「それはありがたいことじゃ。」 “**Sore wa arigatai koto ja** (за это спасибо)”.

そこは金持ちの両家のことです。 **Soko wa** (там) **kanemochi no ryōke no koto desu** (богатых обоих

домов дело = оба богатых дома). **こぞうさんのために、金のそり橋をつくって川にかけました。** **Kozō-san no tame ni** (для ученика), **kin no soribashi wo tsukutte** (золотой арочный мост соорудив; *sori* — изгиб, арка) **kawa ni kakemashita** (через реку перекинули; *kakeru* — вешать).

橋はお日さまの光を受けて、まるで虹のように光りかがやいたということです。 **Hashi wa o-hi-sama no hikari wo ukete** (мост солнца свет принимая), **maru de niji no yō ni** (совсем радуге подобно = как радуга) **hikari kagayaita** (сверкал; *hikaru* — сиять, светить; *kagayaku* — сверкать, блестеть) **to iu koto desu** (говорят).

ところで、こぞうさんの見た夢というのは、じつはこの橋の夢だったそうですよ。 **Tokoro de** (кстати), **kozō-san no mita yume to iu no wa** (учеником виденный сон), **jitsu wa** (на самом деле) **kono hashi no yume datta sō desu yo** (об этом мосте сон был, говорят).

ここでもたのまれたので、こぞうさんは大弱りです。

そこで、こぞうさんはこういいました。

「半月に一度ずつ川をわたって、両ほうの家にいきましょう。」

「それはありがたいことじゃ。」

そこは金持ちの両家のことです。こぞうさんのために、金のそり橋をつくって川にかけました。

橋はお日さまのひかりを受けて、まるで虹のように光りかがやいたということです。

ところで、こぞうさんの見た夢というのは、じつはこの橋の夢だったそうですよ。

たにし長者

Tanishi chōja*

(Богач-живородка)

むかし、あるところに、まずしいおひやくしょうのふうふがいました。 **Mukashi, aru to-koro ni** (в старину в некоем месте), **mazushii o-hyakushō no fūfu ga imashita** (бедная крестьянская пара жила; *hyakyshō* — крестьянин; *fūfu* — супруги, муж с женой). 子どもがいないので、どうか子どもをさずけてくださいと、毎日水神さまにいのっていました。 **Kodomo ga inai node** (детей не было по-скольку), **dō-ka kodomo wo sazukete kudasai to** (пожалуйста, ребенка даруй), **mainichi suijin-sama ni inotte imashita** (каждый день водному божеству молились).

「子どもなら、たとえ田んぼの中のかえるでも、たにしでもよいから、さずけてくだされ。」 “**Kodomo nara** (ребенок если), **tatoe tambo no naka no kaeru demo** (например, с поля лягушка даже), **tanishi demo** (живородка даже) **yoi kara** (хорошо так как =

* *Tanishi* — живородка, брюхоногий моллюск.

подойдет, поэтому), **sazukete kudasare** (даруй, пожалуйста)”).

すると、本当におなかがいなくなって、子どもが生まれました。 **Suru to** (тогда), **hontō ni** (в самом деле) **o-naka ga itaku natte** (живот заболел, и), **kodomo ga umaremashita** (ребенок родился).ところがその子というのが、一ぴきの小さなたにしだったのです。 **Tokoro ga** (однако) **sono ko to iu no ga** (тем ребенком называющийся = этот ребенок), **ippiki no chīsa na tanishi datta no desu** (маленькой живородкой был).

どんなにびっくりしたことか。 **Donna ni bikkuri-shita koto ka** (как же /они/ удивились)! それでも水神さまからさずかった子だからと、おわんに水を入れ、その中にたにしを入れて、神だなに上げて、大切に育てました。 **Sore demo** (тем не менее) **suijin-sama kara sazukatta ko da kara to** (водным божеством дарованный ребенок так как), **o-wan ni mizu wo ire** (в чашку воду налив; *ireru* — помещать, класть, наливать), **sono naka ni tanishi wo irete** (внутри нее живородку поместив), **kamidana ni agete** (на домашний алтарь подняв = поставив), **taisetsu ni sodatemashita** (бережно растили).

むかし、あるところに、まずしいおひゃくしょうのふうふがいました。子どもがい

ないので、どうか子どもをさずけてくださいと、毎日水神さまにいのっていました。

「子どもなら、たとえ田んぼの中のかえるでも、たにしでもよいから、さずけてください。」

すると、本当におなかがいなくなって、子どもが生まれました。ところがその子というのが、一ぴきの小さなたにしだったのです。

どんなにびっくりしたことか。それでも水神さまからさずかった子だからと、おわんに水を入れ、その中にたにしを入れて、神だなに上げて、大切に育てました。

そうして二十年がたちました。 **Sō shite** (таким образом) **nijū-nen ga tachimashita** (двадцать лет прошло). その間たにしの子は、食べ物は食べるが、ひとことも口をききません。 **Sono aida tanishi no ko wa** (тем временем живородка-ребенок), **tabemono wa taberu ga** (еду ест, но), **hitokoto mo kuchi wo kikimasen** (ни одного слова не говорит; *kuchi wo kiku* — говорить, сказать). そのうえ少しも大きくなりません。 **Sono ue** (кроме того) **sukoshi mo ōkiku narimasen** (нисколько большим не становится). おとうさんが、 **O-tō-san ga** (отец),

「子どもといつてもたにしはたにし。**“Kodomo to ittemo** (ребенком называется хотя) **tanishi wa tanishi** (живородка — это живородка). とともにかかともよんでくれん。 **Toto tomo kaka tomo yonde kuren** (ни папочкой, ни мамочкой не зовет). せつねえこった。」と、なげいていると、急にたにしが、**Setsunē kotta** (грустно до слез; *разговорная форма setsunai koto da*)” **to, nageite iru to** (горевали когда; *nageki — вздыхать, скорбеть*), **kyū ni tanishi ga** (вдруг живородка),

「おとう、そんじゃきょうは、おらがねんぐの米を運んでやる。」と、いいました。**“O-tō** (отец), **sonja** (в таком случае) **kyō wa** (сегодня), **ora ga nengu no kome wo hakonde yaru** (я для оброка рис повезу)” **to, imashita** (сказал).

おとうさんはびっくりしましたが、たにしのいうとおり、馬にねんぐの米をつみ、荷の上にそつとたにしを乗つけて、長者どののところへ、送りだしてやりました。**O-tō-san wa bikkuri-shimashita ga** (отец удивился, но), **tanishi no iu tōri** (живородкой сказанному согласно = как сказал живородка), **uma ni nengu no kome wo tsumi** (на лошадь для оброка рис погрузив; *tsumi — грузить*), **ni no ue ni** (поклажи на верх = на поклажу) **sotto tanishi wo nokkete** (легонько живородку посадив; *nokkeru = noseru — посадить, усадить*),

chōja-dono no tokoro e (к богачу), **okuridashite yari-mashita** (отправил).

そうして二十年がたちました。その間たにしの子は、食べ物は食べるが、ひとことも口をききません。そのうえ少しも大きくなりません。おとうさんが、

「子どもといってもたにしはたにし。とともかかともよんでくれん。せつねえこった。」と、なげいていると、急にたにしが、

「おとう、そんじゃきょうは、おらがねんぐの米を運んでやる。」と、いいました。

おとうさんはびっくりしましたが、たにしのいうとおり、馬にねんぐの米をつみ、荷の上にそっとたにしを乗付けて、長者どののところへ、送りだしてやりました。

長者どののところへ着きましたが、馬だけでだれもいないので、人びとがおどろいていると、**Chōja-dono no tokoro e tsukimashita ga** (к богачу прибыл, но), **uma dake de dare mo inai node** (лошади кроме никого нет поскольку), **hito-bito ga odorosite iru to** (люди удивились когда),

「おらはたにしむすこだ。 “**Ora wa tanishi musuko da** (я живородка-сын). こんな体で荷物を

おろすことができないで、もうしわけねえが、どうかおろしてくれ。」と、声がします。 **Konna karada de** (с таким телом) **nimotsu wo orosu koto ga dekinaide** (поклажу спустить не могу; *dekiru* — мочь), **mōshiwake nē ga** (простите уж, но), **dō-ka oroshite kure** (пожалуйста, спустите /сами/; *orosu* — спускать, выгружать, высаживать)” **to, koe ga shimasu** (голос раздался). みんながよく見ると、馬の荷の上に、ちょこんとたにしが乗っています。 **Minna ga yoku miru to** (все хорошо посмотрели когда), **uma no ni no ue ni** (на лошади на поклаже сверху), **chokon to tanishi ga notte imasu** (смирно живородка сидит; *noru* — садиться, ехать верхом). みんなは、たまげて、長者どのに知らせました。 **Minna wa, tamagete** (все изумились и), **chōja-dono ni shirasemashita** (богачу сообщили; *shiraseru* — сообщать, дать знать). 長者どのもたまげて、たにしむすこを家に上げてごちそうすることにしました。 **Chōja-dono mo tamagete** (богач тоже поразился), **tanishi-musuko wo ie ni agete** (мальчик-живородку в дом впустив; *ageru* — поднимать) **go-chisō-suru koto ni shimashita** (угостить решил; глагол в словарной форме + *koto ni suru* — решить что-либо сделать).

長者どののところへ着きましたが、馬だけでだれもいないので、人びとがおどろいていると、

「おらはたにしむすこだ。こんな体で荷物をおろすことができないで、もうしわけねえが、どうかおろしてくれ。」と、声がします。みんながよく見ると、馬の荷の上に、ちょこんとたにしが乗っています。みんなは、たまげて、長者どのに知らせました。長者どのもたまげて、たにしむすこを家に上げてごちそうすることにしました。

たにしはおわんのはしに乗りました。 **Tanishi wa** (живородка) **o-wan no** (чашки) **hashi ni norimashita** (на край сел). すると、ごはんやらしるやら、少しずつなくなっていくます。 **Suru to** (тогда), **go-han yara shiru yara** (и рис, и суп; *go-han* — *вареный рис, еда*), **sukoshi-zutsu** (понемножку) **nakunatte ikimasu** (исчезать стали). たにしは、食べ終わると、 **Tanishi wa, tabeowaru to** (живородка есть закончил когда; *вспомогательный глагол owaru присоединяется к masu-форме основного глагола и указывает на окончание действия*),

「ごちそうさまでやした。」と、ちゃんとあいさつをしました。 **“Go-chisō-sama deyashita** (за угощение спасибо; *deyashita = deshita*)” **to, chanto** (как следует) **aisatsu wo shimashita** (поблагодарил; *aisatsu wo*

suru — приветствовать, прощаться, благодарить). 長者どのはまたまたたまげて、自分のむすめを、たにしのよめにやるとやくそくしました。 **Chōja-dono wa mata-mata tamagete** (богач, вновь и вновь удивляясь), **jibun no musume wo** (свою дочь), **tanishi no yome ni yaru** (живородке в жены отдать) **to yakusoku shimashita** (пообещал).

長者どのはにはむすめがふたりいました。 **Chōja-dono ni wa musume ga futari imashita** (у богача дочерей две было). たにしむすこのことを話すと、上のむすめは、 **Tanishi musuko no koto wo hanasu to** (про юношу-живородку рассказал когда), **ue no musume wa** (старшая дочь; *ue* — *верх*),

「だれがたにしなにかに、よめにいくかね。」と、ぷりぷりおこりました。 “**Dare ga tanishi nanka ni** (кто живородке какому-то), **yome ni iku ka ne** (в жены пойдет)?” **to, puri-puri okorimashita** (пришла в ярость; *puri-puri okoru* — *сильно рассердиться*). 下のむすめは、 **Shita no musume wa** (младшая дочь; *shita* — *низ*),

「とつつあまがやくそくしたんなら、しかたねえ。 “**Tottsuama ga yakusoku-shita n nara** (ба-тюшка пообещал если; *tottsuama* = *tō-sama*), **shikata nē** (ничего не поделаешь). たにしのところへよめにいきます。」 **Tanishi no tokoro e yome ni ikimasu** (к живородке в жены пойду)”.

📖 たにしはおわんのはしに乘りました。すると、ごはんやらしるやら、少しずつなくなっていくます。たにしは、食べ終わると、「ごちそうさまでやした。」と、ちゃんとあいさつをしました。長者どのはまたまたたまげて、自分のむすめを、たにしのよめにやるとやくそくしました。

長者どのはむすめがふたりいました。たにしむすこのことを話すと、上のむすめは、

「だれがたにしなんかに、よめにいくかね。」と、ぷりぷりおこりました。下のむすめは、

「とつつあまがやくそくしたんなら、しかたねえ。たにしのところへよめにいきます。」

こうして長者どのは下のむすめは、たにしむすこのよめさんになりました。 **Kō shite chōja-dono no shita no musume wa** (таким образом богача младшая дочь), **tanishi-musuko no yome-san ni nari-mashita** (юноши-живородки женой стала). 気だてがよく、きりょうよしで、おまけにはたらき者なので、くらしも楽になり、おとうさんもおかあさんも、たにしも、しあわせにくら

すことができました。 **Kidate ga yoku** (характером хорошая), **kiryō yoshi de** (красивая) **omake ni** (вдобавок) **hatarakimono na node** (работающая поскольку), **kurashi mo raku ni nari** (жизнь тоже легкой стала), **o-tō-san mo o-kā-san mo** (и отец, и мать), **tanishi mo** (и живородка), **shiwase ni kurasu koto ga dekimashita** (счастливо жить смогли; глагол в словарной форме + *koto ga dekiru* — мочь, уметь что-либо делать).

そのうち、薬師さまのお祭りの日になりました。 **Sono uchi** (тем временем), **yakushi-sama no** (Будды исцеления) **o-matsuri no hi ni narimashita** (праздника день настал). よめさんは祭り見物をしようと、きれいな着物に着がえました。 **Yome-san wa matsuri kembutsu wo shiyō to** (жена, праздник посмотреть собираясь), **kirei na kimono ni kigaemashita** (в красивое кимоно переделась). その美しいことと云ったら花のようです。 **Sono utsukushii koto to ittara** (о той красоте сказать если = ее красоту описать если) **hana no yō desu** (цветку подобна). よめさんはたにしをおびのむすびめに入れて、出かけましたが、薬師さまのとりいのところまでくると、 **Yome-san wa tanishi wo obi no musubime ni irete** (жена, живородку пояса в узел поместив), **dekakemashita ga** (отправилась, но), **yakushi-sama no tori no tokoro made kuru to** (Будды исцеления к /храмовым/ воротам пришли когда),

 こうして長者どのの下のむすめは、たにしむすこのよめさんになりました。気だてがよく、きりょうよしで、おまけにはたらき者なので、くらしも楽になり、おとうさんもおかあさんも、たにしも、しあわせにくらすことができました。

そのうち、薬師さまのお祭りの日になりました。よめさんは祭り見物をしようと、きれいな着物に着がえました。その美しいことといったら花のようです。よめさんはたにしをおびのむすびめに入れて、出かけましたが、薬師さまのとりいのところまでくると、

「願かけすることがあるから、おまえさまは、ここで待っていてくたせや。」と、たにしを田んぼのふちにおいて、”**Gankake suru koto ga aru kara** (обет дать нужно, поэтому; *gan wo kakeru* — возносить молитву, давать обет), **o-mae-sama wa** (ты), **koko de matte ite kudaseya** (здесь подожди, пожалуйста)” **to, tanishi wo tambo no fuchi ni oite** (живородку поля на край положила),

「からすにつままれんようにな。」といって、願かけにいきました。“**Karasu ni tsumamaren yō ni na** (воронами не схваченным быть чтобы =

пусть вороны тебя не склюют; *tsumami* — *брать пальцами*)” **to itte** (сказав), **gankake ni ikimashita** (обет давать пошла).

ところが、よめさんがもどってくると、たにしのむこさんが見えません。Tokoro ga (однако), **yome-san ga modotte kuru to** (жена вернулась когда), **tanishi no muko-san ga miemasen** (живородки-мужа не видно; *mieru* — *виднеться, быть видимым*). おどろいて田の中に入ってさがしました。Odoroite (удивившись) **ta no naka ni haitte sagashimashita** (на поле зашла и искала). 田にはたくさんたにしがいたので、ひとつひとつ拾ってみました。むこさんではありません。Ta ni wa takusan **tanishi ga ita node** (в поле много живородок было поскольку), **hitotsu-hitotsu hirotte mimashita ga** (по одному подбирая, смотрела, но), **muko-san de wa arimasen** (мужем не являются = /они/ не муж). そのうちに、田んぼのどろで美しい着物がよごれ、顔も手もどろだらけになってしまいました。Sono uchi ni (тем временем), **tambo no doro de** (от полевой грязи) **ut-sukusii kimono ga yogore** (красивое кимоно испачкалось; *yogoreru* — *пачкаться*), **kao mo te mo doro darake ni natte shimaimashita** (грязью покрытыми = все в грязи стали). それでもむこさんは見つかりません。Sore demo (несмотря на это) **muko-san wa mitsukarimasen** (муж не нашелся).

「願かけすることがあるから、おまえさまは、ここで待っていてくださいや。」と、たにしを田んぼのふちにおいて、

「からすにつままれんようにな。」といつて、願かけにいきました。

ところが、よめさんがもどってくると、たにしのむこさんが見えません。おどろいて田の中に入ってさがしました。田にはたくさんたにしがいたので、ひとつひとつ拾ってみました、むこさんではありません。そのうちに、田んぼのどろで美しい着物がよごれ、顔も手もどろだらけになってしまいました。それでもむこさんは見つかりません。

悲しくて、いっそのこと田の深いどろにうまって死んでしまおうとしました。 **Kanashikute** (в печали), **isso no koto** (скорее бы) **ta no fukai doro ni umatte** (поля в глубокой грязи зарытой будучи; *umaru* — *быть зарытым*) **shinde shimaō to shimashita** (умереть собралась). すると、**Suru to** (тогда), 「これ、なにをする。」と、止めた者がいます。 **“Kore (это), nani wo suru (что делаешь)?” to, tometa mono ga imasu** (остановивший /ее/ человек есть = кто-то остановил). ふりむいてみると、り

っぱな若者が、**Furimuite miru to** (оглянулась когда), **rippa na wakamono ga** (великолепный молодой человек),

「おまえのむこは、ここにいるわしじゃ。」
といて、にっこりわらって立っていました。
“**O-mae no muko wa** (твой муж), **koko ni iru** (здесь находящийся) **washi ja** (я = это я)” **to itte** (сказав), **nikkori waratte** (приветливо улыбаясь; *warau* — смеяться, улыбаться) **tatte imashita** (стоял).

「おまえが薬師さまに願かけしてくれたので、やっと人間のすがたになることができた。」
“**O-mae ga yakushi-sama ni gankake-shite kureta node** (ты Будде исцеления обет дала поскольку), **yatto ningen no sugata ni naru koto ga dekita** (/я/ наконец-то человеческий облик принять смог)”.

ふたりは、だき合ってよろこびました。
Futari wa (двое = они), **dakiatte** (обнявшись; *daku* — обнимать) **yorokobimashita** (радовались). おとうさんとおかあさんも、大よろこびです。
O-tō-san to o-kā-san mo, ōyorokobi desu (и отец, и мать очень рады).
やがて村いちばんの長者となり、“たにし長者”とよばれるようになったということです。
Yagate mura ichiban no chōja to nari (вскоре в деревне первым богачом став), “**tanishi chōja** (живородка-богач)” **to yobareru yō ni natta to iu koto desu** (зваться стал, говорят).

悲しくて、いっそのこと田の深いどろにうまって死んでしまおうとしました。すると、

「これ、なにをする。」と、止めた者がいます。ふりむいてみると、りっぱな若者が、

「おまえのむこは、ここにいるわしじゃ。」
といて、にっこりわらって立っていました。

「おまえが薬師さまに願かけしてくれたので、やっと人間のすがたになることができた。」

ふたりは、だき合ってよろこびました。おとうさんとおかあさんも、大よろこびです。やがて村いちばんの長者となり、“たにし長者”とよばれるようになったということです。

鉢かつぎひめ

Hachi-katsugi hime*

(Девушка с горшком на голове)

むかし、ある国に、それは美しいひめ
ぎみがいました。 **Mukashi, aru kuni ni** (в старину
в одной провинции; *kuni* — страна, провинция), **sore wa**
utsukushii hime-gimi ga imashita (очень красивая девуш-
ка жила; *imi* — /зд./ уважительный суффикс). ところが、ある時、母ぎみが重い病気でねついて
しまいました。 **Tokoro ga, aru toki** (однако однажды;
toki — время), **haha-gimi ga** (матушка) **omoi byōki de** (из-
за тяжелой болезни) **netsuite shimaimashita** (слегла).

母ぎみは、ひめをそばへよんで、 **Haha-**
gimi wa, hime wo soba e yonde (матушка, девушку к себе
позвав; *soba* — сторона),

「わたしももっと長生きして、あなた
のおとなになったところを見たかったの
に。 “**Watashi mo motto nagaiki-shite** (я тоже, более
долгую жизнь прожив; *nagai* — длинный, долгий; *ikiru* —

* *Hachi* — миска, горшок; *katsugu* — нести на плечах.

жить), **anata no otona ni natta tokoro wo mitakatta noni** (тебя взрослой ставшей увидеть хотела бы). ああ、あなたのゆくすえが、心配でなりません。」と
 いうて、ひめの手をとって、ぽろぽろと大きななみだをこぼしました。Ā (ax), **anata no yukusue ga** (твое будущее), **shimpai de narimasen** (/меня/ беспокоит, сил нет)” **to itte** (сказав), **hime no te wo totte** (девушки руку взяв), **poro-poro to ōki na namida wo koboshimashita** (ручьем большие слезы пролила). それから、なにを思ったのか、そばにあったうるしぬりの木の鉢を持ちあげて、ひめの頭にかぶせました。 **Sore kara** (после этого), **nani wo omotta no ka** (что только думала?), **soba ni atta** (рядом находившийся) **urushinuri no ki no hachi wo** (лакированный деревянный горшок) **mochiagete** (подняла и), **hime no atama ni kabusemashita** (девушке на голову надела). ひめがびっくりしていると、母ぎみは安心したように、 **Hime ga bikkuri-shite iru to** (девушка удивилась когда), **haha-gimi wa anshin shita yō ni** (матушка, успокоившись будто; *anshin-suru* — успокоиться),

「これはみんな、観音さまのおいつけなのです。」と
 いうて、そのまま息をひきとりました。 “**Kore wa minna** (это все), **Kannon-sama no o-itsuke na no desu** (богини Каннон наказ)” **to itte** (сказав), **sono mama** (как есть = в тот же миг) **iki wo hikitorimashita** (дух испустила).

 むかし、ある国に、それは美しいひめぎみがいました。ところが、ある時、母ぎみが重い病気でねついてしまいました。

母ぎみは、ひめをそばへよんで、

「わたしももっと長生きして、あなたのおとなになったところを見たかったのに。ああ、あなたのゆくすえが、心配でなりません。」といって、ひめの手をとって、ぽろぽろと大きななみだをこぼしました。それから、なにを思ったのか、そばにあったうるしぬりの木の鉢を持ちあげて、ひめの頭にかぶせました。ひめがびっくりしていると、母ぎみは安心したように、

「これはみんな、観音さまのおいつけなのです。」といって、そのまま息をひきとりました。

「おかあさま……。 “O-kā-sama (мама). おかあさま……。」 O-kā-sama (мама)”。

ひめは、いつまでも母ぎみにすがって、なきつづけました。 **Hime wa, itsu made mo** (девушка бесконечно = долго) **haha-gimi ni sugatte** (за матушку цепляясь), **nakitsuzukemashita** (плакать продолжала)。

やがて、ひめは、頭の上の鉢をとろうとしましたが、とれません。 **Yagate, hime wa** (вско-

ре девушка), **atama no ue no hachi wo torō to shimashita ga** (с головы горшок снять попыталась, но), **toremasen** (снять не смогла). 父ぎみも、**Chichi-gimi mo** (отец тоже),

「こんなみっともないもの、とってしまいなさい。」と、とろうとしましたが、まるで、頭にくいついたように、とれません。 “**Konna mittomonai mono** (такую безобразную вещь), **totte shimai-nasai** (сними, пожалуйста; *nasai* — форма повелительного наклонения глагола *nasaru*)” **to, torō to shimashita ga** (снять попытался, но), **maru de, atama ni kuitsuita yō ni** (в самом деле к голове прицепилась как будто; *kuitsuku* — *вцепляться*), **toremasen** (снять не может).

「ああ、なんというひどいことに、なってしまったのだろう。」 “**Ā, nan to iu hidoi koto ni, natte shimatta no darō** (ах, до чего же ужасным делом стало, по-видимому)”.

ひめも父ぎみも悲しくなりました。 **Hime mo chichi-gimi mo kanashiku narimashita** (и девушка, и отец тоже печальными стали). 世間の人たちも、ひめのことを、**Seken no hito-tachi mo** (света люди = общество; *seken* — *люди, народ, свет*), **hime no koto wo** (девушку),

「鉢かつぎ、鉢かつぎ。」とって、わらいものにします。 “**Hachi-katsugi** (горшок-наголове = горшок на плечах несущая), **hachi-katsugi** (гор-

шок-на-голове)” **to itte** (говоря), **waraimono ni suru no desu** (посмешищем сделали).

「おかあさま……。おかあさま……。」
ひめは、いつまでも母ぎみにすがって、
なきつづけました。

やがて、ひめは、頭の上の鉢をとろうと
しましたが、とれません。父ぎみも、

「こんなみっともないもの、とってしま
いなさい。」と、とろうとしましたが、
まるで、頭にくいついたように、とれま
せん。

「ああ、なんというひどいことに、なって
しまったのだろう。」

ひめも父ぎみも悲しくなりました。世間
の人たちも、ひめのことを、

「鉢かつぎ、鉢かつぎ。」といって、わら
いものにしますのです。

そのうち、父ぎみのところに、新しい
おくがたがきました。 **Sono uchi** (тем временем),
chichi-gimi no tokoro ni (к отцу), **atarashii okugata ga**
kimashita (новая супруга пришла). この新しい母ぎ
みは、ひめが鉢をかぶったままなのを見ると、
Kono atarashii haha-gimi wa (эта новая мать), **hime**

ga hachi wo kabutta mama na no wo miru to (то, что на девушке горшок /все время/ надет, увидела когда),

「まあ、なんて気味の悪い。」とって、いやがります。 “**Mā** (ах), **nante kimi no warui** (как противно; *kimi ga warui* — неприятный, отвратительный)” **to itte, iyagarimasu** (сказав, невзлюбила /ее/).

「そんな鉢かつぎなど、もうひめではない。」とって、いろいろな仕事をいいつけて、はたらかせます。 “**Sonna hachi-katsugi nado** (такая, с горшком на голове), **mō hime de wa nai** (уже не девушка = не госпожа)” **to itte** (говоря), **iro-iro na shigoto wo itsukete** (разную работу /делать/ приказывая), **hatara-kasemasu** (работать заставляла). 着物もきたないものを着せ、食べるものも、まずいものばかりです。 **Kimono mo** (и кимоно) **kitanai mono wo kise** (грязное надеть заставила), **taberu mono mo** (и еда; *taberu* — есть; *mono* — вещь), **mazui mono bakari desu** (невкусные вещи только). ひめが、母ぎみのおはかへって、ないているのを見つけると、 **Hime ga, haha-gimi no o-haka e itte** (девушка, на матери могилу приходя), **naite iru no wo** (то, что плачет) **mitsukeru to** (/мачеха/ заметила когда),

「おまえは、わたしをのろいころすつもりかえ。 “**O-mae wa, watashi wo noroikorusu tsumori kae** (ты меня извести задумала; *norou* — проклинать; *korosu* — убивать)? おまえなんか、出ておいき。」

とって、追いだしてしまいました。 **O-mae nanka** (ты такая), **dete o-iki** (уходи; *deru* — *выходить*)” **to itte, oidashite shimaimashita** (сказав, /девушку/ выгнала).

そのうち、父ぎみのところに、新しいおくがたがきました。この新しい母ぎみは、ひめが鉢をかぶったままなのを見ると、

「まあ、なんて気味の悪い。」とって、いやがります。

「そんな鉢かつぎなど、もうひめではない。」とって、いろいろな仕事をいにつけて、はたらかせます。着物もきたないものを着せ、食べるものも、まずいものばかりです。ひめが、母ぎみのおはかへって、ないているのを見つけると、

「おまえは、わたしをのろいころすつもりかえ。おまえなんか、出ておいき。」とって、追いだしてしまいました。

ひめは、とぼとぼと歩いていきました。 **Hime wa, tobo-tobo to aruite ikimashita** (девушка, шатаясь, пошла). **いくところもなく、これから、どうして生きていけばいいのでしょうか。** **Iku tokoro mo naku** (/куда/ идти места даже нет), **kore kara** (теперь), **dō shite ikite ikeba ii no deshō** (как /мне/ жить

следует; конструкция «словарная форма -ba/-tara + ii» — хорошо бы что-то сделать, лучше сделать). こうして、ずっと頭に重い鉢をかぶったまま、さまよいつづけるのでしょうか。 **Kō shite** (таким образом), **zutto** (все время) **atama ni omoi hachi wo kabutta mama** (на голове с тяжелым горшком надетым), **samayoit-suzukeru no deshō ka** (бродить продолжу неужели; *samayo-i* — бродить, скитаться)?

ひめは心細く、悲しくて、なきながら歩いていきました。 **Hime wa kokoro-bosoku** (девushка одиноко), **kanashikute** (печально), **naki-nagara** (плача) **aruite ikimashita** (шла). 通る人、出会う人がみな、 **Tōru hito** (проходящие люди), **deau hito ga mina** (встречающиеся люди все),

「なんだ、あのかっこうは。 “**Nanda** (что же), **ano kakkō wa** (это за вид такой)? 鉢をかついだ化け物じゃ。」といて、ばかにします。 **Hachi wo katsuida** (горшок несущее) **bakemono ja** (чудовище)” **to itte, baka ni shimasu** (говоря, насмехались; *baka* — дурак; *baka ni suru* — дурачить, насмеяться, издеваться).

「や—い鉢かつぎ。」 “**Yāi hachi-katsugi** (эй, горшок-на-голове)”.

子どもたちは、石を投げていじめます。 **Kodomo-tachi wa, ishi wo nagete ijimemasu** (дети, камни бросая, издеваются; *nageru* — бросать, кидать; *ijimeru* — издеваться).

 ひめは、とぼとぼと歩いていきました。いくところもなく、これから、どうして生きていけばいいのでしょうか。こうして、ずっと頭に重い鉢をかぶったまま、さまよいつづけるのでしょうか。

ひめは心細く、悲しくて、なきながら歩いていきました。通る人、出会う人がみな、

「なんだ、あのかっこうは。鉢をかついだ化け物じゃ。」といって、ばかにします。

「やーい鉢かつぎ。」

子どもたちは、石を投げていじめます。

「ああ、おかあさま。 “*Āa, o-kā-sama* (あ, мама). もうこれいじょう生きていくのがつらいのです。 *Mō kore ijō ikite iku no ga tsurai no desu* (уже больше сверх этого жить тяжело; *ijō* — *свыше, сверх, более*). おかあさまのところへつれていってくださいませ。」 *O-kā-sama no tokoro e tsurete itte kudasaimase* (к маме = к себе проводи, пожалуйста = возьми меня к себе)”。

そういって、ひめは、つめたい川の中へ身を投げました。 *Sō itte, hime wa* (так сказав, девушка), *tsumetai kawa no naka e mi wo nagemashita* (в холодную реку тело бросила = бросилась)。

ところが、どうしたことでしょう。

Tokoro ga (однако), **dō shita koto deshō** (что за дело = что такое)? ひめの体は、頭にかぶった鉢のおかげで、川の中へは、しずみませんでした。

Hime no karada wa (девушки тело), **atama ni kabutta hachi no okage de** (на голове надетому горшку благодаря), **kawa no naka e wa, shizumimasen deshita** (в реку не погрузилось; *shizumu* — погружаться, тонуть). 死ぬこともできないのです。 **Shinu koto mo dekinai no desu** (умереть тоже не может). ばかりばかりと水にういて、川を流されていきました。 **Bokari-bokari to mizu ni uite** (качаясь, в воде плывя), **kawa wo nagasarete ikimashita** (по реке уносила; *nagasareru* — быть унесенным течением).

川のほとりを、ちょうどおとのさまが通りかかりました。 **Kawa no hotori wo** (реки вблизи), **chōdo o-tono-sama ga** (как раз вельможа) **tōrikakarimashita** (проходил). 大きな鉢が流れてくるので、ふしぎに思って、家来に拾いあげさせると、おどろいたことに、わかいむすめではありませんか。 **Ōki na hachi ga nagarete kuru node** (большой горшок подплывал поскольку), **fushigi ni omotte** (удивившись; *fushigi* — странный, удивительный; *otou* — думать), **kerai ni hiroiagesasete** (слугам подобрать приказал когда), **odoroita koto ni** (к /его/ удивлению), **wakai musume de wa arimasen ka** (не молодая ли /это/ девушка)?

「ああ、おかあさま。もうこれいじょう生きていくのがつらいのです。おかあさまのところへつれていってくださいませ。」そうって、ひめは、つめたい川の中へ身を投げました。

ところが、どうしたことでしょう。ひめの体は、頭にかぶった鉢のおかげで、川の中へは、しずみませんでした。死ぬこともできないのです。ばかりばかりと水にういて、川を流されていきました。

川のほとりを、ちょうどおとのさまが通りかかりました。大きな鉢が流れてくるので、ふしぎに思って、家来に拾いあげさせてみると、おどろいたことに、わかいむすめではありませんか。

おとのさまは、むすめにわけをたずねましたが、むすめは口をつぐんで答えずに、ただなみだを流すばかりです。 **O-tono-sama wa, musume ni wake wo tazunemashita ga** (вельможа у девушки причину спросил, но), **musume wa kuchi wo tsugunde** (девушка, умолкнув; *kuchi wo tsugumu* — *умолкнуть, замолчать*), **kotaezu ni** (не отвечая), **tada namida wo nagasu bakari desu** (просто слезы проливает только). おとのさまは、あわれに思って、むすめをや

しきへつれていき、はたらかせてやりました。**O-tono-sama wa, aware ni omotte** (вельможа, пожалев; *aware* — *сострадание, жалость, печаль*), **musume wo yashiki e tsurete iki** (девушку в особняк с собой взяв), **hatarakasete yarimashita** (работу дал).

おとのさまには四人のむすこがあつて、上の三人は、もうみんなきれいなおよめさんをもらっていましたが、四番めのすえのわかぎみだけは、まだおよめさんがありません。**O-tono-sama ni wa yonin no musuko ga atte** (у вельможи четыре сына было), **ue no sannin wa** (старшие трое), **mō minna kirei na o-yome-san wo moratte imashita ga** (уже все красивых жен взяли, но), **yombam-me no sue no waka-gimi dake wa** (у четвертого младшего молодого господина только), **mada o-yome-san ga arimasen** (пока еще жены нет).

あるばんのこと、ひめは、ひとはりの琴を見つけました。**Aru ban no koto, hime wa** (однажды вечером девушка), **hitohari no** (одно; *hari* — *счетное слово для всего, что натягивается*) **koto wo mitsukemashita** (кото обнаружила; *koto* — *японский струнный музыкальный инструмент*). ひめは琴に近より、そっとひきはじめました。**Hime wa koto ni chikayori** (девушка, к кото приблизившись), **sotto hikihajime-mashita** (тихонько играть начала; *hiku* — *играть на музыкальном (струнном или клавишном) инструменте*).

むかしのなつかしい日びが、ひめの心によみがえってきて、ひめはむちゅうでひきつづけました。 **Mukashi no natsukashii hibi ga** (прошлые дорогие сердцу дни), **hime no kokoro ni yomigaette kite** (в девичьем сердце воскресли, и; *yomigaeru* — оживать, воскресать), **hime wa muchū de hikitsuzukemashita** (девушка самозабвенно играть продолжала).

おとのさまは、むすめにわけをたずねましたが、むすめは口をつぐんで答えずに、ただなみだを流すばかりです。おとのさまは、あわれに思って、むすめをやしきへつれていき、はたらかせてやりました。

おとのさまには四人のむすこがあつて、上の三人は、もうみんなきれいなおよめさんをもらっていましたが、四番めのすえのわかぎみだけは、まだおよめさんがありません。

あるばんのこと、ひめは、ひとはりの琴を見つけました。ひめは琴に近より、そつとひきはじめました。むかしの懐かしい日びが、ひめの心によみがえってきて、ひめはむちゅうでひきつづけました。

その時、すえのわかぎみが、近くにいて、その琴の音を聞きました。 **Sono toki** (в это

время), **sue no waka-gimi ga** (младший молодой господин), **chikaku ni ite** (рядом будучи), **sono koto no ne wo kikimashita** (того кото звуки услышал). ひめのひく琴の音は、わかぎみの心をうちました。 **Hime no hiku koto no ne wa** (девушки игры на кото звуки), **waka-gimi no kokoro wo uchimashita** (молодого господина сердце поразили; *utsu* — бить).

「こんな美しい琴の音色を、わたしはまだ、聞いたことがない。 “**Konna utsukushii koto no neiro wo** (такой красивый кото тембр), **watashi wa mada, kiita koto ga nai** (я еще не слышал). そなたの身の上を、ぜひ、聞かせてはくれまいか。」 **Sonata no mi no ue wo** (о твоей судьбе), **zehi, kikasete wa kuremai ka** (обязательно не расскажешь ли = непременно Расскажи)”.

そうたずねても、ひめは悲しそうにだまっているだけでした。 **Sō tazunetemo** (так спросил хотя), **hime wa kanashisō ni damatte iru dake deshita** (девушка печально молчала только).

わかぎみは、鉢かつぎがすきになりました。 **Waka-gimi wa, hachi-katsugi ga suki ni narimashita** (молодой господин /девушку/ с горшком на голове любил).

ある日、父ぎみと母ぎみのところへ行って、 **Aru hi, chichi-gimi to haha-gimi no tokoro e itte** (однажды к отцу и матери пойдя),

「あの鉢かつぎのむすめを、よめにもらいたいです。」と、いいました。“**Ano hachikatsugi no musume wo, yome ni moraitai no desu** (ту с горшком на голове девушку в жены взять хочу)” **to, imashita** (сказал). 父ぎみも母ぎみも、**Chichi-gimi mo hahagimi mo** (и отец, и мать),

「なにをいう。“**Nani wo iu** (что говоришь)? あのような者をよめにする事など、ぜったいにゆるさぬ！」 **Ano yō na mono wo yome ni suru koto nado** (такую женой сделать чтобы), **zettai ni yurusanu** (ни за что не разрешим; *yurusu* — разрешать, прощать; *yurusanu* — устаревшая отрицательная форма = *yurusanai*)!”

 その時、すえのわかぎみが、近くにいて、その琴の音を聞きました。ひめの引く琴の音は、わかぎみの心をうちました。

「こんな美しい琴の音色を、わたしはまだ、聞いたことがない。そなたの身の上を、ぜひ、聞かせてはくれまいか。」

そうたずねても、ひめは悲しそうにだまっているだけでした。

わかぎみは、鉢かつぎがすきになりました。

ある日、父ぎみと母ぎみのところへ行って、

「あの鉢かつぎのむすめを、よめにもらいたいのです。」と、いいました。父ぎみも母ぎみも、

「なにをいう。あのような者をよめにする事など、ぜったいにゆるさぬ！」

しかし、わかぎみの気持ちはかわりません。 **Shikashi, waka-gimi no kimochi wa kawarimasen** (однако молодого господина настроение = решение не меняется).

わかぎみの気持ちをかえさせるために、母ぎみは、上の三人のお兄さんたちと、およめ合わせをすることを考えつきました。 **Waka-gimi no kimochi wo kaesaseru tame ni** (молодого господина решение изменить заставить что-бы), **haha-gimi wa, ue no sannin no o-ni-san-tachi to** (мать со старшими тремя братьями), **o-yome-awase wo suru koto wo kangaetsukimashita** (невеста смотреть сделать задумали; *kangaetsuku* — придумать).ほかのおよめさんたちと、すがたかたち、うたよみや琴などをきょうそうさせるのです。 **Hoka no o-yome-san-tachi to** (с другими невестами), **sugata katachi** (внешностью; *sugata* — фигура, облик; *katachi* — форма, вид), **uta-yomi ya koto nado wo** (в песен чтении, /игре на/ кото и т. д.) **kyōsō-saseru no desu** (сопоставлять заставить).

そうすれば、はずかしくなって、わかぎみもあきらめるだろうと思ったのです。Sō sureba (так если сделать), hazukashiku natte (застыдившись; hazukashii — стыдно), waka-gimi mo akirameru darō (молодой господин тоже откажется, наверное) to omotta no desu (думали).

「こまった……。 “Komatta (беда; komaru — быть в затруднительном положении)... だが、わたしの気持ちはかわらない。」 Da ga (однако), watashi no kimochi wa kawaranai (мое решение не изменится)”.

わかぎみが、ひめにおよめ合わせのことを話すと、Waka-gimi ga, hime ni o-yome-awase no koto wo hanasu to (молодой господин девушке о невесте рассказал когда),

「それも、わたしがここにいるせいです。」と、ひめはやしきを出ていこうとしました。“Sore mo (это тоже), watashi ga koko ni iru sei desu (из-за того, что я здесь нахожусь; sei — из-за того что)” to, hime wa yashiki wo dete ikō to shimashita (девушка особняк покинуть попыталась).

しかし、わかぎみの気持ちはかわりません。

わかぎみの気持ちをかえさせるために、母ぎみは、上の三人のお兄さんたちと、およめ合わせをすることを考えつきました。

ほかのおよめさんたちと、すがたかたち、うたよみや琴などをきょうそうさせるのです。そうすれば、はずかしくなって、わかぎみもあきらめるだろうと思ったのです。

「こまった……。だが、わたしの気持ちにはかわらない。」

わかぎみが、ひめにおよめ合わせのことを話すと、

「それも、わたしがここにいるせいです。」と、ひめはやしきを出ていこうとしました。

「それなら、わしもそなたといっしょに出ていこう。」 **“Sore nara (раз так), washi mo sonata to issho ni dete ikō** (я тоже с тобой вместе уйду)”。

わかぎみはそういって、ある夜、ふたりはいっしょにやしきを出ました。 **Waka-gimi wa sō itte** (молодой господин так сказал, и), **aru yo** (одной ночью), **futari wa issho ni yashiki wo demashita** (двое вместе из особняка ушли)。

道のとちゅうで、観音さまのお堂がありました。 **Michi no tochū de** (по пути), **Kannon-sama no o-dō ga arimashita** (богини Каннон храм был)。ふたりは、観音さまに手を合わせておがみました。 **Futari wa, Kannon-sama ni** (они богине Каннон) **te wo awasete** (руки соединив) **ogamimashita** (поклонились)。

「どうか、わたしたちをお守りください。」

“**Dō-ka, watashi-tachi wo o-mamori kudasai** (пожалуйста, нас защити)”.

すると、そのとたん、ひめの頭の鉢がぱっくりとわれて落ち、中からばらばらとこぼれ落ちたのは、金、銀、宝石でした。 **Suru to, sono totan** (тогда в этот момент), **hime no atama no hachi ga** (на девушкиной голове горшок) **pak-kuri to warete ochi** (разом разбившись, упал, и), **naka kara** (изнутри) **bara-bara to koboreochita no wa** (врассыпную посыпавшиеся; *koboreru* — *просыпаться, проливаться*), **kin, gin, hōseki deshita** (золото, серебро, драгоценные камни). おどろくひめの顔を見て、わかぎみはまた、夢かとおどろきました。 **Odoroku hime no kao wo mite** (удивленной девушки лицо увидев), **wakagimi wa mata** (молодой господин снова), **yume ka** (/уж не/ сон ли?) **to odorokimashita** (удивился). なんという美しさ。 **Nan to iu utsukushisa** (какая красота)! 都じゅうでも、このように美しい人はいないでしょう。 **Miyako-jū de mo** (в столице всей даже), **kono yō ni utsukushii hito wa inai deshō** (такой красавицы нет, наверное).

「それなら、わしもそなたといっしょに出ていこう。」

わかぎみはそういつて、ある夜、ふたりはいっしょにやしきを出ました。

道のとちゅうで、観音さまのお堂がありました。ふたりは、観音さまに手を合わせておがみました。

「どうか、わたしたちをお守りください。」

すると、そのとたん、ひめの頭の鉢がぱっくりとわれて落ち、中からばらばらとこぼれ落ちたのは、金、銀、宝石でした。おどろくひめの顔を見て、わかぎみはまた、夢かとおどろきました。なんという美しさ。都じゅうでも、このように美しい人はいないでしょう。

ふたりはまた、観音さまに手を合わせました。 **Futari wa mata** (двое снова), **Kannon-sama ni te wo awasemashita** (перед богиней Каннон руки сложили). もう、およめ合わせをこわがることはありません。 **Mō, o-yome-awase wo kowagaru koto mo arimasen** (больше невест смотря бояться нечего; *kowagaru* — бояться).

さて、いよいよ、およめ合わせの日がやってきました。 **Sate, iyo-iyo** (итак наконец), **o-yome-awase no hi ga yatte kimashita** (невест смотря день пришел).

みんなは、あの鉢かつぎがどんなすがたでやってくるのかと、待っていました。

た。Minna wa (все), ano hachi-katsugi ga donna sugata de (та, с горшком на голове, в каком виде) yatte kuru no ka to (появится), matte imashita (ждали).

すると、そこへ入ってきたのは、気高く美しいおひめさまでした。Suru to, soko e haitte kita no wa (тогда туда вошедшая), kedakaku utsukushii o-hime-sama deshita (благородная и красивая девушка была; *kedakai* — благородный, достойный).

そして、うたよみも、琴も、とてもすばらしく、父ぎみと母ぎみにも、たいへん気に入られました。Soshite (затем), uta-yomi mo, koto mo (и стихов чтение, и /игра на/ кото), totemo subarashiku (превосходные), chichi-gimi to haha-gimi ni mo, taihen ki ni iraremashita (отцу и матери тоже очень понравились).

こうして、鉢かつぎひめは、わかぎみのおくがたとなり、しあわせにくらしました。Kō shite, hachi-katsugi hime wa (таким образом, с горшком на голове девушка), waka-gimi no okugata to nari (молодого господина супругой став), shiawase ni kurashimashita (счастливо жила).

ふたりはまた、観音さまに手を合わせました。もう、およめ合わせをこわがることもありません。

さて、いよいよ、およめ合わせの日がやってきました。

みんなは、あの鉢かつぎがどんなすがたでやってくるのかと、待っていました。

すると、そこへ入ってきたのは、気高く美しいおひめさまでした。

そして、うたよみも、琴も、とてもすばらしく、父ぎみと母ぎみにも、たいへん気に入られました。

こうして、鉢かつぎひめは、わかぎみのおくがたとなり、しあわせにくらしました。

雪にようぼう

Yuki nyōbō*

(Снежная жена)

むかし、ひとりの男がいました。 **Mukashi, hitori no otoko ga imashita** (в старину один мужчина жил).

ある冬の朝、一面にふりつもった雪を見て、 **Aru fuyu no asa** (одним зимним утром), **ichimen ni** (на всей поверхности = повсюду) **furitsumotta** (навалившийся; *furu* — падать /об осадках/; *tsumoru* — нагромождаться, скапливаться) **yuki wo mite** (снег увидев),

「雪のように、白くてきれいな女が、おらのおよめさんになってくれたら、どんなにいいだろう。」と、ひとりごとをいいました。 “**Yuki no yō ni** (снегу подобная = как снег), **shirokute kirei na onna ga** (белая и красивая женщина), **ora no o-yome-san ni natte kuretara** (моей невестой стала бы если), **donna ni ii darō** (как хорошо /было бы/, наверное)” **to, hitorigoto wo imashita** (сказал про себя).

* Yuki — снег.

すると、夜になって、ドンドコと、戸をたたくものがあります。Suru to, yoru ni natte (и вот ночь наступила, и), don-doko to (тук-тук), to wo tataku mono ga arimasu (в дверь стучащий кто-то есть = кто-то в дверь стучит). 男が戸を開けてみると、白くて美しい女が立っていて、Otoko ga to wo akete miru to (мужчина дверь открыл когда), shirokute utsukushii onna ga tatte ite (белая красивая женщина стояла),

「わたしをおよめにほしいとだったので、きました。」と、いうのです。“Watashi wo o-yome ni hoshii (меня в жены хочешь) to itta node (/ты/ сказал поскольку), kimashita (/я/ пришла)” to, iu no desu (сказала).

むかし、ひとりの男がいました。

ある冬の朝、一面にふりつもった雪を見て、

「雪のように、白くてきれいな女が、おらのおよめさんになってくれたら、どんなにいいだろう。」と、ひとりごとをいいました。

すると、夜になって、ドンドコと、戸をたたくものがあります。男が戸を開けてみると、白くて美しい女が立っていて、

「わたしをおよめにほしいとだったので、きました。」と、いうのです。

男がびっくりしていると、**Otoko ga bikkuri-shite iru to** (мужчина удивился когда),

「わたしを気に入らないのですか？」

“**Watashi wo ki ni iranai no desu ka** (я /тебе/ не нравлюсь?)”

「いやいや、気に入ったとも。」 “**Iya iya, ki ni itta tomo** (нет-нет, понравилась, конечно)”.

男は、女を家の中へ入れ、ふうふになってくらししました。**Otoko wa, onna wo ie no naka e ire** (мужчина женщину в дом впустил, и; *ireru* — *положить, поместить, впустить*), **fūfu ni natte** (/они/ супругами став) **kurashimashita** (жили).

およめさんは、おふろが大きらいで、何日たっても、お湯に入りません。**O-yome-san wa, o-furo ga daikirai de** (жена ванну очень не любила), **nan-nichi tatte mo** (несколько дней прошло хотя), **o-yu ni hairimasen** (в горячую воду не входит = ванну не принимает).そこで男は、となりのおかみさんに、**Soko de otoko wa, tonari no okami-san ni** (поэтому мужчина соседскую хозяйку),

「うちのよめを、ふろにつれていってくれないか。」と、たのみました。“**Uchi no yome wo, furo ni tsurete itte kurenai ka** (мою жену в ванну с собой не возьмете ли)” **to, tanomimashita** (попросил).

男がびっくりしていると、

「わたしを気に入らないのですか？」

「いやいや、気に入ったとも。」

男は、女を家の中へ入れ、ふうふになってくらししました。

およめさんは、おふろが大きらいで、何日たっても、お湯に入りません。そこで男は、となりのおかみさんに、

「うちのよめを、ふろにつれていってくれないか。」と、たのみました。

「ああ、いいとも。」 “*Āa, ii tomo* (ах, хорошо, конечно)”.

となりのおかみさんは、いやがるおよめさんを、むりやり湯に入れました。 *Tonari no okami-san wa* (соседка), *iyagaru o-yome-san wo* (нелюбимую невестку), *muriyari yu ni iremashita* (насильно в горячую воду поместила = затащила).

それっきり、なんの物音もしません。 *Sorekkiri* (с тех пор) *nan no monooto mo shimasen* (никакой звук не раздается). ようすがへんなので戸を開けてみると、中にはだれもいなくて、ふろのおけの中に、およめさんがかみにさしていた、くしとかんざしだけが、ういていたということです。 *Yōsu ga hen na node* (положение вещей странное поскольку) *to wo akete miru to* (дверь открыла когда), *naka ni wa dare mo inakute* (вну-

три никого не было), **furo no oke no naka ni** (в бочке),
o-yome-sangakaminisashiteita (невестка в волосы втыкала
/которые/), **kushi to kanzashi dake ga** (гребень и шпилька
только), **uite ita to iu koto desu** (плавали, говорят).

「ああ、いいとも。」

となりのおかみさんは、いやがるおよめ
さんを、むりやり湯に入れました。

それっきり、なんの物音もしません。よ
うすがへんなので戸を開けてみると、中
にはだれもいなくて、ふろのおけの中に、お
よめさんがかみにさしていた、くしとかん
ざしだけが、ういていたということです。

ざしきわらし

Zashiki warashi*

(Японский домовый дух)

むかし、古い大きな家には、ざしきわらしが住んでいたそうです。 **Mukashi, furui ōki na ie ni wa** (в старину в старых больших домах), **zashiki warashi ga sunde ita** (духи дзасики-вараси обитали) **sō desu** (говорят). ざしきわらしというのは、子どものすがたをした神さまで、人があまり開けないような、暗いおくざしきに住んでいて、ドタドタとかけ回る音をさせたり、ザワザワッとほうきではなく音をさせたりします。 **Zashiki warashi to iu no wa** (дзасики-вараси — это), **kodomo no sugata wo shita kami-sama de** (ребенка облик принявшим божеством является), **hito ga amari akenai yō na** (людьми не слишком открываемой как будто), **kurai oku zashiki ni sunde ite** (в темной внутренней комнате живя), **dota-dota to** (топ-топ) **kakemawaru** (/туда-сюда/ беганья; *kakeru* — бежать, мчаться; *tawaru* — кру-

* *Zashiki warashi* — японский ёкай /сверхъестественное существо, дух/, живущий в домах.

житьсья) **oto wo sasetari** (звук издает, и), **zawa-zawatto** (шур-шур) **hōki de haku** (веником метения) **oto wo sasetari shimasu** (звук издает). 時どきは、いたずらもします。 **Tokidoki wa** (иногда), **itazura mo shimasu** (шалости тоже делает). そして、ざしきわらしがいる家はさかえるが、ざしきわらしが、その家から出ていってしまおうと、その家はさびれると、いいつたえられていました。 **Soshite** (А еще), **zashiki warashi ga iru** (дзасики-вараси есть /где/) **ie wa sakaeru ga** (дом процветает, но), **zashiki warashi ga, sono ie kara dete itte shimau to** (дзасики-вараси тот дом покинет когда), **sono ie wa sabireru** (тот дом придет в упадок; *sabireru* — *прийти в запустение, опустошиться*) **to, itsutaerarete imashita** (/из уст в уста/ передавалось).

むかし、古い大きな家には、ざしきわらしが住んでいたそうです。ざしきわらしというのは、子どものすがたをした神さまで、人があまり開けないような、暗いおくざしきに住んでいて、ドタドタとかけ回る音をさせたり、ザワザワッとほうきではく音をさせたりします。時どきは、いたずらもします。そして、ざしきわらしがいる家はさかえるが、ざしきわらしが、その家から出ていってしまおうと、その家はさびれると、いいつたえられていました。

ざしきわらしを見たという人の話では、赤い着物を着たおかつは頭の子の女の子だったとか、はだかんぼうの男の子だったとかいいます。 **Zashiki warashi wo mita** (/что/ дзасики-вараси видели) **to iu hito no hanashi de wa** (говорящих людей по рассказам), **akai kimono wo kita** (/это/ в красное кимоно одетая) **o-kappa atama no** (с коротко подстриженными волосами; *atama* — голова) **onna no ko datta toka** (девочка была либо; *onna* — женщина; *ko* — ребенок), **hadakambō no otoko no ko datta toka** (голый мальчик был либо; *otoko* — мужчина) **imasu** (говорят).

さて、ある村に、孫左衛門という長者がいました。 **Sate, aru mura ni** (итак, в одной деревне), **Magozaemon to iu** (Магодзаэмон зовущийся) **chōja ga imashita** (богач был). たいそうお金持ちで、おやしきもりっぱで、たくさんの人がはたらいていました。 **Taisō o-kanemochi de** (очень богатым был; (*o-*)*kanemochi* — богач), **o-yashiki mo rippa de** (особняк тоже роскошный), **takusan no hito ga hataraite imashita** (много людей /у него/ работало).

ある日の夕方、夕ごはんのしたくにみんながいそがしくはたらいていた時のことです。 **Aru hi no yūgata** (однажды вечером), **yū-go-han no shitaku ni** (к ужину в приготовлениях; *go-han* — вареный рис, *eda*) **minna ga isogashiku hataraite ita toki no koto desu** (все усиленно работали когда, дело = это случилось).

だれかがおくのへやから出てくる足音がしたので、手つだいの女の人が見ると、見たこともない女の子が、家の外へ出ていくところでした。 **Dare-ka ga oku no heya kara dete kuru** (кто-то из внутренней комнаты вышел /как будто/) **ashito ga shita node** (шагов звуки раздались поскольку; *ashi* — нога), **tetsudai no onna no hito ga miru to** (служанка посмотрела когда; *tesudai* — помощь), **mita koto mo nai onna no ko ga** (/прежде/ не виденная девочка), **ie no soto e dete iku tokoro deshita** (дома за пределы уходила как раз; *soto* — снаружи; *tokoro* — момент). この家の子どもではありません。 **Kono ie no kodomo de wa arimasen** (этого дома ребенком не является = девочка не из этого дома). でも、みんないそがしいので、それいじょう気にしませんでした。 **Demo, minna isogashii node** (однако, все заняты поскольку), **sore ijō** (того сверх = особенно) **ki ni shimasen deshita** (не обеспокоились; *ki ni suru* — принимать во внимание, переживать).

村のはずれには、橋がありました。 **Mura no hazure ni wa** (деревни на окраине), **hashi ga arimashita** (мост был).

ざしきわらしを見たという人の話では、赤い着物を着たおかつぱ頭の女の子だったとか、はだかんぼうの男の子だったとかいいます。

さて、ある村に、孫左衛門という長者がいました。たいそうお金持ちで、おやしきもりっぱで、たくさんの人がはたらいていました。

ある日の夕方、夕ごはんのしたくにみんながいそがしくはたらいていた時のことです。だれかがおくのへやから出てくる足音がしたので、手つだいの女の人が見ると、見たこともない女の子が、家の外へ出ていくところでした。この家の子どもではありません。でも、みんないそがしいので、それいじょう気にしませんでした。

村のはずれには、橋がありました。

その日の夕方、村のおじいさんが町から帰ってきて、その橋にさしかかると、村のほうから、赤い着物を着た女の子が歩いてきます。 **Sono hi no yūgata** (этого дня вечером), **mura no o-jī-san ga machi kara kaette kite** (деревенский дед, из города возвращаясь), **sono hashi ni sashikakaru to** (к тому мосту приблизился; *sashikakaru* — /зд./ приближаться, подходить, вступать), **mura no hō kara** (деревни со стороны), **akai kimono wo kita onna no ko ga aruite kimasu** (в красное кимоно одетая девочка идет). 見なれない子どもなので、おじいさんは、 **Minarenai kodo-**

mo na node, o-jī-san wa (незнакомый ребенок поскольку, дед),

「どこからきたんだね。」と、たずねると、女の子は、”**Doko kara kita n da ne** (/ты/ откуда пришла)?” **to, tazuneru to** (спросил когда), **onna no ko wa** (девочка),

「おら、孫左衛門の家からきた。」 “**Ora, Magozaemon no ie kara kita** (я из Магодзаэмона дома пришла)”.

「んで、これからどこへいく。」と、おじいさんが聞くと、”**Nde** (ну, а), **kore kara doko e iku** (теперь куда идешь)?” **to, o-jī-san ga kiku to** (дед спросил когда),

「与次衛門の家へいく。」と、ぽつりと答え、とことこと橋をわたっていきました。 “**Yojiemon no ie e iku** (в Ёдзиэмона дом иду)” **to, potsuri to kotae** (быстро ответив = бросив в ответ), **toko-toko to** (цок-цок) **hashi wo watatte ikimashita** (по мосту пошла; *wataru* — *переходить, пересекать*).

おじいさんは、そのうしろすがたを見送りながら、**O-jī-san wa, sono ushiro-sugata wo miokuri-nagara** (дед, ей вслед смотря; *ushiro-sugata* — *вид со спины*; *miokuru* — *проводжать*),

(ひょっとしたらあの子は、孫左衛門の家のざしきわらしではないかのう。)と、思いました。 **Hyotto shitara** (может быть) **ano ko wa,**

Magozaemon no ie no zashiki warashi de wa nai ka nō (тот ребенок — Магодзаэмона дома не дзасики-вараси ли)? **to, omoimashita** (подумал).

その日の夕方、村のおじいさんが町から帰ってきて、その橋にさしかかると、村のほうから、赤い着物を着た女の子が歩いてきます。見なれない子どもなので、おじいさんは、

「どこからきたんだね。」と、たずねると、女の子は、

「おら、孫左衛門の家からきた。」

「んで、これからどこへいく。」と、おじいさんが聞くと、

「与次衛門の家へいく。」と、ぽつりと答え、とことこと橋をわたっていきました。

おじいさんは、そのうしろすがたを見送りながら、

(ひょっとしたらあの子は、孫左衛門の家のざしきわらしではないかのう。) と、思いました。

(ざしきわらしが出ていったとなると、孫左衛門の家もあぶないな。 **Zashiki warashi ga dete itta** (дзасики-вараси ушло) **to naru to** (/так/ стало

если = раз такое дело), **Magozaemon no ie mo abunai na** (Магодзаэмона дом тоже в опасности). **じきにかたむくぞ。**) **Jiki ni katamuku zo** (в ближайшее время придет в упадок).

そう思いましたが、おじいさんは、そのことはだれにも話しませんでした。 **Sō omoimashita ga** (так подумал, но), **o-jī-san wa, sono koto wa dare ni mo hanashimasen deshita** (дед об этом никому не рассказал).

そのうち、秋になると、孫左衛門の家では、みんながきのこを食べて、急に苦しみだし、死んでしまいました。 **Sono uchi, aki ni naru to** (тем временем, осень наступила когда), **Magozaemon no ie de wa, minna ga kinoko wo tabete** (в Магодзаэмона доме все, грибов поев), **kyū ni kurushimidashi** (вдруг занемогли и), **shinde shimaimashita** (умерли). ちょうどしんせきのところへ遊びにいていた七つの女の子だけが食べなかったので、命拾いをしました。 **Chōdo shinseki no tokoro e asobi ni itte ita** (как раз к родственникам в гости пошедшая; *asobu* — *развлекаться, играть*) **nanatsu no onna no ko dake ga tabenakatta node** (семилетняя девочка только, не ела поскольку), **inochibiroi wo shimashita** (спаслась; *inochi* — *жизнь*; *hirou* — *подбирать, находить*).

そして、となり村の与次衛門の家では、黄金のつまったつぼを見つけて、どえらい

長者になりました。Soshite (тогда), tonari mura no Yojiemon no ie de wa (соседней деревни в Ёдзиэмона доме), ōgon no tsumatta tsubo wo mitsukete (золота полный горшок найдя; tsumaru — быть полным, быть набитым), doerai chōja ni narimashita (неслыханными богачами стали; doerai — громадный, поразительный).

(ざしきわらしが出ていったとなると、孫左衛門の家もあぶないな。じきにかたむくぞ。)

そう思いましたが、おじいさんは、そのことはだれにも話ませんでした。

そのうち、秋になると、孫左衛門の家では、みんながきのこを食べて、急に苦しみだし、死んでしまいました。ちょうどしんせきのところへ遊びにいていた七つの女の子だけが食べなかったので、命拾いをしました。

そして、となり村の与次衛門の家では、黄金のつまったつぼを見つけて、どれくらい長者になりました。

人びとが見かけたざしきわらしのすがたは、いたずらものの、かわいい子どもで、村の子どもたちとちっともかわりませ

ん。 **Hito-bito ga mikaketa zashiki warashi no sugata wa** (людьми виденных дзасики-вараси облик), **itazuramono no, kawaii kodomo de** (проказливый милый ребенок), **mura no kodomo-tachi to chittomo kawarimasen** (от деревенских детей совсем не отличается).

家の中の、人があまり開けないざしきに
住んでいて、ものかげから人のくらしをじ
っとながめていたり、時どき出てきてはい
たずらしたり、時にはなかまに入っていっ
しょに遊んだりします。 **Ie no naka no** (в доме),
hito ga amari akenai (в людьми почти не открываемой) **za-**
shiki ni sunde ite (комнате живут), **monokage kara hito no**
kurashi wo jitto nagamete itari (из тени на людскую жизнь
пристально смотрят; *nagameru* — *смотреть, наблюдать*),
tokidoki dete kite wa (иногда выходят /из тени/ и) **itazura**
shitari (проказничают), **toki ni wa nakama ni haitte** (иногда,
в компанию /людей/ войдя) **issho ni asondari shimasu**
(/с ними/ вместе играют). そして、いつの間にか、
ぷいっといなくなってしまう……。 **Soshite,**
itsu no ma ni ka (а затем внезапно), **puitto inaku natte shi-**
mau (вдруг исчезают)...

むかしの家には、こんな子どもの神さ
まがいたということです。 **Mukashi no ie ni**
wa (в старых домах), **konna kodomo no kami-sama**
ga ita to iu koto desu (такие божества-дети были, го-
ворят).

人びとが見かけたざしきわらしのすがたは、いたずらものの、かわいい子どもで、村の子どもたちとちっともかわりません。

家の中の、人があまり開けないざしきに住んでいて、ものかげから人のくらしをじっとながめていたり、時どき出てきてはいたずらしたり、時にはなかまに入っていっしょに遊んだりします。そして、いつの間にか、ぷいっといなくなってしまう……。

むかしの家には、こんな子どもの神さまがいたということです。

赤んぼうになったおばあさん

Akambō ni natta o-bā-san

(Младенцем ставшая бабушка)

とんとむかし。 **Tonto mukashi** (очень давно). あるところに、じいさまとばあさまが住んでおりました。 **Aru tokoro ni, jī-sama to bā-sama ga sunde orimashita** (в некоем месте дед и бабка жили). こしが曲がり、しらがになつても、ふたりは、なかよくくらしておりました。 **Koshi ga magari** (сгорбленные; *magaru* — гнуться, искривляться), **shiraga ni nattemo** (седыми стали хотя), **futari wa, nakayoku kurashite orimashita** (они двое дружно жили).

ある日のこと。 **Aru hi no koto** (однажды дело /было/). じいさまは山へたきぎをとりにいって、 **Jī-sama wa yama e takigi wo tori ni itte** (дед, в горы дрова собирать пойдя),

「さて、のどがかわいたのう。 “**Sate** (вот), **nodo ga kawaita nō** (горло пересохло = пить хочется что-то; *kawaku* — сохнуть). どこかに水はないものか。」と、さがしていくと、岩のかげにいずみがあつて、きれいな水がこんこんとわいてい

ます。Doko-ka ni mizu wa nai mono ka (где-нибудь воды нет ли?)” to, sagashite iku to (поискал когда), iwa no kage ni izumi ga atte (скалы в тени источник находился), kirei na mizu ga kon-kon to waite imasu (чистая вода обильно бурлила).

「おお、水じゃ、水じゃ。」“Ōo, mizu ja, mizu ja (o-o, вода, вода)”.

とんとむかし。あるところに、じいさまとばあさまが住んでおりました。こしが曲がり、しらがになっても、ふたりは、なかよくくらしておりました。

ある日のこと。じいさまは山へたきぎをとりにいって、

「さて、のどがかわいたのう。どこかに水はないものか。」と、さがしていくと、岩のかげにいずみがあって、きれいな水がこんこんとわいています。

「おお、水じゃ、水じゃ。」

その水の、つめたくておいしいこと。Sono mizu no, tsumetakute oishii koto (та вода прохладная и вкусная какая; koto — /зд./ восклицание). ごっくん、ごっくんと飲みました。Gokkun, gokkun to nomimashita (жадно-жадно пил).ところが、

ひと口飲んだら目がはっきりして、ふた口飲んだらこしがしゃんと伸び、三口のんだら、体じゅう元気がみちあふれる気がしました。 **Tokoro ga hitokuchi nondara** (однако один глоток выпил когда; *kuchi* — *рот*) **me ga hakkiri shite** (глаза прояснились; *hakkiri* — *четкий, ясный*), **futakuchi nondara koshi ga shanto nobi** (второй глоток выпил когда, поясница прямо выпрямилась; *nobiru* — *удлиняться, вытягиваться*), **mikuchi nondara, karada-jū genki ga michi-afureru** (третий глоток выпил когда, тело все здоровьем переполнилось) **ki ga shimashita** (почувствовал; *ki ga suru* — *показаться, есть ощущение, что*).

「さても、ありがたい水じゃ。」 “**Sate mo, arigatai mizu ja** (в самом деле благодатная вода)”.

もうひと口飲もうかと思って、いずみの上に体を乗りだしたじいさまは、水にうつる自分のすがたを見て、おどろきました。 **Mō hitokuchi nomō ka to omotte** (еще один глоток выпью-ка, подумав), **izumi no ue ni karada wo nori-dashita jī-sama wa** (над источником тело выдвинувший = наклонившийся дед), **mizu ni utsuru jibun no sugata wo mite** (в воде отражающийся свой облик увидя), **odoroki-mashita** (удивился). どこかで見たようなわかい男——そうです、わかいころの自分のすがたでした。 **Doko-ka de mita yō na wakai otoko** (где-то виденный как будто молодой мужчина) — **sō desu** (точно),

wakai koro no jibun no sugata deshita (молодого времени = времен молодости собственный облик был = это он сам в молодости).

じいさまは、すっかりわか返っていました。**Jī-sama wa, sukkari wakagaette imashita** (дед совершенно помолодел; *wakagaeru* — омолодиться).

 その水の、つめたくておいしいこと。ごっくん、ごっきりして、ふた口飲んだらこしがしゃんと伸び、三口のんだら、体じゅう元気がみちあふれる気がしました。

「さても、ありがたい水じゃ。」

もうひと口飲もうかと思って、いずみの上に体を乗りだしたじいさまは、水にうつる自分のすがたを見て、おどろきました。どこかで見たようなわかい男——そうです、わかいころの自分のすがたでした。

じいさまは、すっかりわか返っていました。

よろこんだじいさまは、元気いっぱい山をかけおりると、見知らぬ若者が、家へずかずか入ってきます。**Yorokonda jī-sama wa** (обрадовавшийся дед), **genki-ippai de yama wo kakeori-ru to** (бодро с горы сбежал когда; *oriru* — спускаться),

mishiranu wakamono ga (незнакомый молодой человек),
ie e zuka-zuka haitte kimasu (в дом запросто вошел; *zuka-zuka* — без стеснения, бесцеремонно). **ばあさまは首**
をかしげて、Bā-sama wa kubi wo kashigete (бабка,
 голову набок наклонив; *kubi* — голова, шея),

「はあー、こりゃ、どなたかね。」 “**Hā, ko-rya, donata ka ne** (ах, это кто же)?”

「わしじゃ、わしじゃよ。」 “**Washi ja, washi ja yo** (я, я)!”

「ごめんなさいよ。 “**Go-men nasai yo** (извините).
 わたしゃ、ものおぼえが悪くてね。 **Watasha, monooboe ga warukute ne** (у меня память плоха ведь;
watasha — разговорное сокращение от *watashi wa*; *oboe-ru* — помнить). **なんだかずっとむかしに、会**
ったことがあるような気もするが……。”
Nandaka zutto mukashi ni (как-то очень давно), **atta koto**
ga aru yō na ki mo suru ga (встречались вроде, кажется;
au — *встречаться*)...”

「なにをいうとる。 “**Nani wo iu toru** (что /ты/ го-
 ворить)? **わしゃ、けさ山へたきぎをとりにい**
った、この家のじいさまじゃよ。” **Washa, kesa**
yama e takigi wo tori ni itta (я сегодня утром за дровами
 ушедший), **kono ie no jī-sama ja yo** (этого дома дед)!”

よろこんだじいさまは、元気いっぱい
 山をかけおりると、見知らぬ若者が、家へ

ずかずか入ってきます。ばあさまは首をか
しげて、

「はあー、こりゃ、どなたかね。」

「わしじゃ、わしじゃよ。」

「ごめんなさいよ。わたしゃ、ものおぼえ
が悪くてね。なんだかずっとむかしに、会
ったことがあるような気がするが……。」

「なにをいうとる。わしや、けさ山へたき
ぎをとりにいった、この家のじいさまじゃ
よ。」

ばあさまは、こしがぬけるほどびっくり
して、 **Bā-sama wa, koshi ga nukeru hodo** (бабка — аж
ноги подкосились; *koshi ga nukeru* — ноги подкосились)
bikkuri-shite (/так/ удивившись),

「あれまあ、じいさまかえ。 “**Are mā** (Ой-ой),
jī-sama ka e (дед, что ли)?” なんでそんなに急にわか
くなったんだね。」と、たずねました。 **Nande**
sonna ni kyū ni (отчего так внезапно) **wakaku natta n da ne**
(молодым стал-то)” **to, tazunemashita** (спросила).

じいさまは、すっかりわけを話して聞か
せました。 **Jī-sama wa, sukkari wake wo hanashite ki-**
kasemashita (дед полностью причину рассказал). ばあさ
まは、うらやましがって、 **Bā-sama wa, uraya-**
mashigatte (бабка, завидуя),

「ああ、わしもわかくなりたいのう。 “**Ā, washi mo wakaku naritai nō** (ах, я тоже молодой стать хочу). わしもあした山へ行って、その水を飲んでこよう。」 **Washi mo ashita yama e itte** (я тоже, завтра в горы пойдя), **sono mizu wo nonde koyō** (той воды выпью и вернусь = схожу выпить воды)”。

「ああ、それがよい。 “**Āa, sore ga yoi** (ах, это хорошо). わしひとりでわかくなってもつまらんからのう。 **Washi hitori de wakaku natte mo** (я один молодым стану если даже) **tsumaran kara nō** (/это/ не интересно = бессмысленно). ふたりでわか返って楽しくくらすべえよ。」 **Futari de wakagaette tanoshiku kurasu bē yo** (вдвоем помолодев, весело заживем)”。

 ばあさまは、こしがぬけるほどびっくりして、

「あれまあ、じいさまかえ。なんでそんなに急にわかったんだね。」と、たずねました。

じいさまは、すっかりわけを話して聞かせました。ばあさまは、うらやましがって、

「ああ、わしもわかくなりたいのう。わしもあした山へ行って、その水を飲んでこよう。」

「ああ、それがよい。わしひとりでわかくなってもつまらんからのう。ふたりでわか返って楽しくくらすべえよ。」

次の日、ばあさまは夜が明けると、つえをつきつき山へのぼっていきました。Tsugi no hi, bā-sama wa (на следующий день бабка) yo ga akeru to (рассвело когда; yo — ночь; akeru — светать), tsue wo tsuki-tsuki (на палку опираясь) yama e nobotte ikimashita (в горы пошла; noboru — подниматься, взбираться).

じいさまは、ばあさまがすっかりわか返って、美しいむすめになって帰ってくるのを、楽しみに待っていました。Jī-sama wa (дед), bā-sama ga sukkari wakagaette (бабка, совершенно помолодев), utsukushii musume ni natte (красивой девушкой став) kaette kuru no wo (то, что вернется), tanoshimi ni matte imashita (с нетерпением ждал; tanoshimi ni suru — предвкушать, ждать с нетерпением).ところが、昼になっても、夕方になっても帰ってきません。Tokoro ga, hiru ni natte mo (однако полдень настал хотя), yūgata ni nattemo kaette kimasen (вечер настал хотя, /бабка/ не возвращается).

じいさまは心配になりました。Jī-sama wa shimpai ni narimashita (дед волноваться стал).

「道にでもまよったんじゃないろうか。」“Michi ni de mo mayotta n jarō ka (на дороге, что ли, заблудилась, может; michi ni mayou — заблудиться, потерять дорогу)”.

じいさま (今ではたくましい若者) は、日ぐれの山道を走って、ばあさまをむかえにいきました。Jī-sama (ima de wa takumashii waka-

mono) wa (дед — сейчас крепкий юноша), **higure no yamamichi wo hashitte** (по сумеречной горной дороге бегом), **bā-sama wo mukae ni ikimashita** (бабку встречать пошел).

「ばあさまよう、どこだやーい。」 “**Bā-sama yō, doko da yāi** (бабка, ну где /ты/)?!”

 次の日、ばあさまは夜が明けると、つえをつきつき山へのぼっていきました。

じいさまは、ばあさまがすっかりわか返って、美しいむすめになって帰ってくるのを、楽しみに待っていました。ところが、昼になっても、夕方になっても帰ってきません。

じいさまは心配になりました。

「道にでもまよったんじゃないか。」

じいさま（今ではたくましい若者）は、日ぐれの山道を走って、ばあさまをむかえにいました。

「ばあさまよう、どこだやーい。」

大声でさがし回りながら、とうとう、あの岩かげのいずみのあたりまできました。**Ōgoe de sagashimawari-nagara** (с громким голосом ища повсюду), **tō-tō, ano iwakage no izumi no atari made kimashita** (наконец того под скалой источника до окрест-

ностей дошел). **すると、赤んぼうのなき声がします。** **Suru to, akambō no nakigoe ga shimasu** (и тут младенца плач раздается; *naku* — плакать; *koe* — голос).

「おぎゃあ、おぎゃあ。」 “**Ogyā, ogyā** (ya-a, ya-a)”.

なき声のするほうにいてみると、いずみのわきで、ばあさまの着物を着た赤んぼうが、火のついたようになていました。 **Nakigoe no suru hō ni itte miru to** (плача в сторону пойти попробовал когда), **izumi no waki de** (у источника рядом), **bā-sama no kimono wo kita akambō ga** (в бабкино кимоно одетый младенец; *kiru* — надевать), **hi no tsuita yō ni naite imashita** (загорелся будто, плакал; *hi* — огонь; *hi ga tsuku* — загораться).

ばあさまは、じいさまをよろこばそうと、がぶがぶと、たらふくわか返りの水を飲みました。 **Bā-sama wa, jī-sama wo yorokobasō to** (бабка, деда порадовать стараясь), **gabu-gabu to** (большими глотками), **tarafuku wakagaeri no mizu wo nomimashita** (вдоволь молодильной воды выпила; *tarafuku* — досыта, вдоволь). **そのせいで、わか返りすぎて、赤んぼうになってしまったのです。** **Sono sei de, wakagaeri-sugite** (из-за этого помолодев слишком; вспомогательный глагол *sugiru* присоединяется к *masu*-форме основного глагола и указывает на чрезмерность действия), **akambō ni natte shimatta no desu** (младенцем ста-

ла). *じいさまはしかたなく、その赤んぼうを*
だいて帰って、だいじに育てたということ
です。Ji-sama wa shikata naku (дед — ничего не поде-
лаешь), *sono akambō wo daite kaette* (этого младенца на
руки взяв, /домой/ вернулся, и; *daku* — обнять, взять на
руки), *daiji ni sodateta to iu koto desu* (бережно растил,
говорят; *sodateru* — растить, воспитывать).

大声でさがし回りながら、とうとう、あ
の岩かげのいずみのあたりまできました。
すると、赤んぼうのなき声がします。

「おぎゃあ、おぎゃあ。」

なき声のするほうにいてみると、いず
みのわきで、ばあさまの着物を着た赤んぼ
うが、火のついたようになていました。

ばあさまは、じいさまをよろこばそうと、
がぶがぶと、たらふくわか返りの水を飲み
ました。そのせいで、わか返りすぎて、赤
んぼうになってしまったのです。じいさま
はしかたなく、その赤んぼうをだいて帰っ
て、だいじに育てたということです。

おむすびころりん

O-musubi kororin

(Покатившийся колобок)

むかしむかしそのむかし、おじいさんが山へたきぎとりにいきました。 **Mukashi-mukashi sono mukashi** (давным-давно, так давно), **o-jī-san ga yama e takigi-tori ni ikimashita** (дед в горы дрова собирать пошел). お昼になったので、おむすびを食べはじめました。 **O-hiru ni natta node** (обед настал поскольку; *hiru* — дневное, обеденное время), **o-musubi wo tabehajimemashita** (рисовые колобки есть начал). まず、ひとつめのおむすびを食べて、ふたつめのおむすびを食べようとしたとたん、おむすびは、おじいさんの手からぽろりと落ちて、ころころころがっていきます。 **Mazu, hitotsu-me no o-musubi wo tabete** (сначала первый колобок съел; суффикс *-te* служит для образования порядковых числительных), **futatsu-me no o-musubi wo tabeyō to shita to-tan** (/a/ второй колобок съесть хотел только), **o-musubi wa, o-jī-san no te kara porori to ochite** (колобок из дедовских

рук легко выпал и), **koro-koro** (кубарем /ономат./) **koro-gatte ikimasu** (покатился). おじいさんは拾おうとしましたが、おむすびはどんどんころがっていきます。 **O-jī-san wa hiroō to shimashita ga** (дед поднять попытался, но), **o-musubi wa don-don korogatte ikimasu** (колобок все вперед катился).

むかしむかしそのむかし、おじいさんが山へたきぎとりにいきました。お昼になったので、おむすびを食べはじめました。まず、ひとつめのおむすびを食べて、ふたつめのおむすびを食べようとしたとたん、おむすびは、おじいさんの手からぽろりと落ちて、ころころころがっていきます。おじいさんは拾おうとしましたが、おむすびはどんどんころがっていきます。

「こら、おむすび、待てえ。」と、おじいさんは追いかけていきましたが、ころころころりんと、おむすびはころがって行って、あなにぽとんと、入って行ってしまいました。 **“Kora, o-musubi, matē** (эй, колобок, подожди)” **to, o-jī-san wa oikakete ikimashita ga** (дед /за колобком/ погнался, но), **koro-koro kororin to** (кубарем), **o-musubi wa**

korogatte itte (колобок катился и), **ana ni poton to** (в норку — шлеп), **haitte itte shimaimashita** (закатился; *hairu* — *входить, заходить*).

「やれやれ、間にあわなかったわい。」

“**Yare-yare, ma ni awanakatta wai** (надо же, надо же, не успел; *ma ni au* — *успевать*)”.

おじいさんはあせをふいて、あなの前でひと休みしていました。 **O-jī-san wa ase wo fuite** (дед, пот вытерев), **ana no mae de hito-yasumi shite imashita** (перед норой отдыхал; *hito-yasumi* — *отдых, передышка*).

すると、あなの中から、ねずみが一ぴき出てきていました。 **Suru to, ana no naka kara** (и вот из норы), **nezumi ga ippiki dete kite imashita** (мышь одна вылезла и сказала).

「こら、おむすび、待てえ。」と、おじいさんは追いかけていきましたが、ころころりんと、おむすびはころがっていつて、あなにぽとんと、入っていつてしまいました。

「やれやれ、間にあわなかったわい。」

おじいさんはあせをふいて、あなの前でひと休みしていました。

すると、あなの中から、ねずみが一ぴき出てきていました。

「おじいさん、ただ今はおいしいおむすびをありがとうございました。 “**O-jī-san, tadai-ma wa oishii o-musubi wo arigatō gozaimashita** (дедушка, за только что /подаренный/ вкусный колобок спасибо). お礼のかわりに、ごちそういただきますから、どうぞ家にいらしてください。」といって、しっぽをさしだして、 **O-rei no kawari ni** (благодарности вместо = в благодарность за это), **go-chisō itashimasu kara** (/тебя/ угостим так как; *itasu* — скромный эквивалент глагола *suru* (делать) для описания действий 1-го лица), **dōzo ie ni irashite kudasai** (пожалуйста, в дом входи; *irassharu* — идти, проходить, быть, находиться /уважительно о действиях 2-го и 3-го лица/)” **to itte, shippo wo sashidashite** (сказав, хвост протянула; *sashidasu* — предъявлять, подавать),

「これにつかまって、目をつぶっててください。」といいます。 “**Kore ni tsukamatte** (за это = за хвост хватайся; *tsukamaru* — хватать, держаться), **me wo tsubutte ite kudasai** (и глаза закрой, пожалуйста; *me wo tsuburu* — закрывать глаза)” **to īmasu** (говорит). おじいさんは、びっくりしましたが、いわれたとおりにしっぽにつかまって、しっかり目をつぶりました。 **O-jī-san wa, bikkuri-shimashita ga** (дед удивился, но), **iwareta tōri ni shippo ni tsukamatte** (как сказано было, за хвост ухватившись), **shikkari me wo tsuburimashita** (крепко

глаза закрыл). しばらくすると、**Shibaraku suru to** (через некоторое время),

「もう、目を開けていいですよ。」とねずみがいいましたので、目を開けてみると、そこはねずみのやしきで、大ぜいのねずみたちが、もちつきをしていました。“**Mō, me wo akete ii desu yo** (уже глаза открыть можно)” **to nezumi ga imashita node** (мышь сказала поскольку), **me wo akete miru to** (глаза открыл когда), **soko wa nezumi no yashiki de** (там мышинный дом был, и), **ōzei no nezumi-tachi ga, mochi-tsuki wo shite imashita** (много мышей рис для моти толкли; *mochi* — лепешки из рисового теста).

「おじいさん、ただ今はおいしいおむすびをありがとうございました。お礼のかわりに、ごちそういたしますから、どうぞ家にいらしてください。」といって、しっぽをさしだして、

「これにつかまって、目をつぶっててください。」といいます。おじいさんは、びっくりしましたが、いわれたとおりにしっぽにつかまって、しっかり目をつぶりました。しばらくすると、

「もう、目を開けていいですよ。」とねずみがいいましたので、目を開けてみると、

そこはねずみのやしきで、大ぜいのねずみたちが、もちつきをしていました。

やあれほいよいしょのほい **Yāre** (эй) **hoi** (ух)
yoishono (раз, два, взяли) **hoi** (ух)

百になっても二百になっても **Hyaku ni natte mo** (сто даже если) **nihyaku ni natte mo** (двести даже если)

ねこの声は聞きたくないぞ **Neko no koe wa kikitakunai zo** (кошки голос слышать не хотим)

ねこはいやだよよいしょのほい **Neko wa iya da yo** (кошек не любим) **yoishono** (раз, два, взяли) **hoi** (ух)

そううたいながら、もちをついていました。**Sō utai-nagara** (так напевая), **mochi wo tsuite imashita** (моти толкли).

ねずみは、**Nezumi wa** (мыши),

「おじいさん、どうか大きらいなねこの鳴き声だけは、まねしないでくださいね。」
というので、おじいさんは、**”O-jī-san, dō-ka daikirai na neko no nakigoe dake wa** (дедушка, пожалуйста, очень ненавистной /нам/ кошки мяуканью только), **mane-shinaide kudasai ne** (не подражай, пожалуйста; *mane-suru* — подражать, имитировать)” **to iu node** (сказали поскольку), **o-jī-san wa** (дед),

「しないとも。」と、やくそくしました。
“**Shinai tomo** (не буду, конечно)” **to, yakusoku-shimashita** (пообещал).

おじいさんは、つきたてのおもちや、おいしいものを、たくさんごちそうになりました。**O-jī-san wa, tsukitate no o-mochi ya, oishii mono wo** (дед свежеприготовленными моти и вкусными вещами = едой), **takusan go-chisō ni narimashita** (много = хорошо угостился).

やあれはいよいよのはい
百になっても二百になっても
ねこの声は聞きたくないぞ
ねこはいやだよよいよのはい
そううたいながら、もちをついていました。
ねずみは、

「おじいさん、どうか大きらいなねこの
鳴き声だけは、まねしないでくださいね。」
というので、おじいさんは、

「しないとも。」と、やくそくしました。

おじいさんは、つきたてのおもちや、おいしいものを、たくさんごちそうになりました。

さて帰ろうとすると、ねずみはざしきにつんであったつづらの中で、いちばん大きいのをとって、**Sate kaerō to suru to** (итак, уходить

собрался когда), **nezumi wa zashiki ni tsunde atta** (мышь в гостиной нагроможденных) **tsuzura no naka de** (корзин среди), **ichiban ōkii no wo totte** (самую большую взяв),

「これは、おみやげです。」とって、さ
 しました。 “**Kore wa, o-miyage desu** (это — по-
 дарок)” **to itte, sashidashimashita** (сказав, протянула). そ
 しておじいさんをあなの出口までつれてき
 てくれました。 **Soshite o-jī-san wo ana no deguchi**
made tsurete kite kuremashita (затем деда до выхода из
 норы проводила). おじいさんが家へ帰ってつづ
 らを開けてみると、宝物がいっぱい入って
 いました。 **O-jī-san ga ie e kaette** (дед, домой вернув-
 шись) **tsuzura wo akete miru to** (корзину открыл когда),
takaramono ga ippai haitte imashita (сокровищ полно /в
 ней/ лежало).

おじいさんは、となりの家のおじいさ
 んにこの話をして聞かせました。 **O-jī-san wa,**
tonari no ie no o-jī-san ni (дед соседнего дома деду) **kono**
hanashi wo shite kikasemashita (эту историю рассказал).
 となりのおじいさんはとてもよくばりなの
 で、自分もねずみにごちそうになったり、
 宝物をもらったりしたいと思い、おむすび
 を持って山へいきました。 **Tonari no o-jī-san**
wa totemo yokubari na node (соседский дед очень жад-
 ный поскольку), **jibun mo nezumi ni go-chisō ni nattari**
 (сам тоже у мышей угоститься и), **takaramono wo morat-**

tari shitai (сокровища получить хочу) **to omoi** (подумав), **o-musubi wo motte** (колобки взял и) **yama e ikimashita** (в горы пошел). そして、ねずみのあなの中へ、おむすびをころころ、ころりと投げこんで、ねずみが早くお礼にこないかと、待っていました。 **Soshite, nezumi no ana no naka e** (затем в мышиную нору), **o-musubi wo koro-koro, kororin to nagekonde** (колобок кубарем закинул; *nageru* — бросать; вспомогательный глагол *koti* указывает на направленность действия внутрь), **nezumi ga hayaku o-rei ni konai ka to** (мышь поскорее благодарить не придет ли = поскорее бы мышь благодарить пришла), **matte imashita** (ждал).

さて帰ろうとすると、ねずみはざしきにつんであったつづらの中で、いちばん大きいのをとって、

「これは、おみやげです。」といって、さしだしました。そしておじいさんをあなの出口までつれてきてくれました。おじいさんが家へ帰ってつづらを開けてみると、宝物がいっぱい入っていました。

おじいさんは、となりの家のおじいさんにこの話をして聞かせました。となりのおじいさんはとてもよくばりなので、自分もねずみにごちそうになったり、宝物をもらったりしたいと思い、おむすびを持って

山へいきました。そして、ねずみのあなの中へ、おむすびをころころ、ころりと投げこんで、ねずみが早くお礼にこないかと、待っていました。

すると、ねずみが出てきたので、 **Suru to, nezumi ga dete kita node** (и вот мышь появилась поскольку),

「早くごちそうしてくれ。」といって、むりやりねずみのしっぽにつかまって、ねずみのやしきへいきました。 “**Hayaku go-chisō shite kure** (скорее угощайте меня)” **to itte, muriyari nezumi no shippo ni tsukamatte** (сказав, насильно за мышинный хвост ухватившись), **nezumi no yashiki e ikimashita** (в мышинный дом попал).

やがて、もちつきがはじまりました。**Yagate, mochi-tsuki ga hajimarimashita** (вскоре моти приготовление началось). ねずみたちが大ぜい出てきて、**Nezumi-tachi ga ōzei dete kite** (мыши, во множестве появившись),

やあれほいよいしょのほい **Yāre (эх) hoi (ух) yoishono** (раз, два, взяли) **hoi (хой)**

百になっても二百になっても **Hyaku ni natte mo** (сто даже если) **nihyaku ni natte mo** (двести даже если)

ねこの声は聞きたくないぞ **Neko no koe wa kikitakunai zo** (кошки голос слышать не хотим)

ねこはいやだよよいしょのほい **Neko wa iya da yo** (кошки — противные) **yoishono hoi** (раз, два, взяли, ух)

と、声をそろえてうたいながら、ぺったんこぺったんこ、とおもちをつきます。 **to, koe wo soroete utai-nagara** (хором распевая; *koe* — голос; *soroeru* — делать согласованно), **pettanko-pettanko** (шлеп-шлеп /ономат./), **o-mochi wo tsukimasu** (моти толкут).

おじいさんは、ざしきにいくつもつんであるつづらのうち、どれをくれるのかと思って見ていましたが、そのうちにつづらがみんなほしくなりました。 **O-jī-san wa, zashiki ni ikutsu mo tsunde aru** (дед в гостиной сколько угодно = много нагроможденных) **tsuzura no uchi** (корзин среди), **dore wo kureru no ka** (которую подарят) **to omotte mite imashita ga** (думая, смотрел, и), **sono uchi ni tsuzura ga minna hoshiku narimashita** (тем временем корзины все /получить/ захотел).

すると、ねずみが出てきたので、

「早くごちそうしてくれ。」といって、むりやりねずみのしっぽにつかまって、ねずみのやしきへいきました。

やがて、もちつきがはじまりました。ねずみたちが大ぜい出てきて、

やあれほいよいしょのほい
百になっても二百になっても
ねこの声は聞きたくないぞ
ねこはいやだよよいしょのほい

と、声をそろえてうたいながら、ぺったんこぺったんこ、とおもちをつきます。

おじいさんは、ざしきにいくつもつんであるつづらのうち、どれをくれるのかと思って見ていましたが、そのうちにつづらがみんなほしくなりました。

そこで、ねこの鳴き声をまねしたら、ねずみがみんなにげていくだろう。 **Soko de** (поэтому), **neko no nakigoe wo mane-shitara** (кошки мяуканье изобразить если), **nezumi ga minna nigete iku darō** (мыши все сбегут, наверное). そのすきに、つづらを見んなもらっていこうと考え、**Sono suki ni** (в тот удобный момент), **tsuzura wo minna moratte ikō to kangae** (корзины все заполучить думая),

「ニャーオー！」と、鳴きまねをしました。 **“Nyāō (мяу)!” to, naki-mane wo shimashita** (мяуканье изобразил).

そのとたん、あたりはまっ暗になり、ねずみたちは一ぴきもいなくなりました。 **Sono totan** (в тот момент), **atari wa makkura ni**

nari (вокруг совершенно темно стало, и), **nezumi-tachi wa ippiki mo inaku narimashita** (мышей ни одной не стало = все до одной исчезли). おじいさんはつづらをさがしましたが、ひとつもありません。 **O-jī-san wa tsuzura wo sagashimashita ga** (дед корзины искал, но), **hitotsu mo arimasen** (ни одной нет). それどころか帰り道もわからなくなつて、まっ暗い中を、あっちへぶつかり、こっちへぶつかりして、やっとこさ、もとのあなの出口からはいきました。 **Soredokoro ka** (мало того) **kaerimichi mo wakaranaku natte** (обратную дорогу тоже узнать не мог; *wakaru* — понимать, знать), **makkurai naka wo, atchi e butsukari, kotchi e butsukari shite** (в полной темноте туда натыкаясь, сюда натыкаясь) **yatto kosa** (наконец), **moto no ana no deguchi kara haidashimashita** (из прежнего выхода из норы выполз). 顔も体もきずだらけです。 **Kao mo karada mo kizu darake desu** (и лицо, и тело ранами покрыты = все в ранах).

「ああ、いたい、いたい。」といて、よくばりじいさんは、ふとんをかぶって、ねてしまいました。 “**Ā, itai, itai** (ах, больно, больно)” **to itte, yokubari jī-san wa** (сказав, жадный дед), **futon wo kabutte** (одеялом голову покрыв = с головой укрывшись; *kaburu* — надевать на голову, покрывать голову), **nete shimaimashita** (заснул).

そこで、ねこの鳴き声をまねしたら、ねずみがみんなにげていくだろう。そのすきに、つづらをみんなもらっていこうと考え、「ニャーオー！」と、鳴きまねをしました。

そのとたん、あたりはまっ暗になり、ねずみたちは一ぴきもいなくなりました。おじいさんはつづらをさがしましたが、ひとつもありません。それどころか帰り道もわからなくなって、まっ暗い中を、あっちへぶつかり、こっちへぶつかりして、やっとこさ、もとのあなの出口からはいだしました。顔も体もきずだらけです。

「ああ、いたい、いたい。」といって、よくばりじいさんは、ふとんをかぶって、ねてしまいました。

Содержание

<i>Как читать эту книгу</i>	3
へっぴりよめご Heppiri yomego (Никчемная невеста)	9
古屋のもり Furuya no mori (Старого дома течь)	23
もと犬 Moto inu (Бывшая собака)	32
しりちがい Shiri chigai (Другое дно)	45
力太郎 Chikaratarō (Тикаратаро)	50
かぐやひめ Kaguya-hime (Кагуяхимэ)	70
きき耳ずきん Kiki-mimi zukin (Капюшон — ушки на макушке)	80
見るなのざしき Miru na no zashiki (Комната, которую нельзя смотреть)	95
てんぐの羽うちわ Tengu no hane-uchiwa (Веер из перьев тэнгу)	108
もつけきょうほう Mokkekyōhō (Моккэкёхо)	128
はなたれこぞうさま Hanatare kozō-sama (Сопливый послушник)	145
浦島太郎 Urashima Tarō (Урасима Таро)	160

こぞうさんの初夢 Kozō-san no hatsuyume

(Ученика первый сон)..... 177

たにし長者 Tanishi chōja (Богач-живородка) 190**鉢かつぎひめ Hachi-katsugi hime**

(Девушка с горшком на голове)..... 205

雪にようぼう Yuki nyōbō (Снежная жена)..... 227**ざしきわらし Zashiki warashi**

(Японский домовый дух)..... 232

赤んぼうになったおばあさん Akambō ni natta**o-bā-san** (Младенцем ставшая бабушка)..... 243**おむすびころりん O-musubi kororin**

(Покатившийся колобок)..... 254

Учебное издание

Японские сказки

СНЕЖНАЯ ЖЕНА

Пособие подготовила Юлия Колтышева

Корректор *Е. А. Вишневская*

Верстка *О. Б. Русакова*

Обложка *И. И. Мамыкин*

ООО «Издательство ВКН»

107497, Москва, ул. Бирюсинка, д. 6, к. 1–5

(495) 374-59-68

www.east-book.ru

www.muravei.ru

E-mail: muravei@muravei.ru

Подписано в печать 28.11.2018.

Формат 84x108 ¹/₃₂. Усл. печ. л. 14,28.

Тираж экз. Заказ № .

Японский с Огава Мимэй ЛУННОЙ НОЧЬЮ

Сказки японского Андерсена

Избранные сказки «японского Андерсена» Огава Мимэй, исполненные, подобно произведениям великого датчанина, поэзии и глубокого философского смысла, адаптированы в настоящем издании по методу Ильи Франка: снабжены транскрипцией, дословным переводом на русский язык и необходимым лексико-грамматическим комментарием.

Уникальность метода заключается в том, что запоминание слов и выражений происходит за счет их повторяемости, без заучивания и необходимости использовать словарь.

Пособие способствует эффективному освоению языка, может служить дополнением к учебной программе.

Для широкого круга лиц, изучающих японский язык и интересующихся японской культурой.

УДОБНО И ЭФФЕКТИВНО!

ШКОЛА ИНОСТРАННЫХ ЯЗЫКОВ ИЛЬИ ФРАНКА

предлагает Вам учить языки по Skype:

- ★ В каком бы городе и в какой бы стране Вы ни жили, Вы можете учиться в Школе Ильи Франка, куда особенно тщательно отбираются преподаватели и где они проходят специальную методическую подготовку, а также постоянно получают методическую поддержку.
- ★ Вы можете выбрать любое удобное для Вас время.
- ★ Вы экономите на времени самого занятия, поскольку занятие по Skype как минимум в 2 раза более емкое, чем обычное занятие в группе.
- ★ До занятия у Вас дома Вам не надо приводить в порядок себя и свою квартиру.
- ★ Вам не надо прерывать занятия, если Вы едете, например, в командировку.
- ★ Вам не надо покупать учебные пособия (книги и аудиоматериалы), так как все это Вы получаете как по электронной почте, так и в виде ссылок для скачивания.
- ★ Вам не надо распечатывать материалы, достаточно открыть их на экране.
- ★ Вам не надо ничего писать во время занятия, так как преподаватель посылает Вам дополнительные материалы к уроку в виде сообщений.
- ★ Вам не надо платить за полтора или два часа частного занятия по той лишь причине, что преподавателю невыгодно приезжать к Вам на меньшее время, хотя Вы устаете и понимаете, что для Вас было бы эффективнее заниматься меньше, но чаще.
- ★ Если по Skype занимаются Ваши дети, Вы, подключившись, в любой момент можете присутствовать на уроке.
- ★ Вы экономите деньги, поскольку занятие по Skype дешевле, чем обычное индивидуальное.
- ★ За один час Вы не успеваете устать, то есть занимаетесь только то время, когда это максимально эффективно!

Подробную информацию о методе обучения,
программе занятий, преподавателях и стоимости,
а также полный список предлагаемых языков
смотрите на нашем сайте

www.learnbyskype.ru